

Doctor Don Domingo Gadea

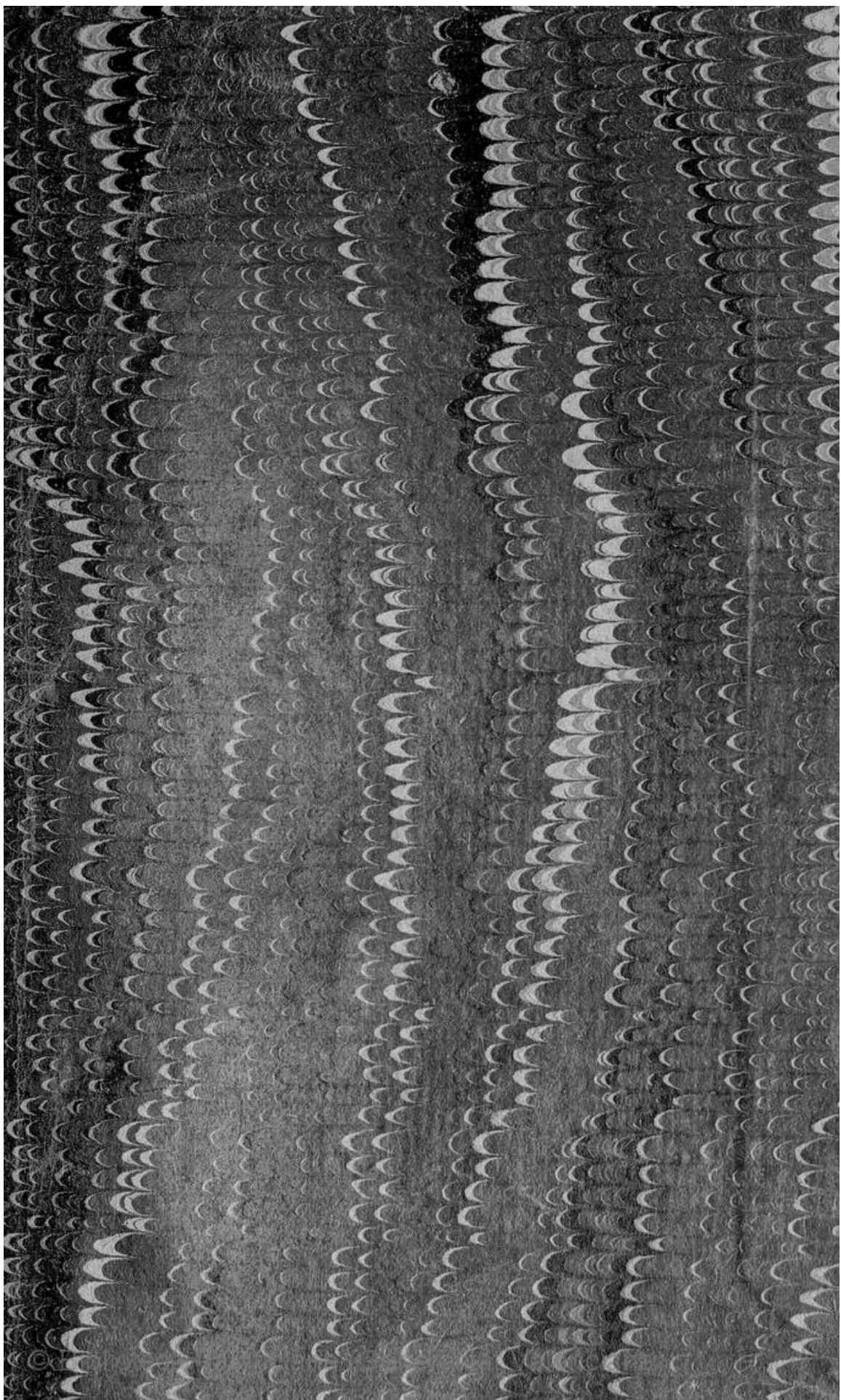

Biblioteca Valenciana

31000005087724

XV4

1044

OMNIVM
DECRETORVM
QVAE IN VALENTINIS
SYNODIS STATVTA SVNT

A tempore D. D. Thomæ à Villanoua Archiepiscopi
Valentini, vsque ad obitum D. Ioannis à Ribera,
etiam Archiepiscopi, & Patriarchæ Antiocheni,
Cum vltima Synodo ab eo habita, quæ adhuc impressa non fuit,

BREVIS EPITOME,

ORDINE ALPHABETICO DIGESTA.
OMNIBVS IVDICIJBVS ECCLESIASTICIS,
Parochis, & Ecclesiis apprimè necessaria.

Opera, & diligentia Gasparis Scholani Rectoris Parœciæ
Sancti Stephani.

Ad Illustriss. & Reuerendiss. D. D. Fratrem ISIDORVM
ALIAGAM Archiepiscopum Valentinum.

*Ex de D. Marcos
P.ºººººººººººººººººººº*

Ant.ºººººººººººººººººººº

A N N O

MDCXVI.

VALENTIAE,
Typis Petri Patricij Mey, iuxta Templum D. Martini.

Apud quem & extant exemplaria.

Dup

*Ant. de O. y J. de O.
J. de O. y J. de O.*

*Ant. de O. y J. de O.
J. de O. y J. de O.*

OS Ioannes Ioseph Martinez
Ruuiio presbyter V. I. D. ac
pro Illustrissimo, & Reueren-
dissimo Domino D. Fratre
Isidoro Aliaga, Dei & Apostolicæ Sedis
gratia Archiepiscopo Valentino, Regio-
que Consiliario, &c. in spiritualibus, &
temporalibus Officialis, & Regens offi-
cium Vicarij Generalis in dicta Ciuita-
te, atque Diœcesi. Quia nobis abundè
constat quendam librum descriptum,
*Omniū Decretorum, quæ in Valentinis Sy-
nodis statuta sunt à tempore Domini D. Tho-
mæ à Villanoua Archiepiscopi Valentini, vs-
que ad obitum Domini Ioānis à Ribera etiam
Archiepiscopi, & Patriarchæ Antiocheni,
cum vltima Synodo ab eo habita, quæ hætenus
impressa non fuit, brevis Epitome, cura Ga-
sparis Scholani presbyteri, Rectoris Paro-
chialis Ecclesiæ Diui Stephani Valentiae, in*

a ij vnum

vnum digesta, nihil nedum absonum, ve-
rum omne in eo contentum valde vtile,
& necessarium ecclesiastico ordini existe-
re; tenore præsentium licentiam, & fa-
cultatem illum prælo mandandi conce-
dimus, ac impartimur. Dat. Valentiaë
die 18. Iulij MDCXVI.

D^r. Martinez Officialis.

Vincentius Perez Secret.

ILLVSTRISS. AC REVERENDISS.
D. D. FR. ISIDORO
A L I A G A
ARCHIEPISCOPO VALENTINO,
REGIOQVE CONSILIARIO, &c.

EN tibi, Præful amplissi-
me, Prædecessorū tuo-
rum Decreta omnia Sy-
nodalia, ad breuē Epi-
tomem ordine alphabetico redacta,
vt tanquam legum obseruantissimus,
possis facillimē, in tanta negotiorum
vastitate, quibus implicatus existis,
tuo muneri satisfacere: & ad futurā
Synodum à te statim habendam, præ-
oculis habere, si quæ leges Ecclesia-
sticæ,

sticæ, pro temporum varietate abrogandæ sunt, temperandæ, confirmandæ, in melius commutandæ, vel de nouo ferendæ. Minutum certè munusculum, si ex me, aut ex libelli corpusculo pēsetur: magnum verò si ex te, aut ex argumenti necessitate. Dabo maiora, si vt tui, Præsul dignissime, obseruantissimus, & obsequentissimus sum, tu maiora iniunxeris. Valentia 27. Iulij 1616.

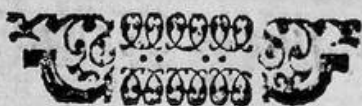
Tuæ Illustriss. Dominationis
Addictissimus seruus

Gasspar Escolanus
Rector S. Stephani.

CAN-

C A N D I D O L E C T O R I.

*VM Synodorum, quæ typis excussæ
prodierunt, exemplaria ferè omnia
interierint, & desiderata sint, ut
vix vnum reliquũ sit apud nostros Bibliopolas,
exarsit apud omnes ecclesiasticos desiderium, ut
iterum euulgarentur. Quod pernecessariũ cum
esset, in animum meum ea statim subiit cogita-
tio, operæpretium me facturũ, si ea de nouo ex-
cuderentur. Verũ non eo ordine quo Synodi
habitæ sunt, sed, in occupatorum hominũ gra-
tiam, ad Epitomen quandam Alphabeticè re-
stricta. Cæpi in hoc totus versari; breuitatiq̃ue
studere nitens, neglectis superfluis, visum fuit,
statuta omnia, quæ ad Neophytos ex Agarenis,
& illorum Rectores pertinebant, ab hac Epi-*

tome

tome repellere, utpote, post illorum expulsionē
ab Hispania, nuper à nostro Catholico Rege
Philippo Tertio fœliciter peractam, inutilia.
Intermissi etiam, quæ in Cōcilio Prouinciali sub
D. Martino ab Ayala coacto, placuit Congre-
gationi augustissimæ Cardinalium Romæ dele-
re: reliqua verò eiusdem Concilij, cum ea tem-
peratura, censuraque, qua à prædicta Congre-
gatione probata fuerunt, reposui. Missas etiam
feci regulas exigendi iura ecclesiasticæ curiæ;
cum in ea, omnium oculis obuiam veniant in
tabella descriptæ. Sed ne quid desiderari
possit, vltima Synodus à D. Ioāne à Riber a ha-
bita, quæ hætenus in lucem non prodierat, eo-
dem ordine alphabetico distributa, in hac Epi-
tome interposita prodit. Tu interim, benignis-
sime Lector, fruiere nostro labore, ac nos grato
animo prosequere. Vale.

OMNIVM DECRETORVM

*Quæ in Valentinis Synodis
statuta sunt*

BREVIS EPITOME.

A

I

ABSOLVTIO-
NES genera-
les fiant in die
cōmemoratio
nis omniū de-
functorū, sine

Ex Synodo Diœ-
cesa. Ayal. act. 13
cap. 14.

ullo personarum discrimine: sed
liceat clericis diuertere ad ca-
pellas, iuxta ordinem quo sitæ
sunt: sub poena decem librarum
Capitulo, vel Rectori contrafa-
ciēti; perturbatoribus verò hu-
ius Decreti sub excommunica-
tionis pēna, & alijs, iudicio Or-
dina-

A

dina-

2   **DECRETORVM**

dinarij. Vide de hoc die, verbo
Missa, num. 34.

*Ibidem, actio. 2.
cap. 10.*

2   **ADIVRATIONES**

contra tempestatem ingruentem
illæ solæ fiant, quæ continentur
in Manuali Valentino: idque in-
tra templa, non extra.

3   **ADMINISTRATIONES.**

Vide verbo Clerus, nu. 44. Col-
lector, nu. 46. Censualia, nu. 11.
& Operarij, nu. 8.

*Ex appendice ad
synod. Riber. an-
no 1590. in con-
stitut. 10.*

4   **AGNVS DEI**, qui de-
pingunt, & vèdunt, vel quicquid
aliud inducunt: ac etiam qui eos
ita habent, sunt ipso facto excō-
municati, ex Motu proprio Gre-
gorij XIII. anno 1572. qui inci-
pit, *Omni certè studio.*

5   **ALBACEA**. Vide Tes-
tamentorum executor.

*synod. Riber. an-
no 1578. act. 1.
cap. 25.*

6   **ALTARIVM**, in quibus
Missæ celebrantur, munditiē, ac
eī ornamentorū curet Parochus,
& vt reficiantur, si opus fuerit.

Alta-

EPITOME.

3

7 Altare maius, dum officia *Ibidem, cap. 37.*
celebrantur, (etiam Defunctorum) habeat duos cereos accensos, vt minimum. Parochus, qui non paruerit, soluat viginti solidos lampadi sancti Sacramenti.

8 Altaribus beatæ Mariæ, & *Syno. Riber. anno*
Animarum, vbi cōmuniter Mis- *1584. decr. 18j*
sæ celebrantur, apponantur duo cerei iustæ magnitudinis, quamdiu durat celebratio, expensis Operariorum dictorum altariū, vbi eleemosynæ abundant.

9 Coram Altaribus ne ducantur *Syno. Prouincia.*
choreæ, in vicis, & plateis, *sess. 5. cap. 5.*
sub excommunicationis poena. *dansas, o bayles,*

Alia ad Altaria pertinentia.
Vide Confraternitas, num. 59.
Missa, num. 18.

10 A Q V A benedicta pura *synod. Diœcesis.*
aspergatur populus in festis, & *Ayal. act. 2. ca. 8.*
non odorifera, nec muscata, nec mixta.

11 ARCHIDIACONVS *Syno. Prouincia.*
A 2 ne sess. 4. cap. 3.

4   D E C R E T O R U M

ne eligatur qui nō fuerit Magister, seu Doctor, aut Licentiatus in sacra Theologia, vel Iure canonico.

*Synod. Riber. an-
no 1584. decre.
10.*

12   A R C H I V A ecclesiarum habeant, expensis Beneficiatorum constructa repositoria, in quibus omnia beneficiorum acta tutò custodiātur, cum tot cellulis, quot fuerint beneficia. Vnde non educantur, nisi urgente necessitate, & data cautione restituendi ea intra tempus ab Archiuero datum. Qui etiam habeat clauem Repositarij. His addit alia Synodus, nec acta, nec libros ab Archiuo extrahi posse sine licentia Rectoris, vel Vicarij, vel Cleri, vel eorum ad quos ex officio spectat; & facta confessione, chyrographo subscripto per eum qui extrahit: licentia verò non detur nisi ex urgente causa. Quæ omnia

repositorio

*ultima Synod. Ri-
ber. decr. 5.*

concessione

nia acriter inquirat Visitator.

Alia de Archiuis, Vide Baptismus, nu.9. Beneficia, nu.12.& 14. Censualia, nu.11. Operarij, nu.8.

13 A R M A prohibita clericis. Vide Ordinati in sacris, numero 13.

14 A S T R O L O G I C A S figuras prohibemus fieri ad percontationes, obleruato tempore earum, & iudicium ferri ad furta detegenda, & incertos futuros euentus ex humano arbitrio pendentes, aliasque his similes diuinationes erigere: sub poena excommunicationis maioris late sententiae contra praesumentes non obedire. Qua censura ligentur qui petunt figuras, & qui faciunt.

ultima syno. Riber. decr. 1.

A V D I T O R piarum causarum. Vide Testamentorum iudex.

A 3 B A-

B

BACINEROS de las Parrochias. Vide verbo Patiniferi.

*Syno. Prouincia.
sess. 2. cap. 3.*

1 **BAPTISMVS**, extra necessitatem, tantum conferatur in ecclesia: sed nihil pro eius administratione exigatur, sub excommunicationis poena, & dimidij aurei.

*Syno. Diocesana.
Ayal. act. 1. ca. 9.
Et in iurib. funeral. eiusdem, ordin. 2.*

2 Baptismus cum suscipitur, sit in facultate commatris cereum, & capitam deferre. Si nolit, liceat Curato pro illis nouem denarios accipere, nempe sex denarios pro capita, & tres pro cereo. A Patrinis vero recipiat eam oblationem, cereum, & capitam, quam dare voluerint.

*Syno. Prouincia.
sess. 2. cap. 4.*

3 Baptismus ne detur infanti a laico, nisi ob mortis periculum: & cum deferetur infans ad eccle-

clesiã, examinet diligenter Curatus an rectè. Si ita, conferat tantum catechismum, & exorcismum, & vngar. Si dubium an rectè, sub conditione baptizetur. Quòd si obstetrix, vel laicus interrogati mentiantur, mulctentur tribus libris.

4 Baptizari non debent adulti, nisi satis in Fidei rudimentis instructi. Si dubium ea in re incidat, consulatur Ordinarius: inobediens duas libras pendat. *Ibidem, cap. 5.*

5 Baptismus, extra necessitatem, ne ministretur sub nocte, à pulsata oratione angelica, usque ad auroram, nec in ecclesia, nec extra. *Ordinat. 3. iuriũ funeral. Ayal.*

6 Baptismus, quæ requirat ad suam validitatem, doceant Curati ipsas obstetrices saltem semel in anno. *syno. Ribe. anno 1578. action. 1. cap. 10.*

7 Baptismi Patrinus ne admit tatur minor quatuordecim annis, *syno. Ribe. anno 1590. 6. Calen. Iunij, decr. 12.*

8 DECRETORVM

nis, Matrina verò, vel Comma-
ter minor duodecim : vt possint
intelligere qua obligatione cō-
stringantur.

Ibidem, decr. 16.

8 Baptizatorum nomina, pa-
tris, matris, & patrinorum scri-
bat Parochus, vel Vicarius in li-
bro deputato propria manu : q̃
si aliena, soluat viginti solidos.

Ibidem.

9 Baptizatorum, & Confirma-
torum libri, postquam absoluti,
& completi fuerint, seruentur
in Archiuo, & non in domo Re-
ctoris.

BENEDICTIO nuptia-
lis. Vide Missa, nu. 48.

*Syno. Riber. anno
1578. 4ta. 2. ca.
6.*

10 BENEFICIUM ec-
clesiasticum, si in sua institutio-
ne præcipiat Beneficiato cele-
brare quotidie, vel singulis die-
bus, id faciat per se, vel per aliū,
quando Beneficij redditus at-
tigerint valorem quinquaginta
quinque librarum : si verò non

atti-

attigerint, pro binis libris tredecim Missas celebrabit. Idē seruēt Beneficiati, cū certus Missarum numerus præscriptus fuerit: Nunquam tamen ad plures Missas eos volumus astringere, quā ex Beneficij institutione obligati sunt. Quod si in ea habentur apposita hæc aduerbia, continuò, assiduè, perpetuò, vel semper celebret, tūc Beneficiatus ad tres tantū Missas teneatur pro singulis libris. Si verò institutio non reperiatur, vel tantū dicat, celebret, nec aliunde cōstet de Missarum numero, ad quas adstringitur, celebret pro singulis libris duas Missas. Tandem si nulla ibi mentio fiat celebrandi Missas, pro singulis libris Missam vnā celebret. Quæ omnia intelligantur, subsidio Regio, & oneribus perpetuis Beneficij deductis.

Constitut. 2.

11 Beneficiorum collatores, electi ipsi, patroni, admittentes resignationes, & permutationes (quæ canonicis sanctionibus nō permittuntur, aut Apostolicis constitutionibus) & eligētes, & præsentantes ad illa, confirmantes, vel instituentes, præter formam designatam à Pio V. anno 1568. in Constitutione, quæ incipit, *Quanta Ecclesia Dei.* in quas poenas incidant, videatur dicta Constitutio, & appendix ad Synodum Riberæ anni 1590. Vide infra, nu. 13.

*Syno. Ribe. anno
1584. decr. 10.*

12 Beneficiorū acta, quæ fundata sunt in Monasterijs, Confraternitatibus, Hospitalibus, & alijs locis pijs, quæ non sunt Parochiæ, reponantur in Repositorio Parochiæ, vbi sita sunt, & inde non extrahantur, nisi seruata forma data suprâ de alijs actis, verbo *Archiuus*, nu. 12.

Bene-

13 Beneficia ecclesiastica quæcunque, aut illorum fructus, pēfiones, aliasve res, intercedente confidentiæ vitio, nemo accipiat, sub excommunicationis latæ sententiæ poena, Papæ reservatæ, ex Motu proprio Pij V. qui incipit, Intolerabilis, anno 1569. Prætereà, videantur in alio proprio motu eiusdem, qui incipit, Durū nimis, anno 1570. poenæ contra petentes aliquid in prouisionibus Beneficiorum, vel admissione ad possessionem, & distributiones quotidianas, & aliquas conditiones illicitas apponentes.

*In appendice ad
Syno. Ribe. anno
1590. constit. 6.
& 7.*

14 Beneficiorum institutiones omnes in singulis ecclesijs describātur in vno libro, simulque eorum redditus. & quisquis Rector, Clerus, & Beneficiatus qui habeat census perpetuos, & alios, quos vocant, Faticas, &

*ultima Syno. Ribe.
ber. decr. 5.*

12 *DECRETORVM*

Laudimia, conficiat Caputbre-
ue de illis, ne depereant. Quæ
omnia facta sint intra annum à
die publicationis huius decreti.
Qui libri, & acta Capbreuiorum
in Archiuo ecclesiæ reponantur,
in virtute sanctæ obedientiæ.

Ibidem, decr. 28.

*Syno. Diœc. Aya-
la, act. 2. c. 26.*

15 Beneficium nouum cum re-
cipietur, & instituetur in eccle-
sijs, dos quæ pro illo dabitur cle-
ro, diuidatur æquis portionibus
in distributiones horarias, anni-
uersaria, & duplas.

16 Qui mediam annatam solu-
turi sunt, id præstent ante Bene-
ficij Curati possessionē, aut dent
cautionem de soluēdo intra sex
menses. Quòd si Collector ne-
gligens fuerit, suo damno id fa-
ciet.

Alia de Beneficijs, Vide Ar-
chiuus, Beneficiatus, Censualia,
& Patronus.

*Eadem Syno. act.
1. cap. 17.*

17 *BENEFICIATVS,*
ade-

adepta Beneficij possessione, statim post triduum redigat in inventarium calicē, & ornamenta illius: & de his fideliter custodiendis cautionem reddat. Quādiu id non præstabit, calicem in Sacristia reponat.

18 Beneficiatus, mediam partem Missarum, ad quas ex Beneficio tenetur, celebratam habeat ad festum D. Ioannis Baptistæ, & aliam medietatem ad finem Decembris; (seu vt habet Synodus Riberæ, deinde habita, ante lapsum Nouembris.) Quòd curabunt maximè Rationales: nec minus Missas Beneficiatorū absentium, à præsentibus celebrari, sumpta pecunia ex fructibus melioribus Beneficiorum. Beneficiatus verò, qui illas duas medietates dictis temporibus non celebrauerit, non accipiat aliam Missam à Clero, nec Rationa-

Eadem syno. act. 2. cap. 2.

ultima syno. Riber. decr. 15.

14 *DECRETORVM*

Ordinatio. 11.

Decret. 15.

*synod. Diocesa.
Ayal. act. 2. cap.
25.*

*ibid. act. 2. cap.
31.*

tionalis ferat aliam ab illo celebrari: sic statuitur in Ordinatio-
nib. Synodalibus Thomæ à Vil-
lanoua. Aliàs, procedat Officia-
lis contra prædictum Rationa-
lem, & feruetur ius Beneficiato
successori etiam contra ipsum:
vt præcipit vltima Synodus Ri-
beræ.

19 Beneficiatus, qui alteri in
Beneficio succedit, debita præ-
decessoris sui soluere nõ tenea-
tur, nisi pro illa portione, quam
titulo ipsius Beneficij, ac ex ip-
sis redditibus, ad prædecessorẽ
pertinentibus, recuperauerit.

20 Beneficiati in sua ecclesia,
præcedāt si sint presbyteri, dia-
conos, quantumuis diaconi sint
antiquiores Beneficiati. Docto-
res verò in Theologia, vel iure
canonico habeant insignem ho-
noris locum; ita tamen, quòd in
Parochijs, si doctores non sint
facer-

sacerdotio initiati, posteriores sint alijs Beneficiatis presbyteris, etiam si doctores non sint. De loco Vicariorum, Vide verbo Vicarius, nu.2.

Beneficiati quomodo debeant sepeliri. Vide verbo Defunctus, nu.22.

21 Beneficiatus nouus, cū petit ingressum ecclesiæ ad lucrandas distributiones, subeat cantus examen, non solum coram Rectore, Vicario chori, & Præcentoribus, sed etiam coram toto Clero: & postea per secreta suffragia iudicent an admittendus sit, an verò in menses differendus.

Ex Syno. Ribera
anno 1599. decret. 12.

22 Beneficiatus, qui alibi habet Rectoriam, vel Vicariam, interim nō admittatur ad distributiones in ecclesia vbi habet Beneficium simplex.

Ibidem, decret. 13.

Alia quæ spectant ad Beneficia-

cia-

16 DECRETORVM

ciatos. Vide verbo Beneficium,
& verbo Defunctus, num. 22. &
Missa, nu. 26. 36. 40. 47. & verbo
Mulcta, nu. 62.

C

CAMPANAE. Vide ver-
bo Defunctus, nu. 13. & 22.

Ex Syno. Prouin.
Ayal. sess. 3. cap.
11.

1 CANTIONES prophæ
næ in Matutinis solemnibus, vel
alijs Horis in ecclesijs ne canā-
tur: sed illæ quæ ab Examina-
tore Ordinarij approbentur.
Quod etiam fiat de Comœdijs,
& de actionibus personarum.
Capitulum, & Parochi contra-
facientes mulctentur sex libris.

Ibid. sess. 3. cap.
22.

2 CANONICATVVM,
saltem dimidiæ parti ordo pref-
byteratus sit annexus: reliquis
diaconatus, vel subdiaconatus:
sub poena quingentorum ducat.
Capitulo p redimēdis captiuis.

Ca.

3 Canonici post inceptum officium Missæ maioris, in Capitulum ne conueniāt, nec à Choro recedant, nisi peracta communione: & in Capitulo tam breues, & expediti sint, quàm possint. *Ibidem, cap. 23.*

4 Canonici, quibus vestibus uti debeant in ecclesia, & quando lucrentur punctum ad distributiones. Vide verbo Chorus, nu. 15. & Distributiones, nu. 67.

5 Canoniconum domus, quomodo conseruandæ, & reficiendæ. Vide verbo Domus, nu. 77.

Multa ad Canonicos pertinentia. Vide verbo Distributiones, nu. 67. 68. 69.

CANTVS, & Cantores. Vide verbo Beneficiatus, nu. 21. & verbo Chorus, num. 20. 26. 33. 34. 36. & Defunctus, nu. 14.

CAPELLA, Vide verbo Oratorium.

B

CA

6 *CAPITVLVM*, quando debeat cōuocari. Vide verbo *Officium diuinum*, nu.4.

Ex syno. Diœces.
Ayal. actio. 2. ca.
5.

7 Capitulum ne congregetur, nisi prius de qua re agēdum sit, Rector, vel Vicarius certiores fiant.

Ibid. cap. 27.

8 Capitulū, vel Clerus, quando ecclesijs pia opera mandabuntur, ne faciant obligationis actum, sed tantū acceptationis.

Capitulum. Vide verbo *Clerus*.

Ex syno. Diœces.
Ayal. prope finē.

9 *CASVS* reseruati Archiepiscopo Valentino, sunt: crimē hæresis, & simoniæ: sacrilegiū: homicidium proditoriē cōmissum facto, vel consilio, vel fauore: incestus, vbi fuerit necessaria dispensatio: percussio parentum: abortus procuratus: clandestine contrahentes: incendium ecclesiarum: & testis falsus

falsus iurans in iudicio.

CAP VTBREVIA. Vi-
de Beneficium, nu. 14.

10 CENSUALIA, siue *ibid. ad. 1. cap.*
census beneficij curati, vel sim- 17.

plicis, cùm redimentur, eorum
pretia, (sub excommunicatione
latæ sententiæ) ne perueniant ad
manus Beneficiati, vel Patroni:
sed in Sacristijs, vel alijs locis
tutis, iudicio Rectoris, & Bene-
ficiati reponantur, nulla facta
impenſa, donec alij redditus e-
mi possint. Ac sub eadem cen-
sura, de nouo eiusmodi censualia
ne conficiantur sine clausula de-
positi. Valentiaè verò, & in op-
pidis per quatuor leucas ab ea
distantibus, ne huiusmodi cen-
sualia redimantur, & alij cen-
sus emanent sine Ordinarij fa-
cultate. Sed in alijs oppidis
id fiat Parocho approbante: &
in censualibus Parochi, Iura-

B 2

tis

tis loci consentientibus.

Ex Syno. Ribera
anno 1578. act.
1. cap. 12.

II   Censualium acta, & quorumcunque contractuum bonorum ecclesiarum, recipiantur à Syndico propriæ cuiusque ecclesiæ: In quibus debeat fieri expressa mentio quantitatis pecuniæ, & personæ à qua pium opus mandatum est ecclesiæ, & administrationis à qua procedit illa pecunia. Quòd semper feruetur, si census redimantur, & de nouo creetur. Decretum verò Synodi Diocesanae (de quo supra) verbo Censualia, nu. 10. in his omninò obseruetur. Quòd etiam ad censualia beneficiorum extédatur.

In Synod. Ribera
anno 1590. 6.
Cal. Iun. decr. 9.

Cui additur in alia Synodo, acta censuum administrationum, quæ ad Operarios pertinet, recipienda esse à Syndico Cleri, vel à Syndico Parociæ, & nō ab alio.

Ex Syno. Ribe. an
no 1578. actio. I.
cap. 13.

12   Censuum redditus, & alia bona ecclesiarum, quando com-
modè

modè exigi nequeunt, ne facilè excitentur lites, nisi ex quatuor partibus Cleri tres id fenserint, aut iudicio Ordinarij.

Alia quæ ad Censualia pertinent, Vide verbo Archiuus, nu. 12. verbo Beneficium, nu. 12. & verbo Clerus, nu. 44.

13 C A E R E M O N I A E seruandæ in Missa decantata, siue maiori. Vide in fine huius libri. Et alia de cæremonijs, verbo Missa, nu. 37.

C H O R E A E, & Saltationes, Vide verbo Altare, nu. 9. & Confraternitas, num. 59. & verbo Ordinati, nu. 19.

14 C H O R O, qui intersunt clerici, amittant distributionem Horæ, quæ in Choro cantatur, si alias Horas recitant in eo priuatim. Ex Constitutionibus verò Villanouæ duobus denarijs mulctantur.

Ex Syno. Prouin.
Ayal. sess. 3. cap.
12.

villano. const. 12

*In Syno. Prouinc.
Sess. 3. cap. 24.*

15   Dum sacra aguntur, nisi superpelliceo induti, & vestibus sibi in ecclesia congruentibus, ne maneant in ea Canonici, vel Beneficiati quando resident: sub duorum argēteorum mulcta, ex Constitutionibus Villanouæ, constit. 13. Qui verò intrat ecclesiā sine veste talari, priuari debet puncto illius Horæ.

*In Syno. Prouin.
Ayal. sess. 3. cap.
26.*

16   In Choro, pro distributionibus quæ non soluuntur statim, designetur aliquis, qui iureiurando, vel aliqua pœna pecuniaria astrictus, absentes notet: ac de amissis ab eis distributionibus propter absentiā, Rationalem admoneat.

*Ex Syno. Diœces.
Ayal. act. 1. cap.
16.*

17   In Choro ne sedeant laici inter presbyteros, nec illorum sedilia occupent: Nec fœminæ, in quibuscunque ecclesijs ingrediantur intra cancellos sacelli maximi, siue capellæ maioris, vbi

vbi virorum confessus esse solet:
ex Constitutionibus Chori Ri-
beræ, adiectis ad Synodū Diœ-
cesanam habitā anno 1578. con-
stitut.4. Nec verò in Choro se-
dere debet dum fiunt officia, qui
non fuerit ordinatus, nec etiam
Scholanus. Quòd si hic fuerit
ordinatus, sedeat in vltimo se-
dili.

18 Chori sedilia, dum cele- *Synod. Diœcesas;*
brantur officia, ne demittantur *Ayal. adl. 2. ca. 6.*
cum strepitu.

19 In Choro, patena osculi *Ibidem.*
pacis gratia, extra altare ne ef-
feratur.

20 In Choro, dum diuina offi- *Ex constit. Tho. à*
cia celebrantur, omnes clerici *villano. const. 1.*
silentiū, & ceremonias seruent:
canant punctuatim, & pedeten-
tim, distinctèque pronuncient.
Qui contra fecerit, puniatur à
Rectore, vel eius Vicario duo-
bus denarijs.

24 *DECRETORVM*

*Ribe. in constitut.
Chori, const. 1.*

*In constit. villa=
no. constit. 4.*

Addit Ribera, ad Fasistolium canere omnes debere cum ordine, silentio, & nudis capitibus. 21 In Choro, dum recitatur officium Virginis Mariæ, omnes stent, præter impeditos infirmitate, vel senectute. Stent etiam dum canitur Gloria in excelsis Deo, Euangelium, Magnificat, Nunc dimittis, Gloria Patri, Credo, Capitula, Orationes, Hymni, & Præfationes: sub vnius denarij poena. Stent etiam, & apertis capitibus, iuxta Constitutiones Chori Riberae, constit. 23. dum canuntur Pater noster, omnia Cântica, Miserere, & Laudate de Laudibus, ad Kyrie eleison, ad Postcommunionem, ad Pater noster, & orationes Anniversariorum, quando cantantur Absolutiones, quæ fieri debent in forma processionis. Debent præterea flectere genua, cum in Sym-

Symbolo decantato peruenitur ad Incarnatus est, & ab illis verbis Præfatij, Sanctus, Sanctus, vsque ad peractam communionem, nisi fuerint impediti.

22 In Choro, durante officio diuino, nullus transeat ab vna parte in aliã, sine legitima causa, vel quia eundum est ad Fastolium. Qui contra præsumpserit facere, priuetur puncto illius Horæ.

*Ex constit. Chori
Villano. const. 5.
& constitu. Chori
Ribe. const. 1.*

23 Chorum qui ingreditur sine superpelliceo, ac mussa, dum officia peraguntur, puncto illius Horæ, aut vno denario mulctetur. Quibus addit Ioannes à Ribera, debere alas superpellicei habere demissas: & prædicta omnia etiam seruanda esse in processionibus.

*Ex const. Villano.
const. 6. & 8.*

*Ribera in consti.
1. Chori.*

24 E Choro qui egreditur sine necessitate durante officio, aut discurrit per ecclesiam; tum etiam

*Ex const. Villano.
const. 8.*

26 DECRETORVM

etiam dū prædicatio fit, punia-
tur vno denario.

Ibidem, const. 9.

25 Omnes, præter Rectorem,
& eius Vicarium, teneant cap-
pam, & sceptrum, seruato ordi-
ne boxardi, sub duorum dena-
riorum pœna.

*Ex constit. Chori
Riber. const. 1.*

26 Chorum ingressuri, adfe-
rant omnes Breuariū, aut Diur-
nale, vt melius possint psallere.
in introitu verò humilient ca-
put reuerenter ad altare maius.
postea sedeant in Choro, & loco
sibi debito : & peracto officio,
orent tantisper ante discessum.

Ibidem, const. 2.

27 In Choro, dum officia fiūt,
ne misceant colloquia clerici
& omnes habeāt oculos conuer-
sos ad altare, & non ad populū.
Quòd si quis voluerit ob neces-
sitate alloqui aliquem, siue cle-
ricum, siue secularem, petita li-
centia à superiori, egrediatur
foras.

Sine

28 Sine facultate Præfæcti Cho *ibidem, const. 7.*

ri, nemo ab eo recedat, dum officia fiunt, aut habetur concio ad populum: nec ea concedatur sine legitima causa: præterquam Vicarius temporalis, Rationalis, & Confessores ad confessiones audiendas: illi etiam, qui à Rectore missi fuerint ad piè iuandos ægrotos morientes; & quibus à Rationali commissum est ire ad aliquem sepeliendum, & quemcunque alium actum, ac etiam illi qui celebrant Missam. Nam hi omnes pro præsentibus habendi sunt. Vide verbo Punctum, nu. 47.

29 Nullus beneficiatus, aut *ibidem, const. 9.*
substitutus, dum durant officia diuina, per ecclesiam deambulet, siue indutus superpelliceo, siue non, etiam si amiserit punctum.

30 Dū celebrantur diuina officia, *ibidem, const. 12.*

ficia, si eundem sit ad aliquem actum, det facultatem egrediendi à Choro Præfectus illius, his qui designati fuerint à Rationali. Qui soli discedant, idque sine tumultu. Idem fiat cum deferretur Eucharistia ad infirmos.

Ibidem, const. 18.

31 Beneficiatus sacrista, antequam incipiant diuina officia, præparet vestes, & omnia necessaria ad illa, ne absit à Choro postquam cæpta sunt. Neque aliquis alius Chorum relinquat petendi eleemosynam gratia, quam concionator populo commendauerit, ne patiatur Chorus ob illius absentiam.

Ibidem, const. 19.

32 Nemo Beneficiatorum suo loco substituat ad canendum alium clericum, qui sacris ordinibus initiatus non sit.

Ibid. const. 20.

33 Cum defuerit socius Præcentori, siue Capiscolio ad canendum, deputet ad id munus

Præ-

Præfectus Chori ex adstantibus quem voluerit : qui obediat sine vlla contradictione.

34 Officium defunctorum decantetur facta mediatione, & pausa in medio cuiuscunque versus: & vna pars Chori expectet in cantu aliam. *Ibid. const. 24.*

35 In Choro nihil legant qui interfunt officio diuino. Suum verò cum deuotione peragant sacerdos, & duo ministri qui assistunt altari. *Ibid. const. 25.*

36 Cùm Præcentor, vel Præfectus Chori vocant verbo, vel signo clericos ad canendum coram Fasistolio Kyries, Introitū Missæ, Gloria in excelsis, Responsoria, Credo, Offertorium, (nisi organum pulsetur) & Postcommunionem, omnes statim ad illum properent. *Ibid. const. 26.*

37 Celebrentur cum sedilibus erectis officia Natiuitatis Domini, *Ibid. const. 28.*

mini, Circuncisionis, Epiphaniae, Purificationis, Annunciationis, Resurrectionis cum octaua, Ascensionis, primi diei Pentecostes, Trinitatis, Corporis Christi cum octaua, Assumptionis, Natiuitatis, & Conceptionis Virginis, & festi omniū Sanctorum, ac etiā in omnibus festiuitatib. praedictae Virginis Mariae, tūm in Sabbathis, ac dum decantatur officium paruum illius.

ibid. const. vlt.

38 Prohibetur ingressus, & egressus Chori dum decantantur Gloria in excelsis, Euangelium, Orationes, & Homo factus est: & peracta Praefatione, ab illis verbis, Sanctus, Sanctus, vsque ad sumptionem sanguinis. Tum etiam in Horis dum cantantur Capitula, Orationes, Magnificat, Nunc dimittis, & Chorus psallit flexis genibus, vel recitan-

tantur quæcunque præces.

39 Dū diuina celebrantur officia, nullus laicus sub excōmunicatione latæ sententiæ ingrediatur Chorum ecclesiæ maioris Sedis Valentini, Setabensis, & Gandiēsis, exceptis qui Choro seruiunt, & Iudicibus curiæ ciuilibus, & criminalis, Aduocatis patrimonij Regij, & Fisci, vtrisque Assessoribus Gubernatoris, & Assessore Baiuli, ac denique Equitibus titularis, & crucigeris Ordinū militarium. Ad concionem verò omnibus pateat aditus.

Ex Syno. Ribera
anno 1599. decret. 2.

40 Ne in Choro officia intermittantur, Rector, vel Chori Præfectus (cū absunt Præcentor, diaconus, subdiaconus, vel hebdomadarius, vel illorum aliquis) demandent sceptrum, vel decantationem Epistolæ, Evangelij, aut Missæ conuentualis, qui-

ultima Syno. Ribera. decret. 20.

quibuscunque maluerint: & illi qui defectum absentis expleuerit aliqua merces persoluator ex salario absentis, si quod habet, aut ex emolumentis quæ percepturus est.

ibidem, decr. 22.

41 Absente Parocho, antiquior Beneficiatus, non impeditus, Hebdomadarij officio fungatur in Choro.

*Ex vlti. Syno. Ri-
ber. decr. 23.*

42 In Missis decantatis, Epistola, & Euangelium annuncietur ad populum, non ex pulpito, sed ex gradu maioris altaris. Et qui in Choro officio fungitur Hebdomadarij, id præstet cum stola in ecclesijs in quibus frequens est Beneficiatorum numerus. Conciones verò habeantur decantato Euangelio, ante Symbolum fidei.

Multa alia ad Chorum pertinentia, Vide in verbis Beneficiatus, circa locorum præcedentiã,

nu,

nu.20. Distributiones, num. 67.
Eucharistia, nu. 24. 25. 26. & 27.
Libri, nu. 5. 6. & 7. Missa, nu. 16.
17. 18. 19. 21. & deindè . Mulctæ ,
nu. 61. & 62. Officium diuinum,
nu. 4. Patiniferi, num. 16. 20. 21.
Punctum, nu. 47. & 48. & Vica-
rius Chori, nu. 6.

42 CHRISTIANOS apud In appendice ad
Turcas repertos, qui in seruitu- syno. Ribe. anno
tem redegerint, bonis spoliaue- 1590. 6. Calen.
rint, triremibus alligauerint, aut Iunii, const. 9.
illis talliam imposuerint, & li-
berè abire cū filijs, coniugibus,
& bonis, non permiserint, ip-
so facto sunt excōmunicati, per
constitutionem Pij V. quæ inci-
pit, Omnibus notissimum.

CLAVSVLAE testamē-
torum. Vide Pia opera, nu. 27.
& Testamentum, nu. 14.

43 CLERICI exteri ad synod. Riber. an-
Missas celebrandas parochiali- no 1578. act. 1.
bus ecclesijs deputentur, in qui- cap. 14.

C bus

bus tantum accipiant eleemosynam Missæ. In diebus vero Dominicis, & festis colendis in eis resideant dum Missa conuen-
tualis, & Vesperæ concinuntur, induiti superpelliceo, & mussa. Qui abfuerit, puncto notetur à Rationali.

Vide de hoc argumēto aliud decretum, verbo Peregrini, nu. 26.

*Synod. Riber. an-
no 1590. 6. Cal.
Iunij, decr. 1.*

44 *CLERIS* ecclesiarum mandent Visitatores, vt cum Collector reddituum illarum, facta executione in curia, dixerit irre recuperabiles esse, (Nichiles vocamus) electo alio Collectore, vel per Syndicum, intra sex mēses illud debitum recuperetur: vel iustam excusationē det Clerus Visitatori cur recuperatum non sit: aliàs ad soluendum ipsum condemnetur.

Ad Clerum pertinentia, Vi-
de

de verbo Capitulum, & verbo
Censualia, & verbo Collector.

COEMETERIVM. Vi-
de verbo Missa, nu.27.

45 COLLECTOR red- *Synod. Diocesa*
dituum ecclesiarum cum eligen- *Ayal. act.2.cap.*
dus est, Rector eligat vnum è *29.*
duobus, quos Clerus nomina-
bit.

46 Ea pars quæ datur à Clero *syno.Ribe. anno*
Collectori reddituum pro sti- *1578. action.1.*
pendio, detrahatur ex omnibus *cap.2.*
ecclesiæ administrationibus, &
ex Missis ad quas Clerus tene-
tur: ita quod pro illa parte ad
nihil teneatur Clerus.

Vide alia suprà, verbo Cle-
rus.

COMOEDIAE. Vide
verbo Repræsentationes.

COMMVNIO. Vide ver-
bo Eucharistia.

CONCEPTIO Virgi-
nis. Vide Virginis conceptio.

C 2 CON

CONCILIVM Diœcesanum. Vide verbo Martinus ab Ayala, nu. i.

CONCIONATOR, & Conciones. Vide verbo Prædicare.

*Syno. Prouincia.
sess. 2. cap. 13.*

47 CONFESSIO I peccatorum assuefacere pueros septenarios, laudabilis mos est: illi verò in quibus perfectus vsus rationis viget, (quod à duodecimo anno solet accidere) tenentur sub præcepto confiteri tempore ab ecclesia præfinito, & pro iudicio confessoris Eucharistiam suscipere.

Ibidem, cap. 14.

48 Parochus in prima die Quadragesimæ describat in libro omnes quos confessioni deuinctos in sua parochia iudicauerit: & doceat populum, tempus ad hoc designatum finiri in Dominica in Albis. Qua transacta, nisi confessio differatur consilio

Con-

Confessoris, capita familiarum puniantur viginti solidis, alij decem. Deinceps fiant tres generales monitiones tribus dieb. Dominicis sequētibus; in quinta verò post Pascha nominatim excommunicentur. Quòd in reliquis superuenientibus Dominicis semper feruetur, donec resipiscant. Curatus in his negligēs puniatur tribus libris, ac pro Ordinarij arbitrio: & teneatur decretum istud in prima Dominica Quadragesimæ in templo populo publicare.

49 Confessus, qui fuerit alteri *ibidem, cap. 15* quàm Parocho in Quadragesima, non credatur, nisi chyrographo Confessoris manuscripto, & sigillo ecclesiæ, vel monasterij obsignato. Quibus addit Ribera in vltima Synodo decr. 27. in tota Dioecesi, Quadragesimæ tempore, Parochos non debere

admittere schedulas à Confessarijs subscriptas, quos ignorēt licēciam obtinere in scriptis ab Ordinario: nec sic deferentibus ministrare Eucharistiam.

Ibidem, cap. 16. 50 Confessiones solus audiat Parochus, vel alius ab Ordinario approbatus, & facultatem in scriptis habens, (quæ gratis datur) sub pēna quinque librarum, vel octo dierum carceris.

Ibidem, cap. 17. 51 Confessionalia apta in templis designentur, maximè pro foeminarum confessionibus audiendis: & Confessarij ad id veniant superpelliceis induti, quā- tum fieri possit.

Syno. Prouincia. scilicet. 2. cap. 18. 52 Confessarij in commutandis votis prudenter se gerant; & si sint dubij, consulant doctiores, vel Ordinarium. Nemo verò vel commutationem votorū, vel quarumcunque rerum, vel ea etiam quæ poenitenti in satisfac-

ctio-

tionem pro peccatis iniungun-
tur, in propria commoda, & vſus
conuertat, nec etiam pro cele-
brandis Miſſis, ſub excommuni-
cationis pœna.

53 Confessores nihil accipiāt
nec petant à poenitētibus intuitu confessionis, etiam sponte oblatum, sub priuatione officij confitendi.

Syno. Riber. anno
1578. act. 1. ca.
II.

54 Circa Confessarios in vna *In appendice Sy-*
Diœcesi approbatos, interro- *nodi habitæ anno*
ganti Archiepiscopo Ioanni à *1584.*

Ribera Congregationem Cardinalium Concilij Trident. fuit responsum Romæ anno 1582. tale approbatum
 le a [redacted] non ceteri approbatum in alia Diœcesi, ac ita non posse audire confessiones, nec etiam habentium Bullam.

Decreta alla ad Cōfessionem
spectantia, Vide verbo Peregrini, nu. 25. verbo Parochus, nu. 4.
& 13. & Quadragesima, nu. 1.

C 4. CON.

40 DECRETORVM

Syno. Prouincia.
sess. 2. cap. 10.

55 CONFIRMATIONIS sacramentum, adultis, non nisi cū debita preparatione, & sua peccata confessis conferatur.

Ibidem.

56 Cōfirmatio ministretur ab Episcopo in ciuitate suę residētiæ publicè, duobus, aut tribus anni temporibus, nempè in Paschatis tempore, vel Aduentus, vel quando illi commodiùs videbitur.

Ibidem.

57 Confirmatorum nomina, & Confirmantis, & Patrinorum in libro vno describantur.

Ex Syno. Prouin.
sess. 4. cap. 15.

58 CONFRATERNITATVM statuta Ordinario prius ostendenda sunt, approbanda ab eo, sub poena nullitatis.

Ibid. sess. 5. cap. 5.

59 In domibus Confraternitatum, in quibus sunt sacella, vel altaria, sub excommunicationis poena nullo tempore corā ipsis fiāt tripudia, & saltationes.

nes. Quid quod nocturnas saltationes in prædictis domibus prohibemus omninò sub dicta poena, ac quinque librarum mulcta.

60 Confraternitatū imagines, *Ibidem, cap. 8.*
quibus confratres in suis solemnitatibus, & funeribus vti solēt, in priuatis eorū domibus, in honesto loco in thecis inclusæ habeantur, & cū ad funera, vel alium locum deportandæ erunt, ferantur intra thecam decenter, ac sine pompa.

61 Cōfraternitatum Præfecti, *Ex Synodo Diœcesana. Aya!. act. 2. cap. 19.*
eum qui denuò ad Confraternitatem venit, ne obligent sub iuramento: sed moneant tantū vt eius statuta obseruet.

62 Confraternitatum titulares *Syno. Riber. anno 1594. decr. 1.*
imagines, sub excommunicatio-
nis poena latæ sententiæ in locis tantū sacris, quæ confratres suo arbitrio elegerint, reponantur; & nullo modo in laicorum domos

42 **DECRETORVM**

domos reducantur seruandæ. Si quæ verò ante hoc decretum in eorū domibus seruabantur, Præpositi Confraternitatum sub eadē pœna in sacras domos transferant.

*Ex vltima syno. Ribe. non impres-
sa. decr. 10.* 63 In Confraternitatum domibus, & facellis priuatis fieri prohibentur oblationes, & patinas eleemosynarias deferri, sine Parochorum licentia, & eorum qui patinas eleemosynarias in parochijs deferunt.

Vide alia decreta ad Confraternitates, & earū imagines concernentia, verbo Defunctus, nu. 48. verbo Effossor, seu Fossoro, nu. 12. verbo Missa, n. 27. & verbo Processiones, nu. 43.

Syno. Prouincia. seß. 2. cap. 33. 64 **CORONATI** omnes, vel prima tonsura initiati, etiam coniugati, vt fori priuilegio gaudeant, tonsura vtantur vt minimum dimidij argentei; & habi-

tum

tum clericalem deferant ordinariè, vtpotè palliũ, vsque ad genua demissum, quòd vocant Ferreruelo. Utantur etiam pileo clericali, nempè quatuor vt minimum digitis latioris oræ, in quo nihil sit auri, & argenti, vel plumarum, neque ornamentum habeat nisi nigri coloris. Ecclesijs etiam deputandi sunt ab Episcopis ad ministerium Missæ, inseruiendo sacerdoti cùm se induit ad celebrandum, lumen, & aquam deferendo, lumen accendendo, & Missale ex vno cornu altaris in aliud transferendo, & huiusmodi alia. Quæ omnia, & alia, cùm egerint tẽpore ab Ordinario illis designato, deponẽt ensẽ. Sunt etiam alia ministeria pro arbitrio Ordinarij, nempè curare ornatum, & munditiẽ alicuius facelli, vel capellæ, canere in Choro, & alia.

44 DECRETORVM

CV RATVS. Vide verbo
Parochus.

*In Syno. Prouinc.
Sess. 3. cap. 3.*

65 CVRIA ecclesiastica de-
creta quæ sequuntur obseruare
debet. Pauperibus litigantibus
aduocatus, & procurator desig-
nentur, qui illis patrocinentur
gratis.

Ibidem.

66 Testiũ depositiones in prin-
cipalibus causis, nempè crimi-
nalibus, beneficialibus, matri-
monialibus, & alijs, non reci-
pantur à Notarijs, sed ab ipso-
met Iudice, Notario excipien-
te. Extra Valentiam verò, vi-
ro probato, & probo commit-
tantur.

Ibidem.

67 Causæ leuiiores, quæ audi-
tis partibus, decidi possunt à Iu-
dice, ne deducantur in proces-
sum.

Ibidem.

68 Expensæ in fine litis non
perfoluantur, nisi præuia Iudi-
cis taxatione. Notarius, qui eas

ali-

aliter acceperit, puniatur amissionem dimidij expensarum, & applicetur pauperibus. Quod etiā in Secretaria seruetur; & in causis Iudicum delegatorum: in quo subditi sunt Curiae ecclesiasticae.

69 Personae ecclesiasticae modestè, ac decenter à ministris in carcerem trahantur. Nec ullus in facris constitutus ad solam Fisci petitionem capiatur, sed precedente saltem semiplena probatione, aut vehementi præsumptione. Ad petitionem autem partis non debet capi, nisi praeuia informatione, aut nisi pars ad talionis poenam, aut ad delicti probationem faciendam, praestita cautione arbitrio Iudicis, se prius obligauerit.

70 Si à Iudice contra aliquem lata sit in scriptis excommunicatio, & ille facultate eiusdem Iudicis sit absoluedus, commissio

Ibidem.

Ibidem.

fio

fio ad illum absoluendū in scriptis fiat, & inter acta referatur mandato Iudicis.

D

*Ex Syno. Prouin.
sess. 5. cap. 16.*

I **D**ECIMAE soluātur integre, omni fraude seclusa, sub pœna excommunicationis, de omnibus terrę seminibus, fructibus, oleribus, lana, fiquis, folijs mororum, saccaro, deq̃ue omni specie vini, ac reliquis, quę terra gignuntur: Et decimantes nequaquam peiora tribuant. Neque à iure decimarum eximant seminis portionem, quę terrę mandata est, neque ea quę ex cumulis relinquuntur, aut purgamenta. Denique, ne quis solutionem Decimarum impediat, aut Collectorem molestet.

2 In Decimarum, vel Primitia-

tiarum negocijs, quæ ex locis
dominorum temporalium colli-
guntur, nullus temporalis domi-
nus, se se immisceat per se, vel
per alium, sub anathematis pœ-
na, (ex statuto Sixti Papæ V. &
Synodi) nec etiam titulo arren-
damenti. Et addit Synodus :
quod nulli ius colligendi eastradatur solemniter, qui non iuret
prius, se in hoc iure procuran-
do nihil acturum, quod Sixti
Papæ indulto repugnet. Si cō-
tra egerint dominus tempora-
lis, vel persona supposita, decla-
rentur publicē excommunicati.

Ex syno. Dioces.
Ayal. sess. 13. cap.
23.

3 Ministri Iudicis decimarum
quando mittentur ad decimalia
iura exigenda cū diuersis man-
datis, si vno eodemq. die ad mul-
tos multa mādata detulerint, tã-
tū accipiant ab omnibus vnus
diei stipendium pro parte rata,
& non plura pro pluribus.

Ibidem, cap. 24.

Deci-

48 *DECRETORVM*

Ibidem.

4 Decimarum iudex pro re le-
ui ne expediat mandata ad op-
pida extra urbem, cogens ho-
mines ad eam venire, nisi prius
de re soluēda admoniti fuerint.

Ibidem.

5 Debita, quę reuera decima-
lia non fuerint, ne petantur in
tribunali decimarum. Qui pe-
tierit, sit ipso facto excommu-
nicatus, & priuetur iure petendi
debita, quę reuera decimalia
fuerint.

Eadem Syno. act.
2. cap. 23.

6 Decimas soluendi onere qui
putant se exemptos esse, osten-
dant priuilegia Ordinario intra
duos menses: aliàs aget in eos
Ordinarius ex iure.

Ex Syno. Prouin.
sess. 4. cap. 13.

7 *DEFVNCTORVM*
Missę, & alia pia opera ab eis
mandata, adimpleantur, saltem
intra annum, post testamenti pu-
blicationem.

Ibidem, cap. 12.

8 Ad Defunctum sepeliendum
cū vocantur Religiosi in pro-
cessu

processione, ne deferāt crucem.
Verum in hoc seruanda est con-
suetudo locorum.

9 Defunctorum corpora, ne- *synod. Diocesana;*
quaquam permittant Curati in *Ayal. act. 1. cap.*
suis ecclesijs exhumari, sine Or- *21.*
dinarij licentia. Qui contra fe-
cerit, ab eo puniatur.

10 De leer, y velar a vn difū-
to, paguefe al clerigo que la par-
te pide, feys sueldos por leer de
dia, de mañana, y de tarde, y do-
ze por toda la noche. Pero por
medio dia, tres sueldos, y por
media noche, feys. Si leyere
mas de media noche, y mas de
medio dia, en passando, pague-
fele por entero. Y si no se pide
mas de vn clerigo, no se pague
mas de aquella porcion.

*Ex iuribus fune-
ralib. Ayala, or-
din. 8.*

11 Si se lee, o vela a difunto *Ibidem.*
en monasterio, partase igualmē-
te entre los frayles, y clerigos
de la parrochia.

Ibidem.

50   *DECRETORVM*

12   Si el difunto es de vna parrochia, y muere en otra, partase igualmēte el leer entre ellas. Y en todos los demas casos, toca la vela a sola la propria parrochia: y fino la tuuiere propria el difunto, sea tenido por de la donde muere.

Ibidem, ordin. 9.
¶ 10.

13   Qualquiera Cura haga señal de franco por el cuerpo de su parrochiano, dando tres campanadas por hōbre, y dos por muger. Despues, cada Cura, o quē lo ha de hauer, haya por cada toque de dos campanas dos fuellos; esto es, a la Letania, entierro, remembrança, aniuersario, y cabo de año, y a medio dia, oraciones, y alua, si la parte querrà que se toquen campanas: y si hay mas de dos cāpanas grandes en la parrochia, y se pide general de todo el Clero, y que se toque general de todas las campanas,

panas, paguefe por cada toque tres fueldos, y no en otra manera: excepto que en las Iglesias cathedrales, y colegiales de Xatua, y Gandia, fe guarden las loables Ordinaciones capitulares.

14 Si a la Letania querra la *Ibidem, ord. 11.*
parte Cantores, fean por lo menos ocho, de la propria parrochia: y fi querran cantoria de afuera, hayanfe de tomar veynte clerigos de la parrochia; y fi no huuiere tantos, vengan general: y a los que della officiaren por cantores, allende de la porcion ordinaria de Canonigo, Beneficiado, o substituto, defele por la cantoria la mitad de porcion de cantor no beneficiado.

15 Difunto, no fe faque de fu *Ibidem, ord. 12.*
casa, ni de Iglesia, fin conuocacion de la parrochia donde eftà situada la tal Iglesia, o casa, o

de los clerigos que le han de acompañar.

Ibidem, ord. 14.

16 Si el auto del entierro, remembrança, o Letania no fuere general de la propria parrochia, ningun otro capellan de otra pueda interuenir con sobrepelliz, aunque venga de balde.

Ibidem.

17 Por general de vna parrochia, se entiendan los Beneficiados, y substitutos presentes, y residentes en ella, y no otros: y siendo llamados general los de la parrochia por la parte, podra llamar de otra parte los que quisiere.

Ibidem, ord. 15.

18 Siempre que la parte, llevando el cuerpo a enterrar, pidiere que se haga pausa, o estacion, dese a cada clerigo por cada vez dos dineros, con que no passe de dos estaciones.

Ibidem, ord. 16.

19 Al entierro, y remembrança no puedan entreenir mas de

tres

tres parrochias, con tres cruces, y vltra dellas, la Seo, o San Pedro, y las cofradias con sus cruces: y si va sola vna parrochia, no lleue mas de vna cruz.

20 Si el cuerpo se entierra fuera de su parrochia, con interuencion de otra, sea llamada la parrochia donde se entierra, o donde està el monesterio adonde se entierra. *Ibidem.*

21 Los pobres sean enterrados de balde en todo, y con la solenidad q̃ los ricos: ni lleuen algo los Curas por los cirios que el padre de pobres da para el tal entierro. *In ordina. funer. Ayala, ord. 17.*

22 Muriendo Rector, beneficiado, substituto, o clerigo que sirue en la parrochia, ninguna cosa se tome por el derecho de vestir, vaso, campanas, entierro, y quarta. Si se entierra de mañana, cantesele la Missa: si *Ibidem, ord. 18.*

de tarde, Visperas , o Maytines de muertos. Si muriere en otra parrochia, toque el darle los Sacramentos , y todo el entierro a la Iglesia donde firue : ni aya obligacion de conuocar a la donde murio, fino es que ella quiera venir graciosamente : lo qual se guarde en la Cathedral , y toda la Diocesi.

Vide aliud decretum , infra num.64.

Ibidem, ordi. 19.

23 No tome el Armariero de la Seo cirios de los Desamparados; ni de los sentéciados la parrochia de Sã Iuan, pues los entierra la Cofadria de los Desamparados.

Ibidem, ord. 20.

24 Al enterrar no se lleue mas de la caxa del difunto, y la de la Cofadria lleuese a la Iglesia. El Prior, o Mayordomo de la Cofadria puede sin la caxa della acompañar el difunto, y poner la

ima-

imagen sobre la caxa del.

25 Dētro de los muros de Valencia, dese a cada clerigo dos sueldos por la Letania. Por el entierro, vn sueldo, y seys dineros. Si es con Missa cantada, o Visperas, o Nocturno de muertos, dos sueldos. Por Missa cantada de Aniuersario, o cabo de año, vn sueldo, y seys dineros. Y la mesma limosna se dē en todo al sacristan por la cruz. De qualquiera parrochia que vaya el cuerpo al Monesterio de San Agustín, sea la porciō dos sueldos. Y si todos los dichos autos seran de noche, doblese la porcion.

Ex iurib. funera.

Ayal.ord.21.

26 Al que canta la Missa en dichos autos, dēse dos sueldos por la limosna della: y al diacono, y subdiacono, nueve dineros a cada vno. Vide Missa, numero 42.

Ibidem.

Ibidem.

27 Si se lleuare el cuerpo a vna Iglesia, y se dexare en ella para enterrarle por la mañana, sea tenido por vn auto el hauerle lleuado.

Ibidem.

28 En cada vno de dichos autos, si la parte los pidiere, cantense tres Responsorios con sus Absoluciones, y por offerta den lo que quisiere.

Ibid. ordinat. 22.

29 Si los sobredichos autos fueren fuera de los muros de la ciudad, dese a cada clerigo quatro sueldos por la Letania, y tres por el entierro sin Missa. Y en los lugares circũuezinios, si fueren sufraganeos a dichas parrochias, pague se segun estuuiere auenidos con el pueblo: y si se paga mas de lo que aqui se señala, reduzgase en esto.

*In ordinat. iuriũ
funer. Ayala, or=
dinat. 23.*

30 Dese a cada clerigo, por asistir a toda la Missa de remembrança, vn sueldo y seys dineros:

ros: y la misma porcion se de
en todo genero de autos por la
cruz, sea grande, o pequeña.

31 Las capas encomiendelas *Ibidem.*
el Cura a dos que sepan cantar:
y por llevarlas denfeles seys di-
neros mas a cada vno: y sea sié-
pre preferido el Capiscola a qual
quier otro clerigo en llevarla.

32 El Cura aya de llevar capa *Ibidem, ord. 24.*
de seda al entierro que entreui-
nieren la cofadria de nuestra Se-
ñora de la Seo, o de los Inocen-
tes, Santiago, o Sant Arcis.

33 Por llevar vn cuerpo a los *In iurib. funera.*
monesterios de Iesus, San Mi- *Ayal. ord. 25.*
guel de los Reyes, Esperança, y
a semejantes distancias, dense a
cada clerigo de limosna seys
fueldos, y al Grao, ocho.

34 En los lugares fuera de Va *Ibidem.*
lencia, si se hiziere el entierro
fuera del poblado, y a pie, no se
pague mas de porcion doble: y
si la

si la parte llamare clerigos de otra parrochia, no les den mas de lo que tienen acostumbrado.

Ibidem, ord. 26.
 © 27.

35 De acompañar el clerigo vn cuerpo dentro de vna legua de Valencia, denle diez sueldos: y si passa de legua, denle por cada dia doze sueldos, y la costa.

Ibidem, ord. 28.

36 Si se trae algun cuerpo para enterrar, o poner en alguna Iglesia, fuera los muros de Valencia, la propia parrochia le acompañe, hasta ponerle en dicha Iglesia: y si mas parrochias entreuernan, aquellas no passen del portal de la ciudad, sin voluntad de la parte.

In iurib. funeral.
Ayal. ord. 29.

37 Qualquier cuerpo que sera trahido, o lleuado fuera de Valencia, acompañele alguna cruz, y algun capellan, o capellanes, que vayan psalmeando, y sean de la parrochia donde era parrochiano el difunto. Si sera

tray-

traydo de parrochia que no era fuya, la tal parrochia estraña le acompañe hasta el portal, y de alli adelante los de su propria parrochia.

38 Por passar cō el cuerpo por algun lugar, no pueda pretender el Cura de dicho lugar derecho alguno, aunque se depositasse de noche en su Iglesia. Pero si la parte pide, que se tañan campanas, paguesele al Cura como por vn auto ordinario. *Ibidem.*

39 Si se deposita algun cuerpo fuera de la ciudad en algun monesterio, como el Remedio, San Sebastian, &c. no falga sin conuocacion de los clerigos, y parrochia, que le han de llevar. *Ibidem, ord. 30.*

40 Para traer a Valencia algun difunto que ha muerto fuera della, si querran capellanes, que le acompañen, ayan de fer de la parrochia de Valencia, *Ibidem, ord. 31.*
donde

60 *DECRETORVM*

donde era parrochiano : y fino terna domicilio en Valencia, tomenlos de la parrochia que quifieren.

Ex iurib. funera.
Ayal.ord.32.

41 Ningun clerigo que no tuuiere residencia en la parrochia del difunto , pueda imbiar otro clerigo por el a los autos funerales.

Ibidem, ord.33.

42 Quando se traera a Valencia algun cuerpo a enterrar de defuera , no salga parrochia alguna a recebirle fuera del portal , que no lo pida la parte . Y el auto de recebirle sea dicho de de noche, siépre que el cuerpo no huuiere llegado al portal antes de la oracion de la noche.

Ibidem, ord.34.

Por quanto todos los autos que se pidieren despues de dada dicha oracion , y antes que toqué a la del alua, se han de pagar por de denoche.

Ibidem, ord.35.

Ibidem, ord.36.

43 Si passada la arena que lla-

man

man Quarta, en qualquier auto, no seran venidos tãtos clerigos de punto, quantos se piden, tomenſe a cumplimiento los que primero llegaren a la Iglesia, aunque no sean de punto: y ſi ſe hallarẽ mas de los que ſeran menester, iguales en hora, y tiempo, vayan los que ſerã menester, y partan la porcion con los que quedaren.

44 Si tañendo la campanilla, o paſſando la Quarta de la arena para el entierro, la parte quiſiere deſpues Letania, torneſe a tocar la campana, y los que ſon al entierro, ganen tambiẽ la Letania: y los que vendran a la ſegunda arena, ganen ſola la Letania.

*In iurib. funeral.
Ayal. ordin. 37.*

45 Que todos los autos, haſta los cleares, ſe encomienden a los clerigos por ſu tanda.

Ibidem, ord. 38.

46 Los clerigos que ſalieren

Ibidem, ord. 40.

con

con la cruz fuera de la Iglesia, falgan, y bueluan con ella, con orden, y psalmeando, pena de perder la porcion de aquel auto: y executelo el Retor, o Vicario, pena de pagarlo el al doble.

Ibidem, ord. 42. 47 Las hachas a los entierros lleuenlas pobres delãte la cruz: pero los clerigos cirios blãcos, quando se los dieren. Quibus

Ordinatio. 14. additur ex Constitutionibus Synodalibus Villanouæ, mulctandum esse clericum decē solidis, qui in funeralibus portauerit feretrũ cadaueris, nisi fuerit hominis ordinati in sacris. Idem prohibuit Ayala in Ordinatio- bus funeralibus ordinatione 13. sed nomine clerici intelligit ordinatum in sacris.

Ibidem, ord. 47. 48 Por enterrar cuerpo grande, paguefe en prouecho de la fabrica, ornamentos, o animas, diez

diez sueldos , y cinco de vn Albat , y no mas por via ninguna , en ninguna Iglesia , ni monesterio . Por el paño con que se cubre la caxa, no se pague nada : y roto aquel, se haga otro, a costa de las limosnas comunes de las almas, fabrica, pobres , y cofadrias respectiuè : y lo mesmo sea de la caxa: y faltando las limosnas, la hagan los parrochianos . Y en los otros derechos de las cofadrias se guarden sus loables costumbres.

49 No se puedan pedir mas *ibidem, ord. 49.*
derechos funerales , de los que *or 50.*
estan tassados en las ordinaciones sobredichas : fopena de restituyrlo , y de pagarlo quatro-doble . Ni los Oficiales del Arçobispo puedan hazer pagar mas.

50 In sepulturis generalibus , *Syno. Riber. anno*
clerici parochiarum accipiant *1578. act. 1. ca. 3.*
can-

eandem portionem, quam cleri-
ci Metropolitanæ ecclesiæ so-
lent accipere. Vide infrà num.
57.

Ibidem.

51 Cùm defunctus extra pro-
priam parochiam sepelitur, vo-
centur generaliter ad funus om-
nes clerici illius parochiæ, si a-
lia cōuocetur præter propriam,
& eam, in qua, vel intra cuius
ambitum sepeliendus est.

*Ibidem, actio. I.
cap. 18.*

52 Pro actu sepeliendi defun-
ctum, Clerus ne paciscatur de
portione minuenda sibi debita,
nec de minuenda Quarta, & alijs
iuribus, sub centum solidorum
poena, fabricæ ecclesiæ soluen-
dorum: sed integram portionem
accipiat.

Ibidem, cap. 19.

53 Cùm defunctus aliquis ex-
trà suam parochialē ecclesiam
sepelietur, Rectori, ac clericis
illius, simplex illa portio quæ
cæteris æqualiter dari solet pro
sepe-

sepeliendi actu, detur dupla.

54 Si Defunctus habeat sex *ibid. cap. vlt.*
annos, deferatur feretro: si
non habeat, deputetur pro Al-
bato.

55 Si extra parochiam funus *Ex Synod. Riberi*
sepeliendum sit, & ob loci di- *anno 1584. dec.*
stantiam dupla portio designata *3.*
est, eam non accipiat ecclesia il-
la, in qua sepeliendum est, ob
solum actum receptionis: cum
dispar sit utrorumque labor: erit
verò par labor, & portio, si ipsa
etiam adeat domum defuncti, &
funus comitetur.

56 Sint excommunicati ipso *ibidem, dec. 3.*
facto clerici, vel laici, si cum a-
liquis ab hoste suo occiditur, vel
alio sinistro casu, permiserint se-
peliri noctu, absque lumine, &
comitatu, ac sine sacrificio Mis-
sæ, ac alijs suffragijs. imò Cu-
ratus, si testamentum non appa-
reat, modum declaret quo sepe-
liri

E
liri

liri debet, nempè interdiu, cum cruce, cum clero parochiæ, & sonitu campanarum: & quam primum possit, adeat iudicem causarum testamentariarum, vt designet ex bonis illius partē pro suffragijs animæ.

Ibidem, decr. 11. 57 Eadem portio detur clericis parochiarum in actibus funerarijs, quæ datur clericis Metropolitanae.

Ibidem, decr. 17. 58 Si propria parochialis ecclesia generaliter tantum ad funus vocata fuerit, & funus extra eam sepeliatur, ne ex ea parochia, in qua, vel intra cuius ambitum defunctus sepelietur, plures clerici conueniant ad illum sepeliendum, quam ex propria parochia conuenerint.

Ex Synod. Riber. an. 1590. 6. Cal. Iunij, decr. 18. 59 Cùm sepelietur quis extra propriam parochiam, in aliquo monasterio, & conuocata fuerit tertia parochia, ea parochia, in-

tra cuius ambitum monasterium situm est, ne accedat cū paucioribus clericis ad funus, quā tertia illa parochia.

60 Si defunctus aliquis, dum *Ibidem, decr. 20.* viueret, sacramenta, vel sacramentum aliquod ex alia parochia, quam ex sua, receperit in ægitudine, quam mors sequuta fuerit, volueritque præter propriam parochiam, & eas quæ ex decretis Synodalibus funus comitari debent, aliam etiam conuocari, vocetur ea, ex qua illi aliquod Sacramentum collatum fuerit.

61 Idem quod in decreto præcedenti obseruari volumus de clericis, qui cum in parochiali ecclesia resideant, domicilium tamen in altera habent. *Ibidem.*

62 Defunctus pauper, cuius- *Ex secunda Syno. Ribe. celebr. anno 1590. decr. 2.* cunque ætatis, vel sexus fuerit, scribatur in libro Rationalis cū

68 *DECRETORVM*

sepelietur, illius sepultura, per-
indè ac de diuitibus fit.

*Ex Syno. Riberae
anno 1594. de-
cret. 8.*

63 Si funus effertur è sua paro-
chia, vocatis alijs parochijs, in
procedèdo, occupet digniorem
locum propria parochia, vnde
funus effertur: reliquæ pro sua
antiquitate.

*Ex Syno. Rib. an.
1599. decr. 3.*

64 Quicumque Curatus, Bene-
ficiatus, Substitutus, & Officia-
lis ecclesiæ maioris, collegiata-
rum, ac parochiarum Dioecesis,
cùm mortuus fuerit, deferatur
gratis à toto Clero ad ecclesiã
in qua residet. Si ante meridiẽ,
Missa solemnis decantetur pro
eo: Si post, Vesperæ defunctorum.
Inobediẽs mulctetur à Ra-
tionali duobus solidis in suffra-
giũ defuncti. Prætereà pro di-
c̃to defuncto celebrent omnes
sacerdotes, etiam substituti, re-
sidentes: & hoc vel ipso die, vel
sequenti, & gratis. Diaconi, &

sub.

subdiaconi id præstent per aliū:
si recusent, id faciat Rationalis
eorum expensis. Nec aliquid
accipiatur pro pulsatis cymba-
lis, aut pro quarta funeraria.

65 Portiones, quæ in parochijs
superadduntur, cū Generale
Cleri conuocatur ad funus, qua-
rum dimidia pars assignatur Sā-
ctis titularibus illarū parochia-
rum, in vsus ecclesiæ, non sint
plures quàm duæ in quacunque
ecclesia.

Ibidem, decr. 6.

66 Cū sepeliendum erit fu-
nus aliquod, & vocanda erit ec-
clesia matrix, & aliæ parœciæ,
cōueniat prius de hora sepelien-
di inter Rationalem proprię pa-
rœciæ, & Rationalem matricis:
& eam horam ceteræ sequantur,
ne expectare cogatur matrix ad
ostium defuncti.

*Ex Vltima syno-
Riber. decr. 3.*

Alia decreta ad Defunctos
pertinentia, Vide verbo Fosse-

70 **DECRETORVM**

ros, vel Efflores, nu. 9. 10. 11.
& 12. Verbo Quarta, nu. 2. 3. 4. &
5. verbo Capiscol, siue Præcē-
tor. Verbo Monasterium, nu. 50.
Verbo Religiosi, num. 6. Verbo
Sepultura, nu. 5.

DIES commemorationis
omnium Defunctorum. Vide
Absolutiones generales, nu. 1.

DIE T A S de Visitadores.
Vide verbo Visitatores.

DIMISSORIAE litte-
ræ. Vide verbo Peregrini, nu.
26.

DISCIPLINANTES.
Vide verbo Flagellantes se.

Ex syno. Prouin. 67 **DISTRIBUTIONES**, vel
seß. 3. cap. 26. punctum ad eas lucrandas, nul-
lus Canonicus, vel Beneficiatus
possit lucrari, nisi ante finem E-
pistolæ Chorum introierit: &
in Horis, tam diurnis, quàm no-
cturnis, ante finem primi Psal-
mi. Vnde non exeant, nisi ex

causa

causa cognita ab eo qui Choro præest, sub amissione Distributionum : Quas tamen lucretur qui Missam celebrauerit tempore permissio. De materia huius Decreti, Vide verbo Punctum, nu.48.

68 In Distributiones quotidiana *Ibidem, cap.27.*
 nas tertia pars fructuum Dignitatum, Personatuū, Officiorum, & Præpositurarū applicetur, & ex nūc applicatam declarat Synodus. Quæ tertia pars inter eos qui Dignitates ipsas, Personatus, Officia, ac Præposituras obtinent, vel obtinebunt, singulis diebus proportionabiliter diuidetur, quando Missæ, & Vesperis personaliter interfuerint. Absentes, singulis diebus notentur ab eo, qui Canonicos absentes notare solet : qui dierum omnium, in quibus abfuerint, non aliter quam de diebus,

bus, quibus Canonici absunt; facere solet, rationem reddere debeat. Quorum dierum distributiones, cum propter absentiam, dominium earum non acquisierint, ex nunc fabricæ ecclesiæ sint addictæ.

Ibidem, cap. 28.

69 In ecclesijs Cathedralibus, in quibus vel nulli redditus sunt in distributiones quotidianas ipsis Canonici applicati; vel adeò tenues, ut non ea, qua decet, Canonorum frequentia, Choro inferuiatur, Prælati ex redditibus, & prouentibus Canonicatum distributiones quotidianas facere teneantur, iuxta Concilij Tridentini decretum: ac de huiusmodi applicatione in primo Concilio Prouinciali rationem reddere: sub quingentorum ducatorum multa, redimendis captiuis deputandorum ex nunc,

Ad

70 Ad Distributiones quoti- *Ex Syno. Dioces.*
dianas ne admittatur à Rectore, *Ayal. sess. 1. cap.*
sub decem librarum pœna, qui *5.*
cantu planiore canere nescierit,
nempè Euangelium, Epistolam,
Præfationem, Lektionem, Res-
ponsorium, & Antiphonas: nisi
aliàs ob insignem eruditionem
ab Ordinario cum eo dispen-
setur. Qui verò iam admissi sunt,
intra annum canere addiscant,
& examen fubeant. Alioquin
sub eadem pœna Rector eos di-
stributionibus priuet, nisi excu-
sentur iusto impedimento, iudi-
cio Ordinarij. Vide de hoc de-
creto suprà, verbo Beneficiatus,
nu. 21.

71 Distributiones quotidianas *ibidem, actio. 2.*
ne accipiāt, nec possint eas suas *cap. 7.*
facere, qui publica ecclesiarum
officia administrant, nisi cùm
fuerint suorum officiorum ad-
ministratiōe occupati: sed non
quan-

74 *DECRETORVM*

quando sacris interesse possunt
sine illorum incommodo. Vide
sequens decretum.

*Ex ordinat. Chori
Riber. ord. 17.*

72 El Collector, Syndico, o
qualquier otro official de la
Iglesia, no lleuen percaços en
absencia Domingos, y fiestas.
Y los demas dias, si vaguearen
por la Iglesia durante el oficio,
pierdan el punto.

*Ex vlti. syno. Ri-
ber. decr. 21.*

73 Ne fraus, vel indebita so-
lutio distributionum manualiũ
fieri possit, fiat in Choro, dum
canitur cum assistentibus. De-
negentur verò absentibus, ac e-
tiam per ecclesiam vagantibus:
exceptis infirmis, & ecclesiæ ser-
uitio legitimè occupatis. Quas
teneantur recipere Beneficiati
modestè, cùm eas Bursarius in
Choro persoluerit. Quod si ali-
quis plus sibi deberi præsumat,
id disceptet seorsum in secreto
loco coram Rectore, vel Chori

Præ-

Præfecto, vel Rationali.

Alia ad Distributiones pertinentia, Vide verbo Chorus, nu. 16. & 28. verbo Punctum. verbo Subdiaconus, nu. 7. verbo Beneficiatus, nu. 21. & verbo Beneficia, nu. 13.

74 DOCTORIS insignia nullus in ecclesijs Ordinarij deferat, nisi in Vniuersitate approbata gradum acceperit in Theologia, vel iure canonico.

Ex Syno. Dioces.
Aya. 4. c. 2. c. 31.

De loco quem habere debent Doctores in sedendo, & procedendo, vide verbo Beneficiatus, nu. 20. & verbo Processio, nu. 37.

75 DOCTRINAM Christianam Parochi doceant pueros per se, vel per alium, Dominicis, & festis diebus post prandium: & adultis eam explicent inter Missarum solemnias, præsertim in Quadragesima, & Ad-

Ex Syno. Prouin.
sess. 1. cap. 5.

76 *DECRETORVM*

Aduētū; nisi id commodius post prandium fiat : sub poena vnus argentei pro singulis diebus omissis.

*Ex Syno. Rib. an.
1599. decr. 11.*

76 Quia multis Decretis Synodalibus tenentur parochi docere subditos Doctrinam Christianam diebus Dominicis, & festiuis, curent Visitatores inquirere, an fuerint hac in parte negligentes, & mulctent illos viginti solidis in pios vsus.

Alia ad hunc titulū pertinentia, Vide verbo Parochus, numer. 10.

DOMINI tēporales. Vide verbo Decima, nu. 2. & verbo Ecclesiastici, num. 7. & 8. & verbo Duellum, nu. 78.

*Ex Syno. Dioeces.
Ayal. actio. 1. ca.
22.*

77 *DOMVS* statum expendat, cū possessionem aliquis acquirēt alicuius Beneficij curati, vel alterius cuiuscunque, cui domus aliqua sit annexa : si

ru-

ruinosa fuerit, faciat sedulo taxationem fieri, ac restaurari ex bonis predecessoris: si negligēs verò fuerit, imputetur ei, & proprijs expensis deindè cogatur eam instaurare.

78 DVELLORVM pugnam, & singularia certamina *Concil. Tridenti. sess. 25. c. 19.*

condemnans Concilium Tridē-
tinum, apposuit etiam excom-
municationis poenā contra Do-
minos temporales concedentes
locum ad illa. Eandem verò
censuram ipso facto etiam in-
curri, vbi nullis patrinis, nullis-
que socijs conuocatis, ac nullis
præcedētibus conuocatorijs li-
teris, ex cōdicto singulare duel-
lum, statuto tempore initum est,
ac si cum publico illo abusu ini-
retur, declarauit Gregorius
XIII. Romæ anno 1582. in Cō-
stitutione quæ incipit, Ad tol-
lendum,

*Ex appendice ad
Syno. Ribe. anno
1590. const. 13.*

Nota

*Nota, Clementem VIII. prædictas
Constitutiones confirmasse, & ad
plures personas, & casus extendisse,
Motu proprio, qui incipit, Illius vi-
ces, Romæ 16. Calen. Septembris an-
no 1592.*

*Ex Syno. Prouin.
sess. 4. cap. 6.*

79 DVPP LA aliqua ne ad-
mittatur, nec celebretur à Ca-
pitulis Cathedralium, vel Col-
legiatarum, vllis diebus, contra
Calendarij seriem, eo tempore
quo Missa conuentualis & Hore
canonicæ celebrari solent: sub
pœna quinquaginta aureorum:
in parochijs verò hoc prohibe-
tur sub viginti, in diebus Domi-
nicis, & festis colendis: in reli-
quis diebus illis indulgetur, dū-
modo Missa conuentualis, vbi
ea dici de more consuevit, sal-
tem priuatim dicatur. Si quæ
Dupplæ iam admissæ sunt, eas
Ordinarius in alia suffragia cō-
mutet, vel alio tēpore celebren-
tur,

tur, quam quo Missa conuentualis, & Horæ in Choro dici solent.

80 Dupplæ plures vno die in ecclesijs ne celebrentur: sed celebrata vna, reliquæ in dies sequentes differantur.

Ex Syno. Rib. an:
1578. action. 1.
cap. 32.

81 Ex Dupplis illis nouis, quas in fraudem Rectorum, vocant Doblas de requiem, detur Quarta pars parochio, quemadmodum datur de anniuersarijs, cum reuera anniuersaria sint.

Ex Syno. Ribe. an
no 1599. decret.
10.

Vide de nouis Dupplis, vel festis, verbo Festa, nu. 7.

E

1 AD ECCLESIAM Cathedralē cum aliquis eligetur, vel presentabitur, Sedis Apostolicæ Legatum, vel Nuncium, vel certè suum proprium Ordinarium, vel illum in cuius

Ex Syno. Prouin.
sess. 4. cap. 1.

cuius Dioecesi sit diù, multum-
 que versatus, quam primùm ad-
 eat cū ipso electionis, seu Præ-
 sentationis instrumento. Qui-
 quidē Prælati ab his testibus,
 quos ei electus proponet, & ab
 his quos bonos, graues, ac fide-
 dignos ipse deliger, publico, ac
 etiam secreto scrutinio de ele-
 cti qualitatibus diligēter inqui-
 rat: An scilicet sit legitimus,
 qua ætate, quibus moribus, quā
 prudens, & an in sacro ordine
 sex saltem mensium spatio sit iā
 constitutus. Tum si in Vniuer-
 sitate, quæ nulla tunc hæresis
 suspicione laboret, arduo exa-
 mine, iuxtà illius Vniuersitatis
 studia Magister, aut Doctor, vel
 Licentiatus in Theologia, vel
 iure canonico meritò sit decla-
 ratus: aut publico alicuius Aca-
 demia testimonio idoneus ad
 alios docendos ostēdatur: quod

quidem testimonium, graui aliquo præcedenti examine in dictis facultatibus, iuxta illius Academiae morem, dari debeat. Inquisitio verò morum ne fiat, nisi de publicis tantum delictis, & quibus cæteri scandalo offenduntur: ac de ijs etiam quæ in prauam consuetudinem abierunt. Cæterum si electus ad vnâ cathedralem, iam prius ad aliam fuit promotus, & tunc prædicta disquisitio iam fuerat facta, tantum fiat, an priorem ecclesiam rectè administrauerit, & an vite exemplo claruerit. Cùm Prælatus hoc examen peregerit, illud in instrumentum publicum redactum, cum toto testimonio, ac professione Fidei ab ipso electo facta, quam primùm ad summum Pontificem transmittat.

2 Ecclesia Parochialis cùm va *ibidem, cap. 21*
cauerit, per edictum publicum

vocentur qui ad eam obtinendā voluerint examinari. Edictum affigatur in valuis ecclesiæ maioris, & vbi ecclesia ipsa vacauerit, & alibi, vbi commodius Ordinarius iudicauerit: in eo verò significetur quænam ecclesia vacet; & quindecim, vel pauciorum dierum terminus, pro Ordinarij iudicio, constituatur: intra quos oppositores accedere teneantur: quo termino peracto, si nullus accesserit, poterit prouidere ecclesiæ, is ad quem collatio pertinet, alicui, præuio priuato examine.

Nota, quod Pius Papa V. in correctione huius Concilij Prouincialis missa ad Ferdinandum Archiepiscopum, vult totum hoc decretum reducendum esse ad formam præscriptam in Concilio Tridentino sess. 24.

ibidem, sessio. 4. cap. 18.

cap. 8.

3   *Ad ecclesiam qui confugerint,*

rint, si nulla contentio de immunitate agitur, in ea manere permittantur. Si verò in templo vixerint inquietè, vel crimē aliquod in eo, vel extrā ipsum commiserint, citò excludantur. Sed contra Iudices seculares, violātes ecclesiæ immunitatem, vide verbo Iudex secularis, numero 6.

4 Circa ecclesiarum vniones *ibidem, cap. 14.* perpetuas, à quadraginta annis citrà factas, seruetur Decretum Concilij Tridēctini, & intra sex menses ostendantur Ordinario tituli illarū. Qui procedat contra renitentes, iuxtā dictum Concilium.

5 Ecclesiæ annexæ alicui Paroecia, si in tantam multitudinem incolarum creuerint, vt Parochus vix illis sacramenta ministrare sufficiat, in illis presbyterum constituat Ordinarius, qui

hæc præstet; assignans illi stipē-
dium conueniens ex fructibus,
vel redditibus Matricis. Et cū
hæc vacauerit, si fructus suffi-
ciant, salua semper competenti
Matricis dote, huiusmodi loca
annexa, ab ea separet pro suo ar-
bitrio, & in parochias erigat.

Ibidem, cap. 19.

6 Ecclesiæ nouæ in parochia-
les erectæ, si in eis Corporis
Christi, aut alterius festi pro-
cessio decēter fieri queat, (quod
iudicio Ordinarij relinquitur)
non teneantur cum cruce, & cap-
pis prædictis diebus ad ecclesiā
Matricem venire, vt intersint il-
lius processionibus, etiamsi in
desmēbrationibus obligatæ re-
manferint.

Multa Decreta ad ecclesiam
materiamalem pertinentia. Vide
verbo Templā. Et pertinentia
ad ecclesiam collegiatam, Vide
verbo Lectio sacra scripturæ.

EC

7 ECCLESIASTICI, quia *Ex Syno. Diocæs.*
 ab omnibus vectigalibus, tribu- *Ayal. actio. 2. c.*
 tis, publicisque aliis oneribus li- *22.*
 beri sunt, ideò nullus Reipub.
 Magistratus audeat sub excom-
 municationis poena eos oppri-
 mere censibus, aut vectigalibus
 ex carne, pane, vino, & aliis re-
 bus, quæ sibi, vel aliis emunt.
 Quod si iam fecerint, adeant Or-
 dinarium, vt rationem reddant
 de suo facto.

8 Quia solent aliqui domini *Ex Synod. Riber.*
 temporales & Vniuersitates in *anno 1584. dec. 7*
 hac dioecesi, aliqua pecuniæ sum-
 ma capta, macella locare, siue ar-
 rendare, concedentes vt in illis
 non solùm carnes vendi possint,
 sed etiam vt carniū libra ali-
 quando pluris quàm valeat, ven-
 datur; qui iusti, & veri valoris ex-
 cessus verè locum impositionis
 habeat: ex quo ecclesiastici detri-
 mentum patiuntur, nisi illis su-

perabundantis illius prætij restitutio fiat: idcirco caueant dicti domini sub excommunic. lat. senten. ecclesiasticas, ac religiosas personas ad dictam impositionē soluendam compellere, aut alias quascunque. Idemq. caueāt Vniuersitates sub pœna interdicti: quod nec cesset, nec excommunicatio absoluator, donec illis restitutio fiat damni, & impensarum.

Alia ad Ecclesiasticos facientia, vide verbo, Ordinati in sacris, num. 18. & in aliis numeris, tam ante, quàm post. & verbo, Iudex secularis, nu. 7.

*Ex inrib. funera.
Ayal. ord. 46.*

9 EFFOSSORES, siue los Fosseros, tengan todos vn sueldo por baxar el cuerpo defuncto de su casa hasta ponerlo en la caja. Por llevarlo a la Iglesia, pague se a cada vno vn sueldo y seys dineros, aunque se lleue de vna

vna parrochia a otra. Si es pequeño el cuerpo, lleuenle dos; y si grande, quatro, y no mas. De llevar en braços vn Albadete, paguefele vn sueldo y seys dineros. Por abrir y cerrar el vaso, y hazer vna sepultura grande, tres sueldos: y por hazer la sepultura a los niños, vn sueldo y seys dineros. Por enterramiento en san Augustin, tengan por el porte de la caxa otrotáto de lo que está dicho: y si saliere de Valencia, aumentense los salarios por porciones (segun que a los clérigos) a razon de vn sueldo y seys dineros por cada porcion. Si el cuerpo se llevare fuera de Valencia a otro pueblo, no se le de nada al Fossero del portal a fuera, sino fuere llamado por la parte: y entonces por el cargar, o descargar, no se le pague mas que porcion de clérigo, no obstante

costumbre alguna, ni vfo. Sed vide duo Decreta sequentia.

*Ex Syno. Riberae
anno 1594. Decret. 5.*

10 Cum Funus deportatur ex vno populo in alterum, fiat, committante Funus effossore propriæ Paroeciæ: & sint octo solidi illius diaria merces.

*Ex Syno. Riberae
anno 1599. Decret. 16.*

11 Declarantes præcedens Decretum, statuimus, cum funus deportabitur de vno oppido in aliud, neminem teneri ad euocandum effossorem Paroeciæ, ex qua effertur funus, nisi quando deportandum est ad locum distantem iter vnius diei, vel ad summum, duorum: si longius abeundum sit, nemo tenetur.

*Ex Syno. Riberae
anno 1584. Decret. 14.*

12 Effossor propriæ Paroeciæ defuncti ubicumque ille sepeliatur, fungatur suo munere, etiam si adsint alii ministri confraternitatum: ipse deferat deorsum cadauer, porter ad Ecclesiam, & sepeliat. Quod si alii hæc mune-

ra præsentent, detur prædicto effos-
sori integra portio, non obstan-
te quacunque consuetudine.

13 ELECTIONES ope-
rariarum, & aliorum patinife-
rorum, ne fiant in Ecclesiis Pa-
rochialibus, nisi adsit Curatus,
& eo absente Vicarius.

Ex synod. Riber.
an. 1578. acti. 1.
cap. 30.

Alia ad electiones pertinētia,
vide verbo, Officiales Ecclesiæ,
nu. 1. & 2. & verbo, Collector.
Syndicus, Rationalis.

Eleemosyna, vbi in Templo
petenda, & quibus danda sit fa-
cultas eam petendi, vide verbo,
Pauperes, nu. 22. & verbo, Patini-
feri, nu. 16. & verbo, Licentia pe-
tendi, nu. 8.

EMPAREDADAS, si-
ue mulieres intra Templorū pa-
rietes clausæ, vide verbo, Tem-
pla, nu. 9.

14 EPISCOPORVM, In syno. Prouin.
ac Parochorum residentiam in sessio. 3. cap. 2.

F 5 suis

fuis Ecclesiis arctissime docent
duo decreta Concilii Trident.
vnum sub Paulo III. promulga-
tum, & alterum sub Pio III. que
inferuntur in Synodo Prouinc.
Valentina. Vide in dicto Con-
cil. Trid.

ibidem, cap. 4.

15 Episcopus Titularis nullus
Pōtificalia exerceat in hac Pro-
uincia, aut ad ea exercenda ad-
mittatur, nisi notus fuerit, aut
missus à sede Apostolica: sed nec
Pontificalia exerceat clam, sed
de Ordinarij loci facultate ex-
pressa. Sacros vero ordines mini-
me conferat, nisi in Cathedrali
Ecclesia, vel alibi de licētia Or-
dinarij. Cui Prælatus stipēdium
cōgruens tribuat, ne inopia pres-
sus, illicita faciat: sub poenis à
Concilio Tridenti. latis contra
tales Episcopos, & promotos ab
eis.

16 *EVCHARISTIA*, qua
ætate

etate suscipienda sit sub præcepto. Vide verb. Cōfessio, nu. 47.

17 Eucharistiam qui non suscipit in sua propria Parochia, *Ex Syno. Prouinç sess. 2. cap. 20.*

sed alibi, in Paschate, quando ex præcepto tenetur, reus est præcepti. Nec liceat Curatis licētiam dare sumendi eam extra Parochiam eo tempore, nisi ex consensu Ordinarii, sub mulcta duarum librarum.

18 Eucharistiam cum infirmi suscepturi sunt domi, ab ipsa Ecclesia, & ab ipso Parocho accipiant. *Ibidem.*

19 Eucharistia non deferatur noctu ad infirmos, nisi ob vrgēs infirmitatis periculum: sub decem solidorum poena. *Ibidem, cap. 21.*

20 De communione suscipienda à peregrinis, vide verbo Peregrini, nu. 25. & quādo eam debeant recipere Ordinati. Verbo Ordinati, nu. 8.

Eu-

Ex syno. Dioces.

Ayal. actio. 1. ca.

19.

21 Eucharistia cum ministra-
tur in Ecclesijs, Parochus ne vē-
dat populo cereas candelas, quæ
ipsi postea offerantur, sub vigin-
ti solidorum pœna: ac multo mi-
nus, cum illis iam semel oblatae
fuerint dictæ candelæ.

22 Quod solum ad Parochum
pertineat ministrare Eucharis-
tiam suis subditis, cum ad eam
tenentur ex præcepto, vide ver-
bo Parochus, nu. 5.

Ex Dioces. A=

yal. act. 2. ca. 11.

23 Eucharistia ne deferatur
ad locum incendiij, vel inunda-
tionis, sed in altari reposita, orēt
ante eam.

Ibidem, cap. 16.

24 Eucharistiam sacram, (si in
oppidis Christianorū veterum
tuto & decenter seruari potest,
& sint saltem quindecim domus
in illis) liceat Rectori reseruare
ibi, data fide per oppidanos Or-
dinario, curaturos se, quod ho-
norifice apud eos habeatur.

La

25 La Eucharistia lleuese a los enfermos con palio: y dense dos dineros de limosna a cada clérigo que llamare la parte. Fuera de los muros pague se porcion doble. En falta de clérigos, lleuen seglares el palio: y si quiera al boluer a la Iglesia sea con mucho reposo. Cui decreto addidit Archiepiscopus Ioann. à Ribera, quæ sequuntur. Cum deferatur ad infirmos, vt minimum, laternas deferant duo Sacerdotes: si non adsint, accedant ad laternas duo ex antiquioribus presbyteris qui palium portant. Si defunt Sacerdotes, præcedant duo confratres sanctissimi Sacramenti cum cereis accensis, quibus cōfraternitas aliquid pro labore soluat. Clericis verò ad id vocatis dētur pro eleemosyna quatuor nummi intra muros Valētię; si egrediatur, vel deferatur

Ex iurib. funer. Ayal. ord. 4.

Ex syno. Ribe. an. no 1578. acti. 1. cap. 6.

94 *DECRETORVM*

noctu detur dupla portio. In reliquis oppidis Dioecesis, feruetur consuetum.

Ex constit. Chori 26 No se comulgue lego alguno en el coro, durante el oficio, *Ribe.const. 10.* pues pueden en las Missas rezadas.

Ibidem, const. 22. 27 Quando sale la Eucharistia para los enfermos, los clérigos que no lleuan el palio, ni las lanternas, vayan delante de dos en dos, y sin bonetes: y el escolan delante de todos.

Ex syno. Ribe. an 28 In omnibus Parochiis Dioecesis, vbi commodè fieri potest, *no 1599. decr. 5.* comparetur vexillum sericum, siue ex pretiosa materia, sumptibus confraternitatis sanctissimi Sacramenti, aut ex redditibus Fabricæ: quod deferatur ante sacram Eucharistiam, cum ducitur ad infirmos, à clerico, (ob quod accipiat duplam portionem) aut à clauario, vel laico honorato,

si defuit clericus.

29 Eucharistia nullatenus de-
tur in Oratoriis priuatis domo-
rū, cum in illis celebrantur Mis-
sa. Vide verbo Oratoriū, nu. 10.

Ex vltima syno.
Ribe, decret. 9.

EXAMINATORES.

Vide verbo, Synodales examina-
tores.

30 EXCOMMVNICATIONIS, (quæ lata fuit à Iudice in scriptis) absolutio, vel facultas eam absoluendi, quomodo dari debeat. Vide verbo, Curia Ecclesiastica, nu. 70.

31 Excōmunicatione latae sentent. feriatur Iudex, qui permittit actoris partes agere in iudicio, eum quem sciuerit nominatim excommunicatum esse.

Ex syno. Dioces.
Ayal. acti. 1. cap.
25.

32 Excommunicatio ne decernatur ob leues causas. In rebus itaque certis, cū deperditæ sunt, vel furto sublatae, si quis excommunicationis literas petat, iuret

Ex eadem syno.
actio. 2. cap. 21.

valorem excedere trium libra-
rum: in incertis verò suo iudicio
excedere quindecim.

Ex syno. Rib. an.
1584. decr. 6.

33 Postquam semel quis publi-
cari cepit pro excommunicato,
id prosequatur semper Curatus
in omnibus diebus Dominicis,
sub latæ sent. excommunic. & si
adeest causa intermittendi, id fa-
ciat consulto Prælato, aliàs du-
ret publicatio, donec de absolu-
tione constet literis eius, qui ex-
communicationem intulit. Vide
sequens decretum.

Ex synod. Rib. an.
do 1594. decr.
10.

34 Excommunicatus, & à Pa-
rocho publicatus, si prorogatio-
nem & absolutionem ad tempus
obtinet, non teneatur Paro-
chus decursis illis diebus, iterum
illum in throno publicare, nisi
iterum iudex illum iubeat per
nouas literas publicare, non ob-
stante præcedente decreto.

EXPENSAE in lire fa-

Sta.

etc. Vide verbo Litis expensæ.

35 EXTREMAM vnctio-
nem non conferat Curatus nisi
iis, qui iam sunt obligati ad pec-
catorum confessionem. Nec ob
illius administrationem aliquid
percipiat Curatus.

Ex Syno. Diocess.
Ayal. sessi. I. c. 9.

36 Dense seys dineros de li-
mosna a cada clerigo que pidie-
re la parte para olear: y si es de
noche, doble. Fuera de los mu-
ros doblese respectiuamente la
porció. Pero los clerigos vayan
rezando, y con orden, pena de
perder la porcion: la qual apli-
que el Rector, o Vicario a la lu-
minaria de la Iglesia, pena de pa-
garlo el doblado. Y si antes de
olearse el enfermo, muriere, no
se pague: pero paguese si se olea,
aunque no muera. Si dize la par-
te que hay necesidad, lleue el
Cura el olear, sin aguardar cle-
rigos, ni tocar campana, ni pas-

Ex iuribus fune-
ralib. Ayala, or-
din. 6. & 7.

far arena; pena de quatro reales.

37   *Extremæ vnctionis eleemosynam, ne accipiat subdiaconus. Vide verbo Subdiaconus.*

38   *Ad Extremā vnctionem ministrandam, vocentur clerici Parochiæ, seruato ordine boxardi. Vide verb. Defunctus, nu. 45.*

F

*Ex syno. Prouin.
sessio. 5. cap. 1.*

FEST A colenda in hac prouincia, sub poena peccati mortalis, ac quatuor solidorū, sunt quæ sequuntur: Festa Domini nostri Iesu Christi, Apostolorum, & Euangelistarum. Festa Virginis Mariæ, nempe Purificationis, Annuntiationis, Assumptionis, Natiuitatis, Conceptionis. Festa diui Sebastiani, Vincentii martyris, Inuentionis sanctę Crucis, Natiuitatis Ioannis

nis Baptistæ, Laurentij martyris, Dedicationis Michaëlis Archangeli. Festum omnium Sanctorum, Stephani protomartyris, Pentecostes, Corporis Christi: sanctorum Titularium, vel Patronorum locorum, vel eorum ad quos voto se astrinxerunt, præcedente Ordinarii examine. Deinde in Syno. Ribe. anno 1578. act. 1. cap. 31. & in Syno. habita anno 1590. 6. Calen. Iun. Decret. 11. addita sunt in hac Diœces. festa sancti Vincentii Ferrarij, ac diui Ludouici Episc. Massiliensis, quod die 19. Augusti agitur.

2 Festis diebus & alijs quę sunt de præcepto, sciat qui iam decimumquartum annum attigerit, se iam præcepto audiendi Missam teneri. Hortatur verò Synodus, vt ad suas Parochias accedant.

Ex Syno. Prouin.
sessi. 5. cap. 2.

3 Nullus, quocunque in loco, *ibidem, cap. 3.*
G 2 etiam

etiam sacro, diebus Dominicis, aut colendis aliquid seruilis operis faciat absque Ordinarij, vel Officialis licētia. Neque aliquis ex vno loco in aliū migret prædictis diebus, nisi prius audita Missa, aut in eum locum se conferat, in quo sit eam auditurus: sub poena peccati.

ibid. cap. 4.

4 Festis colendis & Dominicis, dum sacra aguntur tollantur ludi, saltationes, tripudia, & alia quæcunque rerum diuinarum impedimenta. Officinæ verò, & rerum quarumcunque etiam ad victum necessariarum, tabernæ, & cauponæ, in quibus esculēta venduntur, minimæ aperiātur, quando in ipsis diebus festis Missa conuentualis celebratur. Antea & post, ubi ad victū & vestitum necessaria venduntur, altera ex foribus poterit aperiri.

5 Festa colenda mandare, solum

lum ad Parochum pertinet. Vide verbo Parochus, nu. 5.

6 Festorum obseruationem curent diligenter Parochi: & ministri Archiepiscopi exequantur poenas contra transgressores. Ex Syno. Riberae anno 1590. 6. Cal. Iun. decr. 15.

7 Festa exquisita, ac noua, ne admittantur celebranda, à Capitulis, vel Parochis, sub sex librarum multa, & amissionis emolumenti dati pro tali festo. Ex Syno. Prouin. sessi. 4. cap. 5.

Alia ad festa pertinentia, vide verbo, Dupla, nu. 79. & deinceps.

8 FISCALIS Episcopi, sub duarum librarum poena, ne excedat suae commissionis fines, & à reo nihil aliud inquirat extra constitutam causam, cum careat iurisdictione ad alia. Ex Syno. Diocesi. Ayal. actio. 2. cap. 24.

9 FLAGELLANTES se omnino prohibentur Feria quinta in Coena Domini, interdiu, vel noctu, etiam si cōfratres Ex Syno. Prouin. sess. 5. cap. 18.

G 3 sint

sint confraternitatis poenarum,
 sub poenà excommunic. lat. sent.
 Et sub eadem prohibentur in Fe-
 ria sexta sequenti ante meridiē,
 siue in Processione, siue seor-
 sum per vicos: sed tantum se fla-
 gellent in dicta Feria sexta post
 meridiem, vsque ad Solis occa-
 sum: sublati verò scandalis. Ac
 sub eadem etiā poena, qui atris
 vestibus induti se immiscant di-
 cto die Processionibus, vel alios
 comitari solēt, detecta facie in-
 cedāt: & nullus denique sub ea-
 dem poena se flagellet publice
 in die Resurrectionis.

FOSSE ROS. Vide ver-
 bo, Effossores.

H

HEBDOMADARIUS.
 Vide verbo, Chorus, num.
 40. & 41.

1 HEREMITAE etiā ad Ex Syno. Diœces.
 Eremitorium, non admittantur Ayal. act. 2. cap.
 nisi ab Ordinario approbati, & 14.
 qui noti fuerint, & cōmuni cōsen-
 su probi habeantur. Eremita ve-
 ro subiectus sit Parocho illius lo-
 ci, nisi aliud Ordinario videatur.
 Caueat autem exercere actus pa-
 rochiales in Eremitorio: & noua
 Eremitoria erigere, vel collapsa
 restaurare sine Ordinarij facul-
 tate.

Alia ad Eremitoria pertinen-
 tia, vide verbo, Missa, nu. 27.

HORAE Canonicae. Vide
 verbo, Matutinū; & verbo, Ve-
 spertinum.

HOSPITALE. Vide ver-
 bo, Pauperes, num. 24. & verbo,
 Matrimonium, nu. 7. & Peregri-
 ni, num. 25.

2 HOSPITIO suo com- Ex Syno. Diœces.
 muni nemo excipiat, nec in eo Ayal. act. 1. cap.
 patiatur habere domicilium mu- ultimo;

lieres prostitutas; & turpi lucro operam dare: sub excommunicationis pœna, ac sex librarum. Vide alia, verbo, Meretrices, vel Lupanar.

I

Ex Prouin. Ayal.
sess. 5. cap. 9.

1 **I**MAGINES sanctæ honestè depingātur, & vestiantur, sub excommunicationis pœna: & si quæ sunt depictæ, aut ornatae indecorè in Ecclesijs, statim curet Rector, aut Parochus eas amoueri.

Ex Synod. Riber:
anno 1578. a. 1.
1. cap. 22.

2 Imagines Crucis, vel Sanctorum ne depingantur in parietibus in immūdis locis, quocunque fine id fiat: & depictæ deleantur.

Ex vlt. Syno. Riber.
decr. 10.

3 Imagines sanctorum profano, & muliebri cultu ne ornentur, nec sic in Processionibus gestentur, sub excommunic. pœna.

Alia

Alia ad imagines pertinentia,
vide verbo, Confraternitas, nu.
60. & 62. & verbo, Processio,
num. 43.

IMMUNITAS Eccle-
fiarum. Vide verbo, Ecclesia,
num. 3.

IMMUNITAS ecclesia-
sticorum. Vide verbo, Ecclesia-
stici, nu. 7. & 8.

4 INQUISITORVM In appendice Syn-
personas qui offendunt, vel im-
pediunt in officio: diripiētes e-
tiam eorum bona, & frangentes
carceres sancti Officij, quibus
pœnis afficiantur, videatur Mo-
tus proprius Pij V. qui incipit:
Si de protegēdis. Datus Romæ,
Kalen. April. 1569. nod. Ribe. anno
1590. const. 53

5 IVDEX ne aliquem ad Ex syno. Diœces
iusiurandum ex officio obliget
ob rem leuē, sed nec ob grauem,
si probabiliter conijcit iuratu-
rum falso. Ayal. act. 2. cap.
18.

Iudi-

Ex syno. Prouin.
sess. 5. cap. 12.

6 Iudices seculares, qui nulla præcedente coram Ordinario cognitione causæ, perfringendo fores Ecclesiæ, vel quocunque modo illata vi, in Ecclesiam intrauerint, vel eam inuaserint, quæ de iure, vel consuetudine, immunitate gaudet, feriātur excommunicatione lat. senten. & mulcta quinque marcorum argenti, applicandorum fabricæ Ecclesiæ, cui vim intulerūt. Ministri etiam cooperatores eadē censura puniantur, & alijs pœnis, iudicio Ordinarij, pro qualitate personæ. Qui verò à tali Ecclesia, non præcedente dicta cognitione causæ, aliquē vi extraxerit, ipso facto sit excommunicatus.

Ibid. cap. 13.

7 Iudex secularis, cuiuscūque dignitatis, aut conditionis fuerit, sub pœna excommunic. lat. sent. non ausit de vita alicuius
in

in sacris cōstituti inquirere, aut testes ad informationem recipere, aut contra eum processum aliquem texere: sed si quid correctione dignum in eo inuenierit, faciat deferre ad superiorem ecclesiasticum.

Vide alia ad Iudicē pertinentia, verbo, Excommunicatio; & verbo, Curia Ecclesiastica; & Ordinati in sacris, num. 18.

IVDEX decimarum, vide verbo, Decimæ.

IVDEX causarum piarum, vel testamentorum, vide verbo, Testamentorum Auditor.

8 IVRAMENTA illicita, impossibilia, damnoſa, vel etiam obuiantia ecclesiasticæ libertati, aut Decretis Cōcil. Tridentini, qui exigunt, vel extorquent à Prælatiſ cum ad Ecclesias primo accedunt; vel à Canonicis, cum agitur de illis recipien-

*In appendice ad
Synod. Riber. an
no 1590. consti.
14.*

cipiendis: & inter laicos, à pote-
 statibus ciuitatum, castrorum,
 ac terrarum Rectoribus, vel offi-
 cialibus, cum de eorum admis-
 sione agitur; aut prædictos iure-
 iurando astringunt ad quædam
 statuta illicita, impossibilia, &c.
 Si talia facientes fuerint Epif-
 copi, ipso facto à diuinis sint su-
 spensi: Capitula verò, & Conuē-
 tus, eorūq. Ecclesiæ, & loca ipso
 facto interdiciantur: at singula-
 res personæ ipso facto sint excō-
 municatæ. Ex Motuprop. Gre-
 gor. XIII. qui incipit: Inter A-
 postolicas. Romæ, Non. Septēb.
 anno 1584.

Ex syno. Dioces.
Ayal. actio. 2.
cap. 18.

9 Iuramentū quando peti de-
 beat, & concedi in iudicio, vide
 verbo, Iudex, nu. 5. Qui verò fal-
 so iurauerit in iudicio, apud Iu-
 dicem, vel personam publicam
 in damnum alterius, ipso facto
 sit excommunicatus.

IVS PATRONATVS *Ex Syno. Prouin. sess. 5. cap. 14.*
Beneficij Curati, vel simplicis,
qui crediderit se habere, intra
sex menses Patronatus titulum
ostēdat Ordinario: si negligens
fuerit, illi imputabitur.

Alia ad Patronum pertinen-
tia, vide verbo, Patronus.

L

1 **L**ECTIO sacre Scripturæ *Ex Syno. Prouin. sess. 1. cap. 4.*
habeatur in ecclesijs Col-
legiatis, Setabitana, & Gandien-
si; & in Monasterijs Vallisdigne,
Portæcæli, S. Hieronymi Co-
talbæ, sanctæ Mariæ de la Mur-
ta, & sancti Michaëlis Regii: &
apud Carthusiam insulæ Maio-
ricæ: sin minus, iuxta Concil.
Trident. cogat ad id illos Ordini-
narius, eorum expensis.

2 **L**IBROS prohibitos ne-
mo imprimat, nec imprimere fa-
ciat, *Ibidem, cap. 3.*

ciat, nec venales habere præsumat; aut quouis modo sciens penes se retineat continentes aliquid contra fidem, & mores: sub poena amissionis & combustionis librorum, & excommunicationis. Si iterum incidat, procedat Ordinarius cōtra eum, quasi suspectum de fide.

Ibidem.

3 Liber nullus imprimatur nisi examinatus per Ordinarij examinatorem; & post eius approbationem, manu Ordinarij, vel eius Vicarij generalis subscriptus: de quo in principio libri constet.

Ibidem.

4 Libri obscœni in scholis ne legantur: propter quod singulis annis visitandę erunt scholę per Visitatorem ab Ordinario deputandum. Præceptor qui eos legerit, in pœnā soluat decem aureos pauperibus scholaribus, & incurrat in excōmunicationem.

Et

Et idem seruetur in minoribus scholis, in quibus pueri legere docentur.

5 Libri ad cultum diuinum, nempe Missale, Breuiariū, Diurnale, & Rituale, Valentiaē impressi, ab omnibus suscipiantur, & seruentur in hac Dioecesi.

Ex syno. Dioecesi.
Ayal. acti. 1. cap.
10.

6 Libros, quos vocāt Professionarium, Cēremoniale, & Ordinarium, iussu domini Archiepiscopi tunc excussos, recipiant Curati, & Beneficiati; & iuxta illos celebrent Officia, & ministrent Sacramenta. Sibi etiam comparent libros, quibus in choro decātare possint, iuxta ritum nouum Breuiarij Romani.

Ex synod. Riber.
anno 1578. acti.
1. cap. 27.

7 Libri, ad quos in choro canendum est in diuinis Officijs, si antiqui sint, corrigantur ad normam Ecclesiæ Metropolitanæ Valentinae: si de nouo describendi, describantur ad eandem nor-

Ex syno. Riber. an
no 1590. 6. Cal.
Iun. decr. 7.

mam

mam; ad quam etiam cani debent
Benedictiones, Lectiones, Pro-
phetiæ, Orationes, Epistolæ,
Euangelia, Antiphonæ, Respon-
soria, Hymni, & reliqua.

De libro Baptismorū, & Con-
firmationū, vide verbo, Baptis-
mus, num. 8. & 9.

Ibidem, Decr. 5. 8 LICENTIAE nequa-
quam ab Officiali concedantur
ijs, qui per Regnum diuagantur,
petendi eleemosynas gratia, ad
congregandum populum, ad pul-
sandam campanam, aut ad pati-
nas eleemosynarias apponēdas,
aut ad erigendas confraternita-
tes; neque ut candelæ dentur, aut
his similia: neque ut Rector eos
comitetur, aut ut huiusmodi alia
ostentent. Sed ad id tantum li-
centiæ dari possint, ut eleemosy-
nas simpliciter petant: & sub pœ-
na trium librarum, Fabricæ ap-
plicandarū, Rectores prædictas
licen-

licentias ne ad alia extendant.

LITIS expensæ. Vide verbo Curia ecclesiastica, nu.68.

LOCORVM præcedentia, & ordo. Vide verbo Beneficiati, nu. 20. & verbo Doctores. & verbo Vicarius, nu.2.

LVPANAR. Vide verbo Meretrices, nu.12.

LVDVS. Vide verbo Festa colenda, nu.4. & Ordinati in sacris, nu.19.

9 LVSORIAM mensam, *In syno. Prouin. sess.3. cap.20.* quam vocant Tablage, qui domi habuerit, ad quã homines frequenter conuenire solent, ipso facto fit excommunicatus.

M

1 D MARTINI ab Ayala *Ex syno. Dioces. Ayal. actio. 2. cap. vlt.* Archiepiscopi Valentini decreta Synodalia Dioecesana, quæ ad laicos pertinent, tempo-

H re

re Aduentus, & Quadragesimæ à Curatis in templis publicetur populo.

Ex Syno. Prouin.
sess. 2. cap. 23.

2 MATRIMONIO copulantes se, hortatur Synodus, vt antequam contrahāt, vel saltem ante benedictionem nuptialem, (quam extrā propriam parochiā sumere non debent) confiteantur peccata, & Eucharistiam sumant.

Ibidem, cap. 25.

3 Matrimoniū contrahere intra gradus prohibitos qui scienter præsumserit, & multò magis qui consummare contractū auferit, ipso facto sit excommunicatus; & poenis pecuniarijs, & corporis, & exilij possit puniri ab Ordinario.

Ibidem.

4 Qui quocunque fine, etiam sub spe dispensationis habendæ, intra gradus prohibitos se carnaliter agnoscere ausi fuerint, puniantur acriter ab Ordinario.

inario tanquam incestuosi.

5 Qui scientes consanguinitatis, vel affinitatis impedimenta, non impedierint huiusmodi matrimonia, quoad potuerint: & qui post auditas in templo monitiones, impedimenta non manifestauerint, sex librarum poena, vel alia maiori, iudicio Ordinarij afficiantur. *Ibidem.*

6 Matrimonio ne iungantur a Curatis exteri, & ignoti, sine Ordinarij facultate, sub decem librarum poena. Ordinarius vero eam ne concedat, nisi prævio examine: & Notarius, qui examini adest, mentionem faciat examinis in licentia, alioquin mulctandus in omnibus expensis. *Ibidem, cap. 29.*

7 Matrimonio coniunctos esse peregrinos, qui bini, mas, & foemina vagantur, nisi constet, ne detur eis locus in Hospitalibus, *Ibidem, cap. 30.*

H 2 bus,

bus, nisi per vnam noctem.

ibidem, cap. 31.

8 Matrimonio copulati ne separentur authoritate propria: & qui iam separati sunt, ne in eo persistant; sed intra viginti dies cohabitent, aut causas ad Ordinarium deferant. Quæ, si minus legitimæ erunt, illis mandet sub aliqua poena, vt eas in iudicio prosequantur. Qui secus fecerit, excommunicatus ipso facto fit: & in reliquis ad matrimoniũ pertinentibus, seruẽtur decreta Concilij Tridentini.

*Ex iurib. funera.
Ayal. ord. 5.*

9 Matrimonij sacramentũ gratis ministretur, idque per parochum mulieris contrahẽtis, nẽpẽ illius parœciæ vbi mulier habitat, ibique audiat Missam nuptialem; & pro Missa, & benedictionibus, accipiat parochus quinque solidos. Quod si varij nubentes vnam tãtũ audierint Missam nuptialem, vnus tãtũ Missæ

Missæ eleemosynam accipiat :
tres verò solidos pro benedi-
ctionibus petat parochus à sin-
gulis coniugibus . Extra urbem
Valentiam, seruetur consuetudo
oppidorum Dioecesis, dummo-
do prædictam taxã ne excedant.
Sed de augmento eleemosynæ
Missæ nuptialis, Vide verbo Mis-
sa, nu. 42.

10 Matrimoniales monitiones,
vel denunciationes, gratis legã-
tur, & obfignentur à parocho,
& Vicario . Vide verbo Paro-
chus, nu. 14.

M A T R I X ecclesia . Vide
verbo Ecclesia, nu. 5. & 6.

11 M A T V T I N V M solẽ- Ex syno. Prouin.
ne officium illius Sancti, cui sess. 3. cap. 11.
ecclesia dedicata est, inchoetur
statim post Completorium, & fi-
niatur ad diei crepusculum, vel
paulò post, sub poena centum so-
lidorum, soluendorum à paro-

H 3 cho,

cho, & Clero. Synodus vltima
D. Ioannis à Ribera, decret. 30.
vult finiri Matutinum in prædi-
ctis diebus ante pulsationem o-
rationis Angelicæ: & idem de-
bere seruari quando tantum cā-
tetur officium vespertinum: &
ne in aliud extremū incidamus,
etiam prohibemur Matutinum
Defunctorum celebrare ante me-
ridiem, sed peracto Completo-
rio. Vide Synodum Riberae an-
no 1578. act. 1. cap. 17.

Alia ad Matutinum pertinen-
tia, Vide verbo Templum. &
Officium diuinum, nu. 5.

MEDIA ANNATA.

Vide Beneficium, nu. 16.

*Ex syno. Diæces.
Ayal. actio. 1. c.
vlt.*

12 *MERETRICES* in lu-
panari, ab his qui in eo hospitia
habent ne grauentur, sub pœna
excommunicationis, tanto ære
alieno, aut vlla alia ratione, ita
vt nō possint ob eam causam re-
cedere

cedere à peccato. Meretrix verò quæ in lupanari vltra bien-
nium peccato infiterit, exilio
damnetur.

13 MISSAM primam cele- *Ex Syno. Prouin.*
braturus, prius ab Ordinario, *sess. 2. cap. 35.*
veleius Examinatore de cære-
monijs examinetur, & faculta-
tem habeat à prædicto Ordina-
rio, si sex leucis distet à Valen-
tia: si pluribus, ab Officiali fo-
raneo, sub pœna suspensionis ab
Ordinibus arbitrio Ordinarij.

14 Missarum omnium sit æqua *Ex Syno. Prouin.*
lis eleemosyna cùm celebrātur. *sess. 3. cap. 6.*
superstitiosus verò cultus earū,
quæ dicuntur Reuelatæ, & San-
cti Amatoris, & aliarum quarū-
cunque similium, aboleatur: ac
etiam certus candelarum nume-
rus, quia speciem habet super-
stitionis. De eleemosyna, Vi-
de infrà nu. 15. 38. 42. 43.

15 Missæ vnus eleemosyna sit *ibidem, cap. 7.*

H 4 vnus

vnus regalis argenteus Castellanus: & quæ hucvſque relictæ ſunt in eccleſijs, reducantur per Ordinarium. Excommunicatione verò aſtrictus maneat, qui plus popoſcerit pro vna Miſſa, vel qui vnā pro duabus Miſſis, aut pauciores pro pluribus celebraverit. Vide ſuprà, nu. 14.

ibidem, cap. 8.

16 Miſſam celebrans ſacerdos, etiam ſi primam, & nouam, per templum ne quærat oblationes. Sed in oppidis, in quibus ille qui celebrat tantum aderit, iſ ad altaris gradus prius, deinde ad finem loci, in quo viri confident, tantisper conſiſtat, donec oblata capiat: & ne progrediatur ad mulieres: ſub pœna trium argenteorum.

ibidem, cap. 9.

17 Miſſæ nouæ cum celebrantur, ne deſignetur fœmina aliqua, ſub excômunicationis pœna, quæ alias conuocet: nec fiant
in

in ecclesijs conuentus foeminarum ; quia ex illis scandala oriuntur. Viri verò, nullo tempore ibi adhæreant ipsis foeminis cum scandalo.

18 Missæ tres in eodem altari, *ibidem, cap. 10.*
ne simul amplius celebrentur.

19 In Missa maiori, à decantata epistola, vsque ad communionem, nullibi celebrentur Missæ *Ex syno. Prouin. sess. 3. cap. 25.*

priuatae in diebus Dominicis, & colendis, nisi in loco separatio-
ri ecclesiæ, & in sacellis secre-
tioribus, nullo dato campanulæ
signo, & dummodo nullus sacer-
dos id in consuetudinem ducat.
Qui nō paruerit, mulctetur duo-
bus argenteis. Quibus addit Ri-
bera in Ordinationibus Chori,
ord. 6. cū Missa anniuersarij, vel
conuentualis canēda est, debere
clericos expectare in Choro, vt
semper sint, qui officio intersint.
Vide iterum infrà nu. 49.

Mis-

Ibidem, sess. 4. c.
13.

20 Missarum numerus, quæ super-
sunt in ecclesijs, singulis an-
nis deferatur à Curato, & Ratio-
nali ad Ordinarium, vel eius Vi-
sitatorem, sub trium librarum
pœna: vt Ordinarius maturè de
illis statuatur.

Ex syno. Diœces.
Ayal. act. 1. ca. 8.

21 Missam conuentualem, vbi
mos fuerit singulis diebus pro
populo celebrari, seruetur mos:
Vbi non fuerit, si beneficium cu-
ratum attigerit valorem ducen-
tarum librarum, (quas verè Cu-
ratus in suum vsum recipiat) ce-
lebret quotidie Curatus per se,
vel per alium: præterquam, cum
Missam celebrabit pro defunctis
præfente corpore, & pro nouis
nuptis, aut, iuxta quorundam
morem, pro defunctis semel in
hebdomada, aut in Sabbathis
de Beata Virgine: dummodo in
huiusmodi Missis oret pro popu-
lo: tunc enim vnica illa sola Mis-
sa

sa satisfaciet. Si vero beneficiū curatum ducentas libras non attingerit, tātū teneatur celebrare diebus Dominicis, & colendis. Vide infra nu. 29. & 39.

22 Missa vnica tantū, nempè *Ibidem, cap. 14.* conuentualis, cantetur in die cōmemorationis omnium defunctorum: reliquæ recitentur submissa voce, aut in alium diē differantur. Sed reuocationem huius decreti Vide inferiùs nu. 34.

23 Missæ votivæ, quæ Beneficiatis, Substitutis, Patiniferis, *Ex Syno. Diœces. Ayal. act. 2. cap. 3.* & alijs in ecclesia residentibus à Christianis celebrandæ dantur, manifestentur, sub excommunicationis pœna, Rationali: qui eas in libro describat, & celebrari curet. Eleemosynæ verò quæ pro illis dantur, colligantur ab aliquo Receptore, (à Clero eligendo singulis annis, eadē forma qua eligitur Rationalis) & è

& è singulis Missis votiuus vnus nummus desumatur, Rationali, & Receptori pro illorum labore aequaliter tribuendus. Reuocationem huius decreti, quantũ ad nummum desumendum, Vide infrà nu. 33. Et additionem factam huic decreto, qui debeant adesse, cùm Missæ recipiuntur, Vide nu. 28.

Ibid. cap. 4.

24 Missa conuentualis inchoanda est ab hora octaua vsque ad nonam, nulla personarum habitatione, sub duarum librarum pena: & inceptum diuinum officium, post Tertiam, non interrumpatur.

*Ex Syno. Dioces.
Ayal. acti. 2. cap.
9.*

25 Missa diei ne omittatur à celebrante in festis præcipuis, & solemnibus. Per eam enim rectè satisfacit pro Missa annua-
li de alio festo, dummodo pro illo offeratur, qui eam demanda-
uit.

Missas

26 Missas pro clericis absentibus celebrēt præsentes in ecclesijs: & de melioribus redditibus Beneficij absentis consuetam eleemosynam accipiat presbyter celebrans pro qualibet Missa celebrata.

In constit. synodalib. villanovæ constit. 10.

27 Missas nullus sacerdos celebret diebus Dominicis, & co-
lendis in Confraternitatum domibus, aut cœmeterijs, aut eremitorijs, aut sacellis publicis, quæ extrâ parœciam sunt: sed neque in Hospitalibus, in quibus hospitalitas actu non exercetur, exceptis in diebus festis sanctorum titularium Confraternitatum, eremitoriorum, &c. sub poena sacerdoti qui non paruerit, viginti solidorum, & suspensionis quindecim dierum.

Ex Synod. Riber. anno 1578. act. 1. cap. 5.

28 Missæ, cùm Clero dabuntur celebrandæ pro defunctis, adfint pro earum receptione Ratio-

ibidem, cap. 15.

tio-

tionalis, & Collector simul. Que
verò in fine anni supersunt non
celebratę, à Regno ne extrahan-
tur, nec dentur priuatis personis
sine mandato Ordinarij in scri-
ptis. Quod si aliquę à Parochia-
libus ecclesijs datę sunt Monas-
terijs celebrandę, Prælati reli-
giosi reddant rationem Audito-
ri piarum causarum singulis an-
nis de earum celebratione : a-
liàs vltra ne accipiant. Vide su-
prà, nu. 23.

Ibidem, cap. 17.

29 Pro Missa conuentuali non
satisfacit Curatus celebratione
Missę anniuersarij : nisi in eccle-
sijs, in quibus tantum est vnus
sacerdos.

*Ibidem, actio. 2.
decr. vlt.*

30 Missę quę adhuc celebratę
nō sunt, & supersunt in ecclesijs
totius Dięcesis, vsque ad Syno-
dum Archiepiscopi Riberę ha-
bitam anno 1578. reducantur in
opera pia, & anniuersaria, dum-
modo

modo oretur, & commemoratio fiat pro illis, qui eas mandarūt. Quantitas eleemosynæ pro singulis anniuersarijs designanda, sumatur ex quantitate, & circūstantijs ecclesiarum, & ex censibus, qui ex pecunijs Missarum creabuntur: vel pro Ordinarij arbitrio pecuniæ illæ in alijs operibus pijs distribuantur, iuxta decretum Concilij Tridentini, quod incipit, Contingit sæpè, &c. Idem decretum fuit in Synod. Riberæ anno 1584. & in Syno. Riberæ anno 1590. 6. Cap. Iunij.

Decret. 16.

Decret. 22.

31. Missas, ordenelas el Racional por boxarte, de manera que no se digan todas juntas, porque las aya toda la mañana en la Iglesia; si quiera de media en media hora: y nadie en la semana que vagare, la pueda dezir a la hora de los officios, sin licencia

Ex ordinat. Choz

ri syno. prima

Riber. ord. 5.

cencia del Presidente del Choro.

Ibidem, ord. 5.

32 A Missa de boxarte no este obligado el Vicario de Choro, ni a cosa de la Iglesia que le pueda estoruar la residēcia del Choro: sino que la diga a la hora q̄ menos le estorue.

Ibidem, ord. 16.

33 Missas votiuas manifestense al Racional, conforme decreto de Synodo: pero no se pague capsueldo: por los trueques, dilaciones, y escandalos que se siguen. Vide suprà, nu. 23. & 28.

*Ex Syno. Riberae
anno 1584. De-
cret. 8.*

34 Missas plures decātari possent in eadem ecclesia in die commemorationis omnium ~~Sancto-~~

Defunctorum

rum, declarat hæc Synodus, tēperans decretum Synodi Diocēsanæ D. Martini ab Ayala, actio. 1. cap. 14. dummodo successiuè decantentur vna post aliam; & integræ, à principio ad finem: & pro eleemosyna cuiuscun-

cunque Missæ decantatæ dentur
decem solidi. Sed quod ibi de-
cretum fuit de ordine in Abso-
lutionibus, intactum remaneat.

35 In Missa conuentuali, non *Ibidem, decr. 12*
proferantur submissa voce Præ-
fatio, nec Pater noster, quacun-
que ex causa, sed cantu. Id etiã
prohibemus ad Matutinum de
Antiphonis, & Respõsorijs, sub
quadraginta solidorum pœna,
fabricæ applicandorum.

36 Ex Missa quam celebrat, *Ibidem, decr. 13*
celebrans in Parœcijs, nullam
utilitatem capiat, nisi propria
manu eam descripserit in libro
ad id deputato, si fuerit ex Mis-
sis, quas soluit Collector.

37 Missalis Romani cæremo- *Ex Synod. Ribet*
niæ, ac etiam Regulæ Breuiarij *anno 1590. 6.*
seruentur ab omnibus ad vnguẽ: *Cal. Iun. decr. 6.*
& in dubio consulatur Ordina-
rius. Vide etiam suprà verbo
Cæremoniæ, nu. 13.

Ex Syno. Rib. an.
1590. 25. die Oc
tobr. decr. 1.

38 Missæ votiue eleemosyna
sint tres solidi, quatuor verò Mis
sarum perpetuarum, tam bene
ficiorum, quàm aliarum. si quæ
verò reperiatur maiori eleemo
syna dotata, in suo statu perma
neant.

Ex Synod. Rib. an
no 1594. decr.
4.

39 Missas, qui tenentur cele
brare pro populo, nempè Cura
ti, ne credant suo muneri satis
fecisse, si diebus Dominicis, &
festis dixerint Missam nuptialē,
seu pro corpore præsentī: imò
tenentur pro illo celebrare his
diebus.

Ibidem, Decr. 9.

40 Missæ, ad quas Beneficia
tus tenetur ex beneficio, si ab eo
non possunt celebrari, describan
tur in libro Rationalis, & stipē
dium earum sit penes Collecto
rē ecclesiæ: & vtriusque autho
ritate celebrētur. Nec liceat Be
neficiato pro suo arbitrio illas
cuique committere celebrādas.

Missas

41 Missas aliquas fuisse celebratas, nullus Rationalis fidem faciat per chyrographum à se scriptum, sub excommunicationis maioris pœna latæ sententiæ, nisi illas, quæ in sua ecclesia verè fuerint celebratæ. Ex syno. Ribera anno 1599. Decret. 14.

42 Missarum solemnum decantatarum, & earum quæ in sepulturis decantantur, eleemolina sint quatuor solidi sacerdoti; diacono verò, & subdiacono assistentibus, vnum solidum vtrique. Ad quas Missas celebrandas, per turnū vocentur Rector, ac Beneficiati. Tum etiam pro Missa nuptiali dentur quatuor solidi Curato. Ex ult. syno. Ribera. decret. 12.

43 Missam conuentualem decantare singulis diebus, præsertim Dominicis, & festis, decet ecclesiarum Rectores: sed quia cura animarum distenti, præstare id non possunt, volumus vt Ibidem, decret. 13.

I 2 pref.

presbytero illam celebrāti, (qui a Rationali designetur) præter assuetam eleemosynam, quatuor denarios erogentur ex Capso- uio, vel Bursa communi. Quos etiam Rectori celebranti re- pendi volumus.

Ibidem, decr. 14.

44. Missam dum celebrat presbyter, alter qui deindè celebra- turus est, ne se immisceat, aut approximet altari, aut vestire se incipiat, vel quæ necessaria sunt circum altare præparet, nisi peracta Missa ab illo: ne sua præsentia celebrantem pertur- bet, aut accelerare faciat.

Ibidem, decr. 16.

45. Laudat Synodus laudabi- lem consuetudinem eorum, qui piè morientes, mādant tres Mis- sas pro suæ animæ suffragio de- cantari, quas vocant, Corporis præsentis, Anniuersarij, & Ca- pitis anni.

Ibidem, decr. 17.

46. Missæ, ab aliquo defuncto
in

in suo testamento mandata in genere, non designato loco, celebrentur in propria illius Parœcia, & in ea distribuuntur.

47 Missas à singulis Beneficiariis quotidie celebratas in suis Parœcijs, scribant Rationales in Diario summa diligentia. Mandamusque prædictis Rationalibus in virtute sanctæ obedientiæ, ut eas Missas ex Diario deleant, quas constiterit extra proprias Parœcias fuisse celebratas. Excipimus verò, cum propter funus aliquod, vel processionē, clerici comitantes, pro temporis angustia, in illa ecclesia recitabunt Missas, ad quam funus delatum est, vel processio habita. *Ibidem, decr. 18.*

48 Missa nuptialis non audietur à nuptis extrâ propriam parœciam, nisi de licentia Ordinarij, & solutis decem libris, di-

uidendis æquis portionibus inter proprium parochum, Operarium sanctissimi Sacramenti, & ornamentorum : de quarum reali solutione constet syngraphis.

Ibidem, decr. 24. 49 Dum cantatur Missa conuentualis, & anniuersarij, Missæ priuatæ tantum celebrentur in vno, vel pluribus altaribus à Rectore designandis.

Alia ad Missam pertinentia, Vide verbo Ordinati in sacris, nu. 11. verbo Dupla, nu. 79. verbo Festa colenda, num. 2. verbo Pauperes, nu. 22. verbo Officium diuinum, num. 4. verbo Vidua, nu. 7. verbo Matrimonium, nu. 9. verbo Collector, nu. 46. verbo Altare, nu. 6. 7. & 8. verbo Beneficium, nu. 10. verbo Processio, nu. 41. verbo Oratorium, nu. 10. verbo Chorus, nu. 24. & 42. & verbo Beneficiatus, nu. 18.

MO

49 MONASTERIA regularium ne ingrediatur mulieres, sub excommunicatione lata sententiae Papae reseruata. Regulares verò ne illas admittant, sub poena suspensionis ipso facto incurrenda, iuxta Motum proprium Pij V. Romae 23. Octobris 1566. nisi quando in praedictis domibus, vel Monasterijs Missae celebrantur, Processiones fiunt, Fidelium cadauera in illis sepeliuntur, & pro eis suffragia fiunt: & quando, praemultitudine populi, commodè non possunt egredi, vel ingredi per principalem portam, sed vnà cum alijs secularibus per portam claustrari recto tramite ad portam, qua exitur de Monasterio, accedunt: iuxta declarationem eiusdem Papae viuae vocis oraculo, Romae 27. Ianuarij 1568.

In appendice Synod. Riber. anno 1590. const. 1.

50 Ad Monasterium si deferatur

Ex vltima Synod. Riber. decr. 4.

tur funus aliquod, nulla parochia ingrediatur, nisi omnes parochiæ comitantes funus, admittantur à Religiosis illius Monasterij.

Alia ad Monasteria pertinentia, Vide verbo Lectio sacre scripturæ, nu. 1. Processio, num. 35. Regulares, & Moniales.

*Ex syno. Prouin.
sess. 3. cap. 19.*

51 MONIALES ne visitentur frequenter à personis ecclesiasticis sola colloquendi gratia, sub excommunicationis pena. Regulares verò, qui eas ita inuiferint, si admoniti non abstineant, incurrant poenas Concilij Tridentini. Sed laici, ab Ordinario, post admonitionem, iudicio illius puniantur.

*Ex eadem syno.
sess. 4. cap. 22.*

52 Monialis nouitia antequam professionem faciat, Episcopus, vel eius Vicarius, vel alius Delegatus, exploret ab ea sola, à reliquis Monialibus separata, an

coa-

coacta, seducta, vel ignorans quid faciat, veniat ad professionem. Exploret etiam an Monasterium acceperit à Nouitia, ante professionē, bona quæ pro ingressu dare debet.

53 Moniales à suis Monasterijs, seu clausura, nisi in casu magni incendij, vel lepræ, aut epidemiæ, egrediētes: & Superiores licentiam exeundi concedētes, necnon omnes in egressu eas comitantes, & recipientes, etiam si illarum consanguinei sint, eo ipso incurrant excōmunicationem Papæ reseruata; ex Constitutione Pij Quinti, quæ incipit, Decori, & honestati. Dat. Romæ Calendis Februarij 1569.

Ex append. ad synod. Riber. anno 1590. const. 4.

54 Monialium Monasteria ne ingrediantur, etiam Prælati, & Superiores, qui possunt ex Concilio Tridentino, nisi in casibus ne-

Ibidem, const. 12.

cefsarijs, & comitati probis, & senioribus, & religioſis perſonis. Qui contra fecerit, ſi ſit Epiſcopus, pro prima vice ingreſſu eccleſiæ interdicatur: pro ſeconda, à munere Pontificali, & à diuinis ſuſpendatur: ac deinceps excommunicatus exiſtat. Regulares verò excommunicationem ipſo facto incurrant: ex Motu proprio Gregorij XIII. qui incipit, Dubijs. Dat. Romæ 23. Decembr. 1581.

ibid, conſt. 17.

55 Monialium Monasteria ingrediendi facultates omnes abrogatæ ſunt per conſtitutionem Gregorij XIII. quæ incipit, Vbi gratiæ. Dat. Romæ anno 1575. quibuſcunque perſonis, cuiuſvis ſexus, ſtatus, & conditionis, ſub quibuſcunque formis, & tenoribus conceſſæ fuerint. Sixtus etiam Quintus conſtitutione quæ incipit, Sanctimonialium, 5. Ianuarij

nuarij 1589. reuocauit omnes licentias ingrediendi, ac ibi permanendi, fœminis concessas, sub excommunicatione latæ sententiæ Papæ reseruata, ab eo incurrenda qui contra fecerit. Ex vi autem Decreti Concilij Tridentini sessio. 25. cap. 5. de Regularibus, incurritur ex tali ingressu excommunicatio non reseruata: ac ita potest à confessorio absolui.

Vide alia verbo Monasteria, num. 50.

56 MONUMENTA, ad Ex Syno. Diœce. Aya. act. 1. c. 15.
Dominicam sepulturam, in vnâ certam formam semel redigantur, vt commodius pro cuiusque templi ratione visum fuerit, & ita in perpetuum conseruentur in securo loco: ex quo educantur, cùm erigi debebunt, duobus, vel tribus diebus ante diem quartum hebdomadę sanctę.

Mo-

*Ex vltima Syno.
Riber. decr. 32.*

57 Monumentorum ingenti altitudine, & amplitudine exclusa, quæ ab Operarijs maioribus in ecclesijs fieri solebāt in hebdomada sancta, mandamus, vt præcellentior capella, aut locus nobilior in vnaquaque præparetur aulæis, & pannis sericis, quò magnificētius fieri poterit. Deindē pannus pretiosior parieti è regione applicetur, appenso suprà in altum vmbaculo, (quod Baldachinū vocant) forma quadrata; ad cuius latera apponere liceat super tabulatū mediocriter elatum colūnas holosericas cum superliminari, & coronide, vmbaculi altitudinem non excedentibus: & in cauitate, supra erecto altari, reponatur Eucharistia sacra in arca designata.

*Ex syno. Diœces.
Ayal. act. 2. cap.
1.*

58 MORIENTES, quomodo in agone constituti, piè iuuādi sint, statuit Synodus quæ se-

sequuntur: Vbi Clerus est parochus, & numerosus populus, eligantur singulis annis duo ex Beneficiatis, qui iuvent Prorectorem in munere hortandi mortis periculo laborantes. Vbi penes vnum Rectorem cura fuerit, & parēcia quadraginta domos exceſſerit, Rector vnum presbyterum, (præter Vicarium, vbi haberi debet) eligat, ab Ordinario approbandum, qui adſit morientibus, & accipiat à Rectore competens ſtipendium, & ad quotidianas Beneficiatorum diſtributiones admittatur.

M V L I E R E S operariæ.
Vide Operariæ mulieres.

59. M V L C T A E in Synodis D. Martini ab Ayala impoſitæ inobedientibus, in tres partes diuidantur: vna in fabricam eccleſiæ: ſecunda in pauperum loci ſuſtentationem: tertia tribuatur

Ex Syno. Prouin.
ſeſſ. 5. cap. 20.
& in Syno. Diœc.
eiſdem Ayal. in
ſine Synodi.

cri-

142 *DECRETORVM*
criminis delatori, & Ministris
executoribus.

*Ex const. 3. Tho.
à villano.*

60 Multas impositas per constitutiones Synodales D. Thomæ à Villanoua petat Rector, vel eius Vicarius à Collectore, & inter alios clericos Beneficiatos interessentes diuidat.

*Ex Syno. Diæces.
Ayal. actio. 2. ca.
30.*

61 Multatus si aliquis fuerit à Curato, vel eius Vicario, & his absentibus à Præcentore, Rationalis ne remittat multā, sub duorum solidorum pœna.

*Ex ordin. Synod.
Chori Riber. ord.
27. & in ordin.
Tho. a Villanoua
ord. 3.*

62 Marque el Retor, o Vicario en las distribuciones por vn mes al clerigo que con escandalo del pueblo, o del clero, con turbarà el officio diuino, y dira palabras injuriosas contra el Retor, o Vicario, o otro clerigo, en el Choro, o en la Iglesia; y fuera della, o en las processiones, y mortuorios fuere riñendo, o vozeando. Y téga el marcado

cado obligacion de seruir aquel
mes : y apliquesse la marca con-
forme dispone la Sinodo.

N

NICHILES, siue debita
inexigibilia Cleri. Vide
verbo Clerus, nu.44.

I NOTARII non admit- *Ex syno. Prouin.*
tantur in Curia ecclesiastica, ni- *sessi. 5. cap. 19.*
si probi, periti, & examinati:
nec qui domicilium stabile non
habent in Diœcesi, officium suū
exercere permittantur, nisi prius
de protocolis, & registris fide-
liter seruandis, & ab ea Diœce-
si, in qua acta receperint, nō aliò
abducendis, cautionem securam
dederint.

Vide de Notarijs Visitatio-
num, verbo Visitator, num.14.

OBLA-

O

OBLATIONES, siue Offertas. Vide verbo Missa, nu. 16. & verbo Confraternitas, nu. 63. & Parochus, nu. 5. & verbo Baptismus, nu. 2.

OBSTETRICES. Vide verbo Baptismus, nu. 3. & 6.

Ex Syno. Dioces. 1 **O**FFICIALES ecclesie, cum eliguntur à Clero, si vota paria erunt, præualeat pars cui Rector adhærebit.

Ex Syno. Ribe. an 2 Officialium ecclesie electio, *no 1599. decr. 7.* Clero in Capitulo conueniente, fiat tacitis, & occultis suffragijs. Sed de alijs requisitis ad eorum electionem, vide verbo Rationalis. & Syndicus. & Collector.

3. Officiales ecclesie, quando absentes possint lucrari distribui

butiones ecclesiarum. Vide verbo Distributio, nu. 71. & 72.

4 OFFICIA sacra dum aguntur, aut concio ad populum habetur, nulla solutio fiat à Rationali, & Collectore, sub duarum librarum poena: & sub eadem, Capitulum cōgregari Rector, vel Vicarius non finant.

Ex syno. Dioces.
Ayal. act. 2. ca. 5.

5 In oppidis, in quibus cōmodè fieri poreft, saltē diebus Dominicis, & festis colendis, vespere decantentur. Matutinum etiam decantetur non tantum in nocte Natiuitatis Domini, & tribus diebus ante Pascha: sed etiam eius Sancti, cui templum dedicatum est, ac festi Resurrectionis Domini, Ascensionis, Pentecostes, Corporis Christi, Assumptionis Beatę Marię, Petri & Pauli, & omnium Sanctorum, si non pleniore cantu, saltem submissiore, statim post Cō-

ibid. act. 1. cap. 6.

K ple-

pletorium . Beneficiatus, qui nō interfuerit, priuetur primo actu, vel perpetuali . Ecclesiæ verò, quæ moris habent cantare Matutinum prædictis, vel alijs diebus, media nocte, vel alia hora, feruent suam consuetudinem.

Ex constit. Villano. cōst 3. & vide aliam similem suprà verb. Multa, nu. 62.

6 Officia diuina, clericus qui cum scandalo conturbauerit, & verba iniuriosa in Rectorem, Vicarium, vel alium clericum, etiā citra manus iniectionem, intra ecclesiam, aut extra, in processionibus, vel funeralibus dicere præsumpserit, seu rixando, vel vociferando in diuinis officijs scandalum fecerit, per mensem integrum percacijs priuetur ipso facto : & nihilominus officijs assistere teneatur : illa verò percacia per Rectorem inter alios interessentes diuidantur.

Vide multa ad Officia diuina pertinentia verbo Chorus . & ver-

bo Matutinum officium, nu. 11.
& verbo Missa, nu. 24. & verbo
Altare, nu. 7. & 8.

7 O P E R A R I I, siue los
Obreros de las parrochias, quo-
modo eligendi sint. Vide verbo
Electiões, nu. 13.

8 Operarij maioris, siue Præ- Ex Syno. Ribera
fecti operum paroeciæ, munera, anno 1594. De-
& omnia, quæ ad eius officium cret. 6.
spectant, descripta sint in tabel-
la aliqua, quæ suspensa maneat
in sacristia: eamque ineunte an-
no teneantur Rector, vel Vica-
rius Operario demonstrare, ne
aberret præ ignorantia. Ioan-
nes verò à Ribera in vltima Sy- Decret. 7.
nodo, præcipit, librum debere
confici per Syndicum, vel Nota-
rium paroeciæ, intra annũ à die
publicationis dictæ Synodi, in
quo descripta sint omnia mune-
ra, & onera, non solũ Opera-
rij maioris, sed etiam quorum-

cunque aliorum Operariorum: qui liber in Archiuo seruetur, & initio anni nouis Operarijs Breuiiculum illius tradatur, vt quisque sciat quæ ad eum spectent. Præcipit prætereà in prædicto libro, omnia censualia, & redditus ad omnes Operarios pertinentia, & in quos vltus consumi debeant, diligenter describi.

*Ex Syno. Riberae
anno 1594. De-
cret. 2.*

9 Operariæ mulieres, intra moenia Valentiaë, ne elegantur ad festum Assumptionis Virginis Mariæ in nostris ecclesijs. Sed Rector, vel eius Vicarius, vnà cum clericis aliquot, & cum eo qui patinam Deiparaë Virginis toto anno in ecclesia defert, aduentante prædicta festiuitate, totam parœciam percurrant petentes à parochianis eleemosynam ad celebrandam festiuitatem. Quare admonendus erit maturè prædictus Patinifer huius

ius magnæ solemnitatis, ad eum præ cæteris curam pertinere in parœcijs intrâ urbem.

Vide alia ad Operarios pertinentia, verbo Patiniferi.

O P E R A pia. Vide Pia opera.

10 O R A T O R I A priuata Ex Syno. vlt. Ri-
ber. decr. 9.
coercere volentes, præcipimus
sub priuatione licentiæ, ne quis
in illis audiat Missam in Domi-
nicis, & festis diebus, nisi ille
qui infirmitate detinetur, aut ex
alia iusta causa, quam prius Pa-
rochus dignoscat. Eucharistia
autê nullatenus tradatur in præ-
dictis Oratorijs, & Missis, do-
mesticis, & adstantibus, sub ex-
communicationis maioris poe-
na.

Vide alia ad Oratoria, & Capellas pertinentia, verbo Confraternitas, nu. 63. & verbo Missa, num. 27.

Ex syno. Prouin.
sessio. 3. cap. 5.

150 DECRETORVM

II ORDINATI minori-
bus Ordinibus recipiant Eucha-
ristiam in festis Natalis Domi-
ni, Resurrectionis, & Penteco-
stes, in ecclesijs in quibus sunt
addicti: Subdiaconi, & Diaco-
ni, præter hos tres dies, etiam in
feria quinta in coena Domini, &
in festis Assumptionis Virginis
Mariæ, & omnium Sanctorum:
hoc addito, quod in die Coenæ
Domini, & Resurrectionis, cō-
municēt de manu sacerdotis ce-
lebrantis Missam cōuentualem.
Presbyteros hortatur Synodus,
vt saltem in diebus Dñicis, & fe-
stis celebrēt. Curati verò toties
celebrent, vt muneri suo satisf-
ecisse videantur, nisi iustam ha-
beant excusationem. Porro Cu-
rati, qui ex iusta causa suis ec-
clesijs non inseruiunt, si sunt sa-
cerdotes, celebrent in omnibus
Christi festis, & in quatuor Vir-
ginis

ginis solemnibus: si non fuerint, recipiant Eucharistiam eisdem diebus. De quibus fidem faciât Vicario Episcopi, vel Officiali, vel parrocho loci: alioqui ab Ordinario corripiantur.

12 Ordinatus in sacris vtatur *ibidem, cap. 13.*
 vestibus talaribus nigris, vel illorum colorum, qui honesti videantur in clerico: sed scissis nō vtantur calceis, (*Calças acuchilladas*) neque gestent annulos in digitis, nisi cōpetat illis ex officio, vel dignitate: in subuculis collaria rugata (*Lechuguillas*) minimè deferant, neque additamenta illa sinuosa, (*Polaynas*) extremitati manicarum subuculæ adiungant. Vestibus superioribus ex serico villosis, aut raso cōfectis, (*de tercio pelo, o raso*) minimè vtantur, sub pœna amissionis omnium prædictarum vestium. Illud maxime curent presbyteri ne fa-

cras vestes celebrationi Missæ dicatas, super vestes breuiores, quàm talarès, induant. Denique cupit Synodus, ecclesiasticos, nec pannosos, & laceros incedere, neque vestitos vestibus exquisita arte confectis; sed eas gestent, quæ præseferant animi quietem, & modestiam. Quibus addit Ribera in vltima Synodo, ordinatos in sacris, & minoribus, vti tantum debere tibialibus, obscuri saltem coloris, vel violacei fusci.

Decret. 26.

Vide alia infrà, nu. 21. & 23.

Ex Syno. Prouin. sessi. 3. cap. 14. 13 Ordinati in sacris ne deferant arma per oppida: sed ensen (non autem tormentum manuarium) gestare licet, nisi ex Ordinarij cognita causa, cum iter faciunt.

Ibidem, decret. 15. 14 Ordinati in sacris ne agant personas in comoedijs, aut mimos, aut histriones. Crapulam, & com-

& compotationes fugiant. Cō-
uiujs verò, ad quæ foëminarum,
& laicorum magna, ac inquieta
turba concurrit, vbi verisimile
fit scandalum, aut animæ peri-
culum oriri posse, ne intersint.
Et præces horarias nemo per-
soluat in vicis, & fenestris, vel
alijs locis parum decoris, sed in
locis orationi congruentibus.

15 Ordinatus in sacris nō pro- *ibidem, cap. 16.*
deat superpelliceo indutus ad
quodcunque forum, vel causarū
curiam: sub poëna vnius argen-
tei pro qualibet vice.

16 Ordinatus in sacris non a- *ibidem, cap. 17.*
gat personam Procuratoris sæ-
cularis personæ, aut œconomi,
aut sollicitatoris causę secularis.
Tum etiam prohibetur esse ad-
uocatus, nisi in causis ecclesia-
sticis, aut miserabilium perso-
narum: sub viginti librarum pœ-
na, aut carceris quindecim die-
rum.

rum, & sub eadem pēna, ne sint conductores fructuum, etiam ecclesiasticorum.

ibidem, cap. 18. 17 Ordinatus in sacris nullus habeat domi femina suspectā: si admonitus non expellat, agat in eum Ordinarius, quasi in concubinarium. Presbyteri verò ne comitentur foeminas pedestres, vel equestres, exceptis matre, sorore, matertera, amita, nepti, consobrina: sub pēna sex librarum, vel sex dierū carceris.

*Ex SYNO. PROVINC.
sess. 4. cap. 21.*

18 Ordinum in sacris capere non audeat iudex secularis, aut captum detinere præsumat: sub excommunicatione latæ sententiæ, contenta in cap. si quis suadente diabolo: sed si ipsum mutato habitu inuenerit in aliquo crimine, quam primū intelligat ordinatum esse, ad eius superiorem deferat. Si hora incommoda fuerit, tantisper eum deti-

detineat pro Superiore in decē-
ti loco, cū modestia, & sine mo-
lestia, donec ad illum deferre
possit. Vide alia de hoc argu-
mēto, verb. Iudex secularis, n. 7.

19 Ordinatus in sacris ne pu- Ex syno. Dioces.
blicè ludat pila, aut alijs ludis, Ay al. sessi. 1. c. 2.
nec in Missis nouis, aut nuptijs
det operam saltationibus, nec
choreis. Laruatus prætereà ne
incedat; nec instrumenta musi-
ca pulsando, aut per vicos pro-
fano more cantando vagetur:
sub inobedientiæ pœna, ac sex
argenteorū pro prima vice: pro
secunda, duplicata pœna. Qui
pluries, grauius arbitrio Ordini-
narij puniatur.

20 Ordinatos in sacris horta- ibidem, cap. 3.
tur Synodus, vt se abstineant à
publicis omnibus spectaculis,
ludis, & certaminibus: vt sunt,
in quibus equites hastis concu-
runt (*Iustas.*) vel cū emissis vl-
trò,

trò, citroque arundinibus (*Iuego de cañas*) ludunt. In virtute verò sanctę obedientię illis precipit, ne interfint publicis taurorum spectaculis, ac torneamentis equestribus: sed qui tauros agitauerit, sit ipso facto excommunicatus.

Ibidem, cap. 4.

21 Ordinati in sacris deferant vestem talarem integram, ac fibulatam, ita vt nihil indecorum ostentari possit ex vestibus interioribus: in templis verò, dum sacra fiunt, ne vtantur galero, aut soleis cānabisinis, aut sparteis. Vide infrà num. 23.

Ex Synod. Riber. anno 1578. acti. 1. cap. 7.

22 Ordinatorum in sacris causę criminales per Notarios laicos ne tractentur in Tribunali Ordinarij.

23 Ordinatus in sacris nullus gestet galerum publicè, & vt plurimum, absque necessitate: sed pileis honestis. Qui in sua eccle-

ecclesia galerum portauerit, amittat illum. Vide supra num. 18.

Alia ad sacris initiatos pertinentia, Vide verbo Curia ecclesiastica, num. 69. & verbo Peregrini, n. 26. & verbo Defunctus, nu. 47.

24 **ORDINE** vno initiat- *Ex syno. Prouin-*
tus, nisi in eo se exercuerit, non *sessi. 2. cap. 34.*

promoueatur ad alium: & donec coram Magistro cæremoniarum, vel alio Examinatore ab Ordinario deputando, tentatus fuerit an probè sit in eo instructus.

25 Ordine subdiaconatus qui *Ibidem, cap. 36.*
non fuerit insignitus, ne cantet

Epistolam indutus Dalmatica, nec altari tanquam subdiaconus seruiat. Qui non paruerit, ac etiam Curatus, qui id permiserit, pendat quinque solidos quisque.

26 Ordines, quibus, & quomodo conferendi sunt, sic statuit *In append. ad synod. Ribe. anno 1590. const. 16.*

Six-

Sixtus V. in Motu proprio, qui incipit, Sanctū, & salutare. Nonis Ianuarij anno 1588. Si quis Episcopus, vel Abbas, quemcūque secularem, vel regularē prima tonsura insigniuerit, aut Ordines maiores, vel minores dederit, pręter dispositionem iuris communis, & Concilij Tridentini, ipso facto sit priuatus ab ingressu ecclesię, & suspensus à collatione tonsurę, & quorumcūque ordinum; & ab executione omnium munerum Pontificalium. Suspenduntur etiā clerici, sic malè promoti, ab executione, & ministerio Ordinum, & omni spe ad alios Ordines ascendendi. Quod si pręsumpserint sic ministrare, effectos irregulares, solus Romanus Pontifex possit à prędictis censuris absoluerē.

Nota Clementem VIII. Motu proprio

proprio, qui incipit, Romanum Pontificem. Pridie Calen. Martij anno 1595. reduxisse pœnas, & censuras predictæ Constitutionis Sixti V. ad terminos sacrorum Canonum, & ad Constitutionem Pij II. quæ incipit, Cum ex sacrorum Canonum. 15. Calen. Decemb. & ad dispositionem Concilij Tridentini, & restrinxisse contra quoscunque, præterquam contra simoniace ordinantes, & ordinatos inflictas, quas voluit in suo robore permanere.

27 Quibus Ordinibus debeant esse ordinati Canonici, Vide verbo Canonicus, nu.2.

P

PAROCHIAM propriã, synod Riber. ana
no 1584. in Præ
fatione.
vt parochiani adeant, diebus
Dominicis, & festis colendis ad
audiendam Missam, & verbum
Dei, longa, & efficaci oratione
hor-

hortatur Synodus . In vltima
verò Synodo Riberæ concedū-
tur quadraginta dies indulgen-
tiæ omnibus interessentibus Mis-
sæ conuentuali, vel Vesperis, in
propria Parœcia.

Alia ad propriam Parœciam
pertinentia , Vide verbo Puer-
pera, num. 46. verbo Confessio,
num. 48. 49. & 50. verbo Eucha-
ristia, nu. 17. 18. & 22. verbo Mis-
sa, num. 45. 46. 47. & 48. verbo
Parochus, num. 5. & verbo De-
functus, nu. 11. 12. 14. 15. 16. 36. 37.
40. 51. 53. 55. 58. 61. 63. 65. & 66.

PAROCHIALIS eccle-
sia . Vide verbo Ecclesia, nu. 2.
5. & 6. & verbo Sigillum, nu. 6.

Ex Syno. Prouin.
sess. 1. cap. 6.

2 PAROCHVS domum
incolat templo propinquam . In
tēplo frequenter agat . Morien-
tes piē hortetur . Pauperum ra-
tionē habeat . Apud se notet eos
qui in publico aliquo peccato
ver-

versantur, & moueat: incorrigibiles secretò denunciēt Præ-
lato. Quòd præstet bis, qui in-
tra quinque leucas à Valétia di-
stat: si vltra, semel saltem in an-
no denunciēt, sub pœna duarum
librarum in vsus pauperum.

3 Parochi ne absint à suis ec-
clesijs, sine licētia petita, & ob-
tēta in scriptis gratis: iuxtà De-
cretum, censuras, & pœnas Cō-
cilij Tridentini sub Pio IIII.
Vide infrà, nu. 9. & 12.

4 Parochus initio Quadrage-
simæ, vnum, aut plures con-
fessores habeat, qui eum adiuvēt
in subditorum cōfessionibus au-
diendis: & cū augebitur nu-
merus venientium ad confessio-
nem, augebit etiam Confessorū
numerum. Designabit autem
dies ordinatim, in quibus po-
pulus accedat ad confessionem
in Quadagesima, per vicos, &
L do-

*ibidem, sessio. 3.
cap. 2.*

*Ex Syno. Dioces.
Ayal. actio. 1. ca.
18.*

Ibidem, cap. 20.

domos in diebus illis designatis.

5 Parochorum proprium est ex iure communi festa populo indicere: sacram Eucharistiam, cùm ex præcepto Ecclesię sumitur, illi ministrare: oblationes ab eo recipere: ob campanarum pulsationem aliquid iure exigere: & his similia. Caueant ergò Monachi hæc in Monasterijs facere.

*Ex constit. Chori
Synodi Thomæ a
Villan. const. 15.*

6 Parocho, vel, eo absente, Vicario parœciæ, omnes clerici residentes obediât in his quæ ad diuinum officium pertinent: ita quod si aliquid omiserint, vel commiserint circa officium, decentiam, & honestatem Chori, habeat facultatem eos mulctandi. Mulcta verò inconcussè obseruetur.

*Ex iurib. funera.
Ayal. nu. 1.*

7 Parochus, vel quicumque alius ministrauerit sacramenta, ministret ea gratis.

Pa

8 Parocho præfente, vel eius Vicario, si ipse abest, fiat distributio vestium, vel quorumcunque indumentorum, cum distributio inter pauperes fiet in parœcijs. Vide iterum de hoc, verbo Pauperes, nu.23.

Ex Synod. Ribet.
anno 1578. act.
1. cap. 4.

9 Parochi ne absint à suis parœcijs, dum officia celebrantur, in festis Christi Domini nostri, Beatæ Mariæ, Sanctorum Titularium parœciarum, aut Patronorum: etiã prætextu verbi Dei alibi prædicandi: sub pœna quadraginta solidorum, applicandorum fabricæ suæ ecclesiæ.

ibid. cap. 8.

10 Parochus, sub eadem pœna, doceat populum Doctrinam Christianam diebus Dominicis.

Ibidem.

11 Parochi principio Aventus visitent suos parochianos, vt criminosis possint remedia adhiberi, ac etiam vt parochianos hortentur, vt Sacramentorum

Ex eadem synod.
act. 1. cap. 16.

frequentia se præparent ad Natiuitatem Domini . Principio verò Quadragesimæ omniū nomina ad confessiones describat . Vide de hoc , verbo Quadragesima , nu.1. & verbo Confessio , num.48.

ibidem, cap. 21. 12 Parochi à suis ecclesijs absentes sine facultate Ordinarij , præter peccatum mortale , priuētur fructibus pro rata temporis absentia , in fabricæ vsum . Operarius verò fabricę illius paroeciæ notet in libro coram Rationali , vel eo absente , coram alio sacerdote , dies absentia Rectoris , vt constare possit Ordinario.

ibidem, cap. 26. 13 Parochus exponat se in ecclesia ad confessiones audiendas parochianorum , diebus Dominicis , & festiuis , vna hora ante Missam conuentualē: sub viginti solidorum poena.

Paro

14 Parochi, & eorū Vicarij ni Ex Synod. Riber.
 hil accipiāt pro labore legēdi in anno 1584. dec. 1.
 ecclesijs ad populū Monitiones
 matrimoniales, edicta ad sacros
 ordines, vel cuiusvis alterius ra-
 tionis literas, quarū lectio ad il-
 lorum munus spectat. Possint
 autem accipere quatuor nūmos
 pro literis monitorijs, & char-
 tis excommunicatorijs: sed pro
 vna Paulina, aut alijs longiori-
 bus literis, solidum vnum. Huic
 decreto addit idem Ribera in
 Synodo anni 1599. non tantūm Decr. 8.
 ob lecturam monitionum matri-
 monialium nil debere accipere
 Rectores, nec eorum Vicarios,
 sed nec ob subscriptionem, vel
 sigillum.

15 Parochi, qui in duabus ec- Ex Syno. Ribe. an
 clesijs celebrare tenentur duas no 1590. 6. Cal.
 Missas diebus Dñicis, & festis, Iun. decr. 2.
 id possint per substitutos, si legi-
 timè fuerint impediti.

L 3

Vide

Vide alia ad Parochos pertinentia, verbo Prædicare, num. 30. verbo Doctrina Christiana, num. 75. & 76. verbo Patiniferi, num. 16. verbo Eucharistia, num. 17. & 18. verbo Domus, num. 77. verbo Morientes, num. 58. verbo Missa, nu. 21. 29. 39. 42. 43. & 48. verbo Altare, nu. 6. & 7. verbo Officiales, vel Officia Ecclesiæ, num. 1. verbo Confessio, num. 49. & 50. & verbo Mulcta, numer. 62.

*Ex syno. Prouin.
sess. 5. cap. 6.*

16 PATINIFERI, siue Bacineros, solum admittantur, dū sacra res agitur, intra ecclesias, (nisi noua adsit ab Ordinario facultas) illi qui deferūt patinas fabricæ parœciæ, pauperū verecundantium, sancti Corporis Christi, ornamentorum ecclesiæ, sanctæ Mariæ virginis, Animarum Purgatorij, & pauperum Hospitalis generalis. Hi
verò

verò petāt in Missis priuatis, vel cū sacerdos se induit ad Missā celebrandam, vel peracta communione. In conuentuali Missa id ne fiat, nisi peracto Evangelio, & præeunte Rectore, vel eius Vicario ad oblationes querendas.

17 Patinifer eleemosynæ animarum Purgatorij rationē reddat successori suo, præsentē Rectore, vel eius Vicario. Rationes verò seruet eas Rector, vel Vicarius, vt eas examinet Visitator. At eleemosyna cedat in celebrationem Missarum in ea ecclesia pro animabus Purgatorij, vel in aliud opus pium, consulto Ordinario.

Ibidem, cap. 7.

18 Patiniferi eleemosynas datas in ecclesijs ad fabricam, luminaria, & ornamenta, reponāt in vnam arcam sub tribus clauibus. Vnam habeat Rector, vel

Ex Syn. Dioces.

Ayal. act. 1. cap.

13.

L 4 Vica-

Vicarius : Iuratus oppidi alteram : altera Operarius fabricæ . Arca verò feruetur in sacristijs , si talis mos fuerit : alioquin (maximè si ecclesia tuta non fuerit) in domo Operarij fabricæ . Sed pecunia indè non extrahatur , nisi cùm opus fuerit , & præsentente Parocho, vel Vicario , qui etiam in libro describet . Quod si magna portio infumenda sit, fiat de licentia Ordinarij , vel Vicarij foranei.

Ibidem.

19 Patiniferi fabricæ , ornamentorum , Corporis Christi, Virginis Mariæ, & alij , librum habeant eleemosynarum : & successoribus , præsentente parocho , rationem reddant . Quæ deindè examinentur à Visitatore.

Ex ordin. Synod. Chori Riber. ordin. 14.

20 Patiniferi, siue los Bacineros clerigos , no vayan al Choro a cobrar las distribuciones , por la inquietud que traen . Y

no

no las ganen los dias de fiestas , quando vienen a pedir los Bacineros legos , fino entraren en el Choro.

21 Patiniferi , fue los Bacine- *Ibidem, ord. 152*
ros, no paguen Miffa, ni Salve ,
ni Aniuersario por menudo , fi-
no el Bolfero del Clero, y en fu
aufencia el Racional : aunque
fea fiesta , o Dobla de particu-
lar .

Alia ad Patiniferos fpectan-
tia , Vide verbo Operarij , nu.
7.8.& 9. & verbo Confraterni-
tas, nu.63.

PATRONVS Beneficij .
Vide verbo Ius patronatus , nu.
10. & verbo Præfentatus , num.
34.

22 PAVPERES mendici *Ex syno. Prouin*
ne permittantur in templis , aut *feß. 5. cap. 6.*
eorum facellis, dum facra res a-
gitur , fed petant eleemofynam
ad ianuam templi . Huic decre-

to

Decret. 4.

to addidit Ioannes à Ribera in Synodo anni 1590. 6. Calendas Iunij, ne pauper aliquis, aut cæcus orationes recitās, ecclesias, petendi eleemosynam gratia, ingrediatur, dum prædicta officia diuina aguntur, sed consistāt foras ad ianuas templi: contumaces foras expellantur, & ad Archiepiscopi carceres deducantur.

*Ex vlt. Syno. Ri-
ber. decr. 7.*

23 Pauperes verecundi accipiant vestes omnes, quas cum illis distribuere solent Operarij, siue Patres pauperum parochiarum, consilio, & interuentu parochorum, quando vestes confectæ fuerint ex redditibus annuis piorum legatorū, ad id expressè à Fidelibus relictorum. Quod etiam obseruetur in partitione eleemosynarū pecuniariarum, quæ inter pauperes verecundos diuidendæ à pijs testatori-

toribus relinquuntur, quando nulla certa forma distributionis præscripta est. Si hæc in præsentia Rectoris non fiant nullus admittatur à Iudice piarum causarum ad absolutionem, & definitionem. Vide suprà verbo Parochus, nu. 8.

24 Pauper infirmus ex vno Hospitali in aliud ne deferatur, nisi prius visitetur à Curato, ut eius confessionem audiat: ut si opus fuerit, ne pereat in itinere sine ea, ac reliquis Sacramentis necessarijs, ut addit Synodus Riberæ anni 1590. 6. Calen. Iunij. Quæ etiam adiunxit, ne populi ipsos pauperes deportari sinant in locum aliquem, aut in aliquo consistere permittant, in quo nõ sit aliquis sacerdos, ne si mors ingruat, careant spirituali subsidio.

Vide alia ad Pauperes pertinent-

Ex Synod. Riber.
an. 1578. acti. 1.
cap. 28.

Decr. 13.

nentia, verbo Curia ecclesiastica, nu. 65.

*Ex Syno. Prouin.
sessio. 2. cap. 30.*

25 *PEREGRINI*, qui vagantur simul, mas & foemina, nō recipiantur in Hospitali post vnā noctem, quando transacto festo Dominicæ resurrectionis, vsque ad Pentecosten, adhuc nō satisfecerunt præceptis Confessionis & Eucharistiæ: & nisi intra tridū peccata confiteantur, & iudicio Confessoris Eucharistiam suscipiant.

*Ex eadem synod.
sess. 3. cap. 21.*

26 Peregrini clerici non admittantur ad diuina celebranda sine sui Ordinarij Dimissorijs. Quas teneantur renouare, qui ex Regnis Hispaniæ deuenerunt huc, intra dimidium annum post præsentationem: alienigenæ verò intra annum.

Alia de Peregrinis, Vide verbo Processio, num. 42. & verbo Matrimonium, num. 6. & 7. & ver-

verbo Clerici exteri, num. 43.

27 P I O R V M operum le- *Ex vltima syno-*
gata, si quæ à fidelibus in testa- *Riber. decr. 8.*
mentis mandata sunt ecclesijs,
clausula authentica illorum tra-
di debet ecclesiæ, scripta, & ob-
signata à Tabellione testamenti
receptore: nec antea Manumif-
sores absoluat Auditor piarum
causarum. Tales verò clausulæ
ter in Capitulo publico cleri-
corum legantur per singulos an-
nos, vt semper memoria retine-
antur. Vide Testamentum, nu.
14.

Vide alia ad Pia opera spe-
ctantia, verbo Defunctus, nu. 7.
Capitulum, num. 8. Beneficium,
nu. 12. & 14. Censualia. Clerus.
Operarij. Testamenta, & Testa-
mentorum executor, ac Testa-
mentorum iudex, qui vocatur
Auditor piarum causarum.

P R A E C E N T O R, siue
Ca-

Capiscol. Vide verbo Pro-
fio, num. 45. & Chorus, num. 33.
36. & 40.

Ex syno. Prouin.
sess. 1. cap. 1.

28 PRAEDICARE ne
audeat in nostra Diœcesi Con-
cionator, etiam Religiosus, nisi
fuerit approbatus ab Ordinario,
cum facultate in scriptis obten-
ta. Capitulum verò, quod nisi
cum his qualitatibus admiserit
in sua ecclesia Concionatorem,
mulctetur quinque libris, Paro-
chus vna.

Ibidem, cap. 2.

29 Prædicatores exteri ne de-
ducantur ex alijs Prouincijs in
nostram Valentinam ad concio-
nandum, inconsulto Ordinario.

Ibid, cap. 5.

30 Prædicent Curati, & do-
ceant, per se, vel per alium, (si
impediti fuerint) in suis eccle-
sijs plebem, Fidem, & mores,
diebus Dominicis, & festiuis:
quod præstet frequētius in Qua-
dragesima, & Aduentu. Si per
alium,

aliud, & Beneficium curatū excesserit valorem centum aureorum, facient Curati impensas: nisi populi, neglectis Concionatoribus à Curato oblatis, pro curiositate alios aduocent. Si vero Beneficium prædictum valorem non attigerit, populus particeps sit impensarum pro arbitrio Ordinarij. Curatus renitens, pro prima vice puniatur dimidio aureo; pro secūda, vno; pro tertia, duobus; & in pertinacia, censuris, & poenis ad libitum Ordinarij.

31 Prædicatores inchoent concionem de Passione Domini in Venere sancto, paulò ante ortū solis, & ad summum duret per duas horas. Ex Syno. Dioces.
Ayal. acti. 1. cap.
7.

32 Prædicatori beneficiato, cum concionem habere debet, detur punctum in parœcijs: sed si concio habenda est extra urbem, In iurib. funera.
Ayal. const. 39.

bem, ne excedat punctum diem illum: nam pro puncto lucrando diei sequentis vespers illi assistendum est.

*Ex ordin. Chori
Ribe.ordin. 18.*

33 Prædicatio, & concio, dum habetur ad populum, clausam habeat sacristiam, qui illius curam gerit.

Alia ad Conciones, & Concionatores pertinentia, Vide verbo Religiosi, nu.2. Templū, num.3. Officia diuina, num.4. & Chorus, nu.24. & 28.

*Ex Syno. Prouin.
sess. 5. cap. 15.*

34 *P R A E S E N T A T V S* à Patrono ad Beneficium, iuret an pactio aliqua interuenerit inter ipsum, & Patronum, vt ferat iudicium Ordinarius, an sit canonica præsentatio.

P R I M A tōsura. Vide verbo Coronati.

P R I M I T I A. Vide verbo Decima.

Ex Syno. Prouin.

35 *P R O C E S S I O N E S*
Cor-

Corporis Christi, Assumptionis beatæ Mariæ, vel aliæ, ne fiant extra Monasteriorum septa per vicos. Neque parochis liceat illis interesse: sub pœna parocho, quadraginta solidorum; singulis verò presbyteris, decem.

36 Processiones dum fiunt, ne admittantur sclopetarij homines, sed ab eis arceantur. *Ex Syno. Diœces. Ayal. actio. 2. c. 4.*

37 Processio cum peragitur, omnes clerici compositi, & ordinatè procedant in suo loco, & choro, secundum antiquitatem, & dignitatem: sub duorum denariorum pœna. Quibus addit Ribera, Vicarium Chori incedere debere vltimum in secundo Choro, vt omnibus prouideat. *Ex ordinat. Chori villano. ordi. 2. & ex ordinat. Ribera. ord. 3.*

38 Processioni, quæ intra ecclesiam fit, si non interfit clericus, mulctetur quatuor denarijs: in solemnibus verò extra ecclesiam. *In ordinat. villano. ordin. 7.*

M

fiam.

fiam, foluat vnum regale, nifi illo die exierit ad concionandum.

Ex Syno. Ribera
anno 1599. Decret. 1.

39 In Proceffionibus generalibus procedant parœciæ impermixtæ: fed in Proceffione follemniffima Corporis Chrifti cingât hinc indè fuum tabernaculū pretiofis cappis fuę ecclefie induti. Quid quod, quoties ad aliquem actum per annum euocantur extra ecclefiam, in egreffu, & regreffu comitentur crucem. Qui decreto non paruerit, priuetur à Rationali emolumentum illius actus. Vide de hoc argumento, verbo Defunctus, nu. 46.

Ex Synod. Rib. anno
1578. act. 1.
cap. 33.

40 Proceffio fi fiat cum cruce extra ecclefiam, & ad eam non reuertatur eodem die, mulctentur quinquaginta folidis, in fabricę vfus, Curatus, Vicarius, & Beneficiati.

Ex ordinat. Chori
Rib. ord. II.

41 Proceffione clauſtrali per eccle-

ecclesiam discurrente, nemo audeat Missam in ea dicere : sed omnes adstent processioni . Idē statuit Ribera in vltima Synodo, decr. 24.

42 In Processionis modum ne fiant peregrinationes ab oppido in oppidum, non vocato oppidi Curato : & sub excommunicatione latæ sententiæ caueāt Curati, ad quorum loca peruenit ea Processio, ne illis obuiā veniant cum Processione, vel aliās; & ne ad illorum ingressum campanæ pulsentur.

Ex Syno. Ribera
anno 1584. Decret. 4.

43 Processiones ne fiant ab ecclesijs, sed nec à Confraternitatibus cum suis imaginibus, etiam intra septa domorum Confraternitatum, & ecclesiarum, nisi comitante clero, & cruce propriæ parœciæ.

Ex vltima Syno.
Riber. decr. 10.

44 A Processionibus solemnibus Corporis Christi, Assum-

ibidem, decr. 33.

ptionis Virginis Mariæ, & vtri-
usque Vincentij, sub pœna ex-
communicationis maioris latae
sententiæ arceantur equi, qua-
drigæ, & currus, à vicis p quos
Processio facienda est: ita quod
nec deambulent per illos vicos,
nec sistant, quocunque prætextu
& causa.

Ex Syno. Ribe. an 45 *In Processionibus, ac fune-*
no 1599. decr. 5. *ribus deducendis, non se admi-*
sceant Præcentores cantoribus,
sed præcedant, præcinentes in
cantu simplici.

 Ex Syno. Prouin. 46 *P V E R P E R A* in pri-
sess 2. cap. 6. *mo domus egressu inuisat pro-*
priam parœciã cum infante of-
ferendo, & audiat ibi Missam:
sub quinque argenteorum pœnas;
quam possit Parochus minuere
cum muliere paupere.

Ex Syno. Diæces. 47 *P V N C T V M* ad sequē-
Ayal. act. 2. ca. 5. *tes actus ne amittant qui literis*
et in iurib. fune- *operam dant, quandiu in scholis*
al. eiusdem, or- *lectio;*
at. 39.

lectionibus adsunt. Quibus addit alibi Ayala, etiam dandum esse punctum his, qui occupati sunt negotijs ecclesiæ, vel alijs iustis impedimentis; qualia etiã sunt administratio sacramento-
rum, & pia exhortatio infirmorum ad moriendum. Vide Chorus, nu. 28.

48 Qui non adfuerit vespers, medietatem Anniuersarij illius diei perdat: & qui defuerit Missæ maiori, alteram medietatem, si occurrat Anniuersarium: & siue occurrat, seu non Anniuersarium, qui non adfuerit Missæ, perdat punctum omnium funeralium actuum, à meridie, vsque ad mediam noctem illius diei: & qui non adfuerit vespers, amittat pūctum à media nocte vsque ad meridiem diei sequentis. Pro notandis verò his qui amittunt punctum, eligatur vnus clericus.

*Ex constit. villæ
nouæ constit. 12.*

Ordinat. 21.

Declarat verò Archiepiscopus Ribera in suis Ordinationibus Synodalibus Chori, punctum lucrandum esse ad vltimum Kyrie eleison Missæ, & ad primum Gloria Patri Psalmi Horarum.

Vide multa ad Punctum pertinentia, verbo Distributiones, num. 67. & 71. Chorus, num. 15. 22. 23.

Q

*Ex Synod. Riber.
anno 1578. acti.
I. cap. 23.*

QUADRAGESIMA transacta, si quis mutauit domicilium, Parochus paręciæ, vbi nunc habitat, petat ab eo schedulam confessionis. Quod si non dederit, procedat in eum, ac in proprios subditos, qui cõfessi non fuerint.

Alia ad Quadragesimam spectantia. Vide Parochus, num. 4. &

4. & II. & Confessio, num. 48.
& 49.

2. **QUARTAE** ius debitum in funeribus, sic exigatur: Ex intorticijs, seu funalibus cereis maioribus, quæ funus comitantur, accipiantur duo pro Quarta, quos maluerint. Si minores cerei adferantur, aut sine cereis mortuus sepeliatur, accipiantur sex solidi pro Quarta: aut ex parvis illis cereis, tot quot ex consuetudine loci accipi solent. Quibus addit Ayala in suis ordinationibus funeralibus, prædictam Quartam posse accipere quemlibet Curatum, etiam à non suo parochiano, ac Sedis Armariarium. Sed id, peracta sepultura, & Missa, atque tantum semel, nisi fiat commemoratio, siue Remembrança, post sepultum funus. Tunc enim iterum debet Quartare. De Albatis verò accipiāt

Ex iuribus funeralib. Ayala, ordinat. 43. Synodus Ribera anno 1584. Decret. 2.

cipiāt duos cereos pro Quarta,
si deferantur: alioquin duos so-
lidos.

*synod. Riber. an
no 1584. decr. 8*

3 Quarta funeralis ceræ cū accipitur, sit prima in accipiendo parœcia vnde funus efferatur: secunda, illa, in quam infertur.

*Ex iurib. funera.
Ayale. Ordinat.
44.*

4 Quando vinieren la Cofadria de la Virgen Maria de la Seo, de Santiago, o de Sant Arcis, tome el Armariero de la Seo dos hachas, o cirios de los mejores que se truxeren: y si huuiere otra cruz, sin la de dicha Seo, tomarà otras dos hachas, o cirios, fino huuiere tomado al enterrar: y si fiera cuerpo, o Remembrança general de todas las parrochias, pueda tomar seys; esto es, dos por el Obispo, y dos por la Cofadria.

Ibidem, ord. 45.

5 Quādo de vna Iglesia, o Monesterio se huuiere de rehazer la

la Quarta por la cera a otra Igle-
fia, no se parta por medio la ha-
cha, o cirio; sino que se rehagan
por la Quarta de dos hachas,
quatro sueldos; y por la de los
cirios de los Albadetes, seys di-
neros: y quede en facultad del
que ha de rehazer, pagarlos, o
que se los paguen.

6 Quarta canonica, seu fune-
ralis, quæ hætenus ex Clemen-
tina de sepulturis, & ex antiqua
consuetudine huius Diœcesis,
solui solita est, solvatur iuxta
formam sequentem.

Primò statuimus, De legatis
quacunque via factis à defuncto
Sedi, vel parœciæ Valentinae,
non deberi Quartam parœciæ,
cuius erat defunctus; nisi talia
legata fuerint dimissa pro expen-
sis exequiarum ipsius defuncti:
nam tunc debetur illi Quarta,
ultra duos cereos, qui virtute
pri-

*Ex Synod. Riber.
anno 1590. 6.
Calen. Iun. decr.
21.*

priuilegij Regis Iacobi debetur
cruci parœciæ defuncti. Quod si
fortè defunctus omnes cereos,
quamuis multi sint, qui in suis
exequijs deseruiant, legauerit
ecclesiæ, vel Monasterio vbi se-
pelitur, de omnibus illis, cuius-
cunque formæ fuerint, detur
quarta pars parochiæ defuncti.

Si defunctus dimiserit alicui
ecclesiæ, seu monasterio, vexil-
la, tapeta serica, vel aurea, ca-
lices, cruces, aut alia quæcun-
que ornamēta, quæ solum in ho-
norem, & cultum Dei, & eccle-
siæ deseruiunt, vel quantitatem
aliquam ad ea facienda; de istis
non debetur portio Quarta pa-
rochiæ dicti defuncti: sed si ta-
lia fuerint dimissa, vt post obi-
tum illius conuertatur in vsum,
vel vtilitatem propriam sacer-
dotum, vel fratrum ecclesiæ, vel
monasterij vbi fuerit sepultus, si
talis

talis dimissio fortitur suum effectum, tunc de his debetur Quarta portio.

Si defunctus dimiserit pecuniam, vel Missas aliquas ecclesie, vel monasterio, & etiam dimiserit sue parochie, in qua sepultus fuerit, aliquod de prædictis legatis, tunc non debetur Quarta portio dictæ ecclesie de legatis aliarum ecclesiarum. Si verò non meminerit parochie sue, in qua sepultus est, tunc de melioribus legatis alijs ecclesijs relictis primò debetur sibi vnum: quia mater defuncti fuit, ubi ecclesiastica sacramenta sunt illi ministrata.

Si defunctus elegerit sepulturam in aliquo monasterio, seu ecclesia, quæ non fuerit Sedes Valentina, nec aliqua parochiarum eiusdem, & dimiserit illi monasterio, seu ecclesie centum, ratio-

ratione sepulturæ ibi electæ, & suæ parochiæ dimiserit decem pro canonica portione ei debita, tunc de illis centum debent superaddi parochiæ quindecim, pro complemento viginti quinque, quæ dictæ parochiæ debentur pro Quarta portione dictorum centum. Si autem talis absolute legauerit dictæ parochiæ decem, non intentione soluendi dictam Quartam portionē, tunc integrè percipiat dictos decem, & ultra hoc viginti quinque pro sua Quarta portione: & hoc fuit inductum in cōpensam damnorum, quæ Sedes, & parochiæ prædictæ sustinent propter priuilegium quod habent audiendi confessiones, & recipiendi parochianos dictarum ecclesiarum parochialium ad sepulturam.

Si quis elegerit sepulturam in aliena diœcesi, etiam si de iure
non

non sit soluenda portio Quarta parochiæ defuncti, tamen quoniam talis est consuetudo in Valentina Diœcesi, si euenerit casus, Quarta portio debet solui parochiæ dicti defuncti.

Si quis dimiserit Rectori, vel Curato ecclesiæ, vbi sepelitur, Missas, Rector, vel Curatus propriæ parochiæ debet habere Quartam partē ipsarum: sic tamen, quod ipsæ Missæ celebrentur per sacerdotes residentes in dictis ecclesijs. Sed si legauerit dictas Missas alicui Beneficiato, seu presbytero ecclesiæ, vbi sepelitur, tunc de illis non debetur Quarta pars Rectori, vel Curato propriæ parochiæ. Nā dimittens vni sacerdoti, vt est vna particularis persona, & non est caput ecclesiæ, non sic intelligitur dimittere, quod totus clerus dictæ ecclesiæ habeat vtilitatem ipsa-

ipsarum. Nisi in dicta ecclesia sit consuetudo, quod Missæ relictæ vni particulari, sint communes omnibus: quia tunc Quarta portio debetur propriæ parochiæ.

Declarantes per hanc constitutionem in nullo derogari, vel præiudicium inferri priuilegijs veris, expressis, & confirmatis, ac in viridi obseruantia existentibus, hætenus concessis a Sede Apostolica Mendicantium Ordinibus, seu alijs personis.

QVAESTORES. Vide Licentia petendi.

R

Ex Syno. Dioces.
Ayal. act. 2. cap.
29.

RATIONALIS Parochiæ cùm eligendus erit, Clerus duos nominet, quos Ordinario proponat, vt alterum pro

pro suo arbitrio eligat, Valentia. Extra urbem, alterum ex illis erigere, munus erit Rectoris.

Alia ad officium Rationalis concernentia. Vide Defunctus, num. 66. Beneficiatus, num. 18. Missa, num. 23. 28. 31. 33. 40. 41. & 47.

RECTOR. Vide Parochus.

REDUCTIO Missarum. Vide Beneficium, numer. 10. & Missa.

2 RELIGIOSI vagantes *Ex syno. Prouin. sess. 1. cap. 2.* extra monasteria, etiam cum Ordinarij facultate, non permittantur prædicare, vel Missas celebrare in nostris ecclesijs: exceptis qui negotijs Religionis occupantur, aut alia causa ab Ordinario approbata.

3 Religiosi de suo ordine ad *ibidem.* Canonicorum ordinem translati,

ti, & extra monasteria viuentes,
non admittantur ad prædican-
dum, animas regendas, confes-
siones audiendas, vel ad aliquod
beneficium.

*Ex Syno. Prouin.
seß. 4. cap. 23.*

4 Statuta, quę de Regularibus
sancita sunt à Concilio Triden-
tino, seruentur diligenter ab eo-
rum Superioribus, & ab Episco-
pis: sub poenis ipsis Superiori-
bus Regularium à Concilio im-
positis: & sub pena ducentorum
ducatorum, Episcopis qui hoc
decretū in monasterijs sibi sub-
ditis non seruauerint.

*Ex Syno. Prouin.
seß. 5. cap. 6.*

5 In Regularium ecclesijs nul-
la patina eleemosynaria permit-
tatur ad pauperum sustentatio-
nem ex monasterij autoritate:
nec eleemosynę ad id collectę
monasterij arbitrio distribu-
tur.

*Ex constit. fune-
ral. Ayal. consti.
41.*

6 Religiosos ningunos sean
admitidos a qualesquiera autos
den-

dentro de las Iglesias seculares ,
fino los que en semejantes autos
admiten a los clerigos seculares
en sus monesterios.

7 Regulares, quas poenas in- *Ex append. ad sy*
currant, si suscipiant ordines sa- *nod. Riber. anno*
cros, non seruata Concilij Tri- *1590. const. 3.*
dentini forma, assignata session.
21. cap. 2. Videatur Motus pro-
prius Pij Quinti, qui incipit,
Romanus Pontifex, Romæ an-
no 1568.

8 Regulares nulla ratione ad- *ibidem, const. 15.*
mittant ad habitum, & profes-
sionem natos ex sacrilegio, aut
incestu, sub excommunicatione
maiore latae sententiæ Papæ re-
seruata: ex Motu proprio Sixti
Quinti, qui incipit, Cum de om-
nibus. Romæ 6. Calen. Octobr.
1587.

Alia de Regularibus. Vide
Defunctus, num. 8. 11. 20. 25. 33.
39. & 59. Processiones, num. 35.

N Re-

Reliquiæ, num. 9. Prædicare, nu.
28. Parochus, num. 5. & Mona-
steria.

*Ex Syno. Prouin.
sess. 4. cap. 10.*

9 RELIQUIAE ne expo-
nantur quæstui in portis eccle-
siarum, vel monasteriorum, sub
excommunicationis pœna: & pro
adductione earû ad infirmos, ne
accipiatur eleemosyna. Vide a-
lia, verbo Superstitio.

REPRAESENTATIO-
NES, & Comoediæ. Vide ver-
bo Tempa, num. 7. Cantiones,
num. 1. & verbo Ordinati in sa-
cris, nu. 14.

S

SACELLA, & Capellæ.
Vide verbo Missa, num. 19. &
27. verbo Confraternitas, num.
59. & 63.

SALTATIONES. Vi-
de verbo Chorea,

SA-

I SACRAMENTVM Ex Synod. Riber.
nullum ministraretur ab aliquo in ann 1578. act. I.
priuatis domibus, nisi infirmis, cap. 24.
dempto Matrimonio.

Vide alia decreta in singulis
Sacramentis, suis locis. & ver-
bo Parochus, num. 4. 5. 7. & 11. &
Confessio, nu. 48. 49.

SCHOLAE. Vide verbo
Libri, nu. 4.

SCHOLASTICI, siue
Estudiantes. Vide Punctum, nu-
mer. 47.

2 SCHOLANI, siue Sa- Ex Synod;
cristanes, vt ecclesijs deseruiāt,
talis ætatis eligantur, vt deferen-
dæ cruci sufficere possint, & alijs
ecclesiæ muneribus obeundis.

3 Scholanis, in actibus fune- Ex Syno. Riberæ
rarijs, districtè mandamus, vt anno 1578. acti.
cum cruce assistant: illamq; vs- 1. cap. 35.
que ad finem manibus erectam
teneant: sub priuatione portio-
nis talis actus.

N 2 Scho-

*Ex synod. Riber.
anno 1594. de-
cre. 7.*

4 Scholani Metropolitanæ ec-
clesiæ Valentiniæ, atque Colle-
giatarum Serabensis, & Gan-
diensis, ne sint coniugati: idque
curent Curari in cæteris eccle-
sijs, in quibus possit hoc non in-
commodè feruari.

Alia de Sacristanis, siue Scho-
lanis. Vide verbo Defunctus,
num. 25. & 30. & Chorus, num.
13.

*Ex Syno. Diæces.
Ayal. actio. 2. ca.
28.*

5 *SEPULTVRA*, seu se-
peliendi ius, quod transeat ad
hæredes, cum alicui dabitur, ne
fiat sine facultate Ordinarij: &
erogabit fabricæ ecclesiæ in
hac vrbe decem libras, vt mini-
mum: extra, sex. Possit autem
qui hoc ius accipiet, suis locum
ad sepeliendum dare: nulloque
ob id grauamine ab vllis afficia-
tur.

De Sepulturis. Vide verbo
Defunctus.

SI-

6 SIGILLVM proprium habeat vnaquæque parochia, cū peculiari illius signo, aut imagine illius Sancti, cui dicata est: & cum illo sigillo signetur acta, quæ in testimonium Baptismi, Confirmationis, Matrimonij, & alia quæcunque danda fuerint. Sigillum verò apud Rectorem custodiatur: qui cū hoc testimonium sigillo munitum dabit, solum accipiat vnum solidum.

Ex Syno. Ribe. an
no 1590. 6. Cal.
Iun. decr. 17.

SISAE, & impositiones. Vide Ecclesiastici, nu. 7. & 8.

SPECTACULA publica. Vide Ordinati in sacris, nu. 20. & Taurorum ludus, nu. 2.

7 SUBDIACONI Beneficiati admitti possunt ad omnes distributiones, excepta Extrema vnctione. Ne verò induatur dalmatica qui subdiaconus non sit, aut altari audeat inferuire.

Ex Synod. Riber.
anno 1584. de-
cret. 9.

Ex Syno. Prouin.
sessi. 2. cap. 36.

*Ex Syno. Prouin.
sess. 4. cap. 10.*

8 *SVPERSTITIONEM*
cum redoleat, nullus imagines
Sanctorum filis, aut re alia me-
tiatur, vt huiusmodi mensurę ad
infirmos deferantur: Neve ho-
stiaę, in quibus nonnulla scribi
solent, eis prębeantur.

*Ex Syno. Dioces.
Ayal. act. 2. cap.
29.*

9 *SYNDICVS* Cleri à
maiori parte Capituli eligatur.

*Ex Syno. Prouin.
cap. vlt. vltimę
sess.*

10 *SYNODVS* Prouin-
cialis sub D. Martino ab Ayala
non voluit alicui pręiudicium
parari ex ordine, quem Synodo
assistentes seruauerunt in sedēdo,
vel ferendo suffragia, aut dicen-
do sententiam.

11 *SYNODALIA* statu-
ta Martini ab Ayala, quoties pu-
blicè legenda. Vide verb. Mar-
tini ab Ayalę statuta.

*Ex Syno. Dioces.
Ayal. actio. 2. ca.
vlt.*

12 *Synodalia* statuta D. Tho-
mę à Villanoua, quę in Conci-
lio Prouinciali, vel Diocesano
D. Martini ab Ayala non fuerūt

re-

reuocata, vel immutata, feruentur in hac Diœcesi.

13 Synodales Iudices, & Examinatores, cùm noui creantur in Synodo Diœcesana, cæteri nominati in præcedentibus Synodis, ipso facto cessant ab officio. Ex vlt. Syno. Ri-
ber. decr. vlt.

Iudices verò in hac creati sunt.
Doct̃or Gaspar Tapia, Canonicus, & Archidiaconus Valen.
Don Michael Vich, Canonicus,
& Sacrista.

Doct̃or don Christophorus Frigola, Canonicus, & Decanus.
Doct̃or Ludouicus Ioannes Fababuix, Canonicus.

Frater Christophorus Sanchiz de Borgia, Vicarius Generalis Seruitarum.

Examinatores verò.
Doct̃or don Franciscus Lopez de Mendoza, Canonicus Valentinus.

Doct̃or Martinus Belmont, Ca-
nonicus Valentinus.

Doct̃or don Federicus Villara-
sa, Canonicus Valentinus.

Doct̃or Petrus Ioannes Trilles,
Præpositus Sedis Valentinae.

Doct̃or Iosephus Rocafull, Præ-
positus.

Doct̃or Ioānes Pasqual, Rector
Sancti Martini.

Gaspar Escolano, Rector San-
cti Stephani.

T

*Ex syno. Dioces.
Ayal. sessi. I. c. 3.*

1 TAVRI cū agitantur in
aliqua platea, claudantur
templa quæ in illa sunt, sub dua-
rum librarum pœna à transgres-
soribus soluenda.

*In append. ad sy-
nod. Ribe. anno
1590. motu pro-
prio 11.*

2 Licet Motu proprio Pij V.
anno 1567. ipso facto excommu-
nicati sint, ciuitatum, & locorū
do-

domini, & Gubernatores, permittentes in suis ciuitatibus, oppidis, aut locis, fieri in foro, vel circo, taurorum, vel aliarum ferarum spectacula. Gregorius tamen XIII. limitauit, tantum ad dies Dominicos, & festiuos. Ordinatos verò in sacris, illis spectaculis intereſſentes, eadem censura deuinxit. Vide de hoc argumento verbo Ordinatus in sacris, num. 20.

Aduertat Lector, Clementem 8. Motu proprio, qui incipit, Suscepti muneris. 13. Ianuarij 1592. excommunicationem, ceterasque pœnas in Constitutionibus prædictis Pij V. & Gregorij XIII. contentas, quoad omnes in illis expressos, sustulisse, in regnis Hispaniarum dumtaxat; exceptis Monachis, & Fratribus Mendicantibus, & alijs cuiuscunque Ordinis: easdemque Pij V. literas, ad terminos iuris communis, (cui per

præ-

præsentes Clemens VIII. non intendit derogare) perpetuo reduxisse. Verum est prædictum Clementem VIII. ibidem summopere hortari clericos beneficia ecclesiastica habentes, & ordinatos in sacris, ac etiam in dignitate constitutos, ne hac facultate abutantur.

*Ex syno. Prouin.
sessi. 3. cap. 11.*

3 TEMPLA, etiam Monasteriorum, sub nocte, pulsata Ave Maria, claudantur, (nec tunc habeantur sermones in eis) excepta nocte Natalis Domini, & si quæ aliæ sunt, in quibus contraria consuetudo iam olim inualluit: ijs etiam Tēplis exceptis, in quibus Præces matutinæ singulis diebus, autoritate Apostolica, initio noctis dicuntur.

4 In Templis, quæ cantiones possint cantari, & quæ comedie repræsentari. Vide verbo Cantiones, nu. 2.

*Ex syno. Prouin.
sessi. 5. cap. 7. &
9.*

5 In Templis, sub excommuni-

nicationis poena, prohibentur deambulationes, dum sacra celebrantur, vel concio habetur. Prohibet etiã Synodus in Templis, quę gentilitios ritus sapiunt, qualia sunt phaleræ, & militaria vexilla in conspicuis eorum locis pendentia, atque galeæ, & scuta prominentia.

6 Intra Tempia Parochi non ferant larvatos homines, aut qui officia perturbent. Nec arcubuzij in Templis, aut machinæ sulphurariæ in turribus Templorū permittantur. Vide infra, nu. 12.

Ex syno. Dioces.
Ayal. actio. 2.
cap. 4.

7 In Templis nullo modo fiāt repræsentationes, & actiones personarum, etiam de rebus honestis, & ad deuotionem mouētib: sub poena duarum librarum, curato, clero, vel cuicunque communitati, quę eas confenserint.

Ex synod. Riber.
ann. 1590. 6. Ca.
len. Iun. decr. 14.

8 Templorum parietes perforari,

Ex syno. Dioces.
Ayal. act. 2. c. 12.

rari, & fenestras aperiri ad sacra audienda, districtè præcipimus Rectori, & Clero ne ferant: & si quæ sunt apertæ, & extructæ, visitentur à Visitatoribus Ordinarij, & tollatur abusus.

ibidem, cap. 13. 9 Fœminæ, quæ Templorum parietibus septæ degunt, (Emparedadas vulgo vocantur) ne admittantur post hac: admissæ verò, à Visitatoribus Ordinarij visitentur: sed Missa apud eas nō celebretur, nisi in mortis articulo.

ibidem, cap. 17. 10 In Templo, laici ne conuocent sua concilia, & cætus, acturi de negotijs prophanis, sub excommunicationis poena.

Ex Synod. Riber. anno 1578. acti. 1. cap. 29. 11 Templorum parietes, tecta, vel fores, nemo rumpat, aut perforet, vt lignea tabulata construuntur ad spectandos ludos prophanos: sub excommunicatione latæ sententiæ.

ibidem, cap. 34. 12 Templo ne ingrediatur larvati,

uati, ac alij ludentes, cùm celebrantur officia: nec petant elemosynas nomine ecclesiæ, vel Sancti alicuius: sub excommunicationis pœna. Vide suprà, num.6.

13 Curent Curati, sub sex librarum pœna, ne in templis viri cùm mulieribus soli colloquantur, & seuerè eos compellāt exire foras.

Ex Synod. Riber.
anno 1590. 6.
Calen. Iun. decr.
10.

Vide alia verbo Ecclesia, nu. 3. verbo Vigilæ, nu.8.& 9. verbo Tauri, num.1. & verbo Campanæ.

14 **TESTAMENTORVM** clausulas, in quibus pia opera demandata sunt ecclesijs, faciāt Capitula, & Rectores describi in aliquo libro, (sub decem librarum pœna) in forma authentica, expensis testatoris. Notarij si non tradant prædictas clausulas, iustis pœnis ab Ordinario com-

Ex Syno. Diœces.
Ayal. act. 1. cap.
12.

compellantur. Vide Pia opera,
num.27.

*Ex eadem syno.
act.2. cap.20.*

15 Intestatus si quis obiit, por-
tionem conuenientem qualita-
ti, & facultatibus personæ depu-
tet Ordinarius in animæ subfi-
dium: de cuius morte eum ad-
moneat parochus intra decem
dies.

*Eadem syno. act.
1. cap. 11.*

16 Testamenti sui executorem
nemo instituat, sub excommuni-
cationis poena, aliquem regula-
rem, vel exemptum. Nec No-
tarius, sub eadem poena, eum in
testamento inscribat execu-
torem. Ex hinc verò sint irretitæ
clausulæ, in quibus testator exi-
mit executores ab obligatione
reddendæ rationis Prælato.

*Ex syno. Rib. an-
no 1578. act. 1.
cap. 1.*

17 Testamentorum iudex, (si-
ue Auditor piarum causarum, si-
ue pater pauperum Christi) pro
examine, & definitione piarum
causarum, accipiat pro qualibet
libra

libra quatuor denarios tantum ;
ita quod stipedium valorem tri-
ginta librarum non excedat : ex
 illis verò quatuor nummis , de-
 tur vnus Auditori , alter Nota-
 rio, alter Procuratori piarū cau-
 farum , quartus verò in pia ope-
 ra, iudicio Ordinarij, erogetur.

18 Testamentorum iudex, vbi
 Visitator partem aliquam Dicc-
 cesis cœpit visitare, ne mittat li-
 teras citatorias ad Manumisso-
 res, illic incolentes, vbi adest
 Visitator : sub pœna amissionis
 expensarum, quæ factæ sunt con-
 tra eos, qui a Visitatore sunt ab-
 soluti. Verùm Visitator cùm
 Valētiā peruenerit, intra octo
 dies, prædicto Iudici piarū cau-
 farum ostendat Testamenta à se
 definita : alioqui reus sit expen-
 sarum , si quæ à Iudice ignoran-
 ter factæ sunt in Manumissores.
 Idem , quod Visitator , præstet
 Offi-

Ex Syno. Riberæ
 anno 1599. de-
 cret. 4.

208 *DECRETORVM*

Officialis Setabēsis cum eodem Iudice, intra viginti dies, sub ijsdem poenis.

19 Testamentis pia opera relicta, intra annū debent compleri. Vide Defunctus, num. 7.

Vide alia de Iudice Testamētorum, verbo Missa, nu. 28.

*Ex Syno. Diœces.
Ayal. act. 2. cap.
18.*

20 *TESTIS*, qui apud Iudicem, vel personam aliquam publicam iurauerit falsò in damnum proximi, sit ipso facto excommunicatus.

De Testibus, Vide Curia ecclesiastica, num. 66.

D. THOMAE à Villanoua Archiepiscopi Valentini statuta. Vide verbo Synodalia Statuta, nu. 12.

V

*V*ESPERTINVM officium. Vide Officia sacra, num.

num. 5. & Matutinum officium,
num. II.

I VESTIBVS sacris ne in- *In Syno. Prouin.*
duantur laici in repræsentatio- *sess. 5. cap. 10.*
nibus mysteriorum. Rectores,
& Sacristæ, qui eas concesserint,
viginti solidis mulctentur.

Vestes clericorum. Vide Or-
dinatus in sacris, nu. 12.

2 VICARIVS tēporalis, *Ex Syno. Dioces.*
absente Rectore, ipsius Rectoris *Ayal. act. 2. cap.*
locū teneat: præsentē verò, de- *31.*
tur ei locus post antiquiorē Be-
neficiatum in altero Choro.

3 Vicarium habeant, cum cō- *Ex Synod. Riber.*
petenti salario, omnes parochi *anno 1578. act.*
intra ciuitatem Valentia: extra *1. cap. 9.*
verò, si fructus parochiæ, præter
eas oblationes, quæ ex pede al-
taris recipiuntur, valeant trecē-
tas libras, quæ in proprios vsus
Curati cedant, vltra pedem al-
taris. Sed parochia sancti Mar-
tini Valentia: habeat duos, eof-

O dem-

demque habeat parochia Diui Ioannis de Mercato, pro multitudine populi. Prætereà in omnibus oppidis Diœcesis, quæ mille domibus constant, habeant Curatus, vel Clerus, qui Curatum vnitum habet, duos Vicarios coadiutores. Si verò Rector suspensus sit, vel absens sine licentia Ordinarij, præter dictum Vicarium, vel Vicarios, addatur illi alius Vicarius Coadiutor.

ibidem, cap. 20.

Decret. 3.

4 Vicarius, vel Vicarij Rectoris, in substitutorum loca, quando vacauerint, primi admittantur. Verum si Beneficiati fuerint illius ecclesiæ, distributiones Beneficiati non ideò amittant. Sed idem Archiepiscopus Ribera in Synodo anni 1594. decreuit, eosdem Vicarios, quia quasi Prorectores sunt, in cunctis ecclesijs admit-

ten:

tendos esse ad omnes Distribu-
tiones, ac si essent veri Benefi-
ciati.

5 Vicarij Rectorum compelli non debent ad processiones ad-
eundas quacunque ex causa fiāt,
nec ad vmbellam deferendam,
nec ad alium pro se substituen-
dum.

*Ex vltima Syno.
Riber. decr. 28.*

Alia ad Vicarios temporales
pertinentia, Vide Chorus, num.
25. & Parochus, nu. 6.

6 VICARIUS Chori v-
nus habeatur in omnibus paro-
chijs, cui Chori regimē incum-
bat, & in eo superiorem non a-
gnoscat. Curet autē quod cle-
rici ordinatē, & pacatē incedāt
in processionibus, actis funera-
rijs, & delatione Eucharistię ad
infirmos: quos mulctare possit,
si non obediant. Quod si præ-
dictus Vicarius suum munus non
exercuerit, iuxta Constitutio-

*Ex Syno. Riberæ
anno 1578. act.
1. cap. 36. & in
constitutio. Chori
const. 8.*

O 2 nes,

Constitut. 13.

nes, puniatur excommunicatio-
nis poena, & duarū etiam libra-
rum, quas fabricæ illius ecclesię
applicamus: & sub eadem poena
mandamus omnibus clericis, vt
in prædictis omnibus illi obe-
diant. Quibus addit idem Ar-
chiepiscopus Ribera in Consti-
tutionibus Chori, quod si in mul-
tis impositis à Vicario Chori
clericis, non illi parent Ratio-
nalis, vel Burfarius cū illas ap-
plicat, certiolem statim de eo
faciat Ordinarium.

Alia de Vicario Chori, Vide
Chorus, nu. 28. 33. 36. & 40. Mis-
sa, nu. 32. & Processio, nu. 37.

*Ex syno. Dioces.
Ayal. act. 2. c. 15.*

7 *VIDVAE* ab audienda
Missa, diu ne se abstineant: & cū
ei intersunt, ne audiant Euange-
lium sedentes, aut luctus causa
ne inducant aliquem nouum ri-
tum in ecclesia, sed eius præce-
pta seruent.

VI

8 VIGILIAE publicæ in Ex Syno. Prouin.
omnibus templis interduntur feß.4.cap.11.
in virtute sanctæ obedientiæ, &
sub excommunicationis pœna:
ac etiam in Oratorijs publicis.

9 Periculosum est fieri noctur Ex vltima Syno.
na conuenticula hominum, & Riber.decr.31.
mulierum, quocunque pietatis
prætextu, in priuatis domibus,
aut vicis publicis extructo alta-
ri aliquo, conuocatis cæcis, &
alijs cātoribus; cū inde salta-
tiones, dicta iocularia, cantile-
næ turpes, & multa scandala o-
riantur. Quare interdiciamus fe-
cularibus vniuersis, ne huiusmo-
di conuenticula fiant.

10 VIRGINIS Mariæ Cõ- In appendice ad
ceptionis lis, sic à Pio V. tem- Synod. Riber. an
perata fuit, anno 1570. in Con- no 1590 const.8
stitutione quæ incipit, Super spe-
culas. pridie Calen. Decembr.
Quicunq; Concionatores in cõ-
cionibus, vel in conuentu viro-
rum,

rum, & mulierum, de contro-
uersia Conceptionis, pro alte-
rutra parte præsumpserit dispu-
tare rationibus, vel autoritate
Patrum, asserendo propriam sen-
tentiam, & contrariam refellen-
do, aut de eadem quæstione scri-
bere, sit ipso facto suspensus à
diuinis, si in sacris existat.

Ex Syno. Diœces.
Ayal. actio. 1. c.
12.

II VISITATIONIS li-
brum habeat quælibet ecclesia,
sub decem librarum pœna: qui
liber his tantum rebus quæ ad
Visitationem spectant sit desti-
natus.

Ex syno. Ribe. an
no 1578. act. 2.
cap. 1.

12 Visitatoribus, cum eccle-
sias Diœcesis Visitatione gene-
rali visitabunt, viginti solidis in
singulos dies, pro se, ac suis fa-
miliaribus conferentur, ab his,
quibus id de more incumbit, &
ea ratione, & modo, quo fieri
solet. Nec verò plures dies in
singulis locis consumant, quam
qui

qui in indice Dietarum præscripti sunt. Si paucioribus se absoluerint, illorum tantum dierum, quibus manserint, stipendium accipiant. Præter quod nullum munus, etiam voluntariè oblatum, recipiant, sub excommunicatione latæ sententiæ. Sed nec illis dare Rectores, vel clerici, per se, vel per alium audeant, sub eadem poena. Tantummodo gratis recipiendi sunt hospitio, ab illo, vel illis, quibus id ex consuetudine conuenit. Quia verò non expedit Curatos eos hospitio excipere, hortamur populum, ut id præstet. Et quia in aliquibus locis, ex consuetudine, populus soluere solet, quod Visitatori soluitur, optio datur populis, ut soluere possint, vel in illis viginti solidis, vel in alimentis, quibus ipsos Visitatores alant in prædicto

O 4 die-

dierum numero : excepta Ciuitate Valentia, quæ ex antiqua consuetudine immunis habetur ab hac solutione . Vide sequens Decretum.

*Synodus Riberæ
anno 1584. De-
cret. 15.*

13 Temperantes supradictum Decretum, conceditur Visitatoribus, vt possint posthac Rectorum, ac clericorum domibus hospitio excipi: & poenâ excômmunicationis illic appositam, declaramus eos tantum ligare, qui suis expensis Visitatores aluerint, & Visitatores ipsos, qui præter stipendium illa alimenta acceperint.

*Ex Syno. Rib. an.
1578. act. 2 cap.
1.*

14 Visitationis prædictæ Notarij, tantum accipiant duos solidos pro registro, & copia cuiuscunque chartæ formæ maioris, eorum omnium, quæ in Visitatione scripserint. Mandata verò semel scripta, ne iterum scribantur, sed tantum fiat mentio

tio eorum summam, additis
quæ de nouo prouisa fuerint.
Mandata etiam, quæ à Visita-
toribus fient, & partibus exhi-
benda erunt, eodem modo sol-
uantur.

15 Visitationis dies soluendos *Ibidem, in ultim.*
declaramus debere esse dies v- *verbis synodi.*
tiles; hoc est, que en los Do-
mingos, y fiestas de guardar se
le pague al Visitador la dieta en
el lugar donde se hallare, vltra
de las dietas declaradas en el si-
guiente Aranzel.

DIOECESIS DIETAE.

Grao de Valécia, dos	Payporta, 2.
dias.	Alaquas, 2.
Alboraya, y Almace-	Albal, 2.
ra, 3.	Alginet, 2.
Albalat de Sorell, 2.	Almuçafas, y Benifa-
Algimia, y Alfara, 2.	yo, 3.
Alfagar, Benitucer, y	Albalat de Pardines, 2
	Alge-

Algemesi, 3.	Biar, 5.
Alcudia de Carlet, 2.	Beniça, 4.
Antella, 2.	Calp, 2.
Alcantara, 2.	Campanar, 2.
Anna, 2.	Carpesa, 2.
Agullent, 1.	Çucayna, 2.
Albayda, 5.	Cortes de arenos, 3.
Agres, 2.	Chullella, 3.
Alcoy, 10.	Chiua, 2.
Alzira, 10.	Chiluella, 2.
Alcalali, y Mosquera,	Carlet, 3.
2.	Chella, 2.
Burjasot, 2.	Carçre, 2.
Binalesa, 1.	Castello de Xatiua, 3.
Betera, 2.	Canals, 3.
Benaguazir, 2.	Castalla, 4.
Benifano, 1.	Cocentayna, 6.
Bicorp, 2.	Ceta, 2.
Bolbayt, 1.	Callosa, 3.
Beniganim, 4.	Campell, 1.
Belgida, 2.	Castello de Rugat, 2.
Bocayrent, 6.	Cullera, 5.
Beniajar, 1.	Çueca, 4.
Bañeres, 2.	Castell de castells, 2.
	Cilla,

Cilla, 2.	Lorcha, 1.
Denia, 6.	Lofa del Villar, 1.
Enguera, 4.	Moncada, 3.
Enoua, 2.	Museros, 3.
Foyos, 2.	Meliana, 1.
Font de la Figuera, 2.	Maçamagrel, 2.
Finestrat, 2.	Moruedre, 6.
Gallinera, y Ebo, 3.	Madrona, y Dosaguas,
Gata, 1.	3.
Godella, 2.	Muntefa, 3.
Guadazuar, 3.	Moxent, 4.
Gorga, 2.	Murla, 2.
Guadalest, y sus lugares, 4.	Mislata, 1.
Garch, y Bolulla, 2.	Montauerner, 2.
Gandia, 12.	Montanejos, 2.
Gestalcamp, 1.	Nauarres, 2.
Gilet, 2.	Olocau, 2.
Iouada de la Vall de	Otanell, 2.
Alcala, 2.	Olleria, 5.
Ludient, 2.	Ontinent, 12.
Liria, 6.	Orcheta, 2.
Lombay, 3.	Orba, y su anexo, 2.
Luchent, 3.	Olhua, 6.
	Ondara, 2.

Pater-

Paterna, 2.	Serra, y Naquera, 2.
Puçol, 4.	Sumacarcer, 2.
Pobla de Arenos, 4.	Sollana, 3.
Pobla de Benaguazir, 2.	Torrestorres, 3.
Pobla larga, 2.	Turiz, 2.
Picacent, 2.	Torrent, 3.
Pardines, 2.	Tous, 2.
Perpunchent, y su valle, 3.	Tibi, 2.
Planes, 3.	Teulada, 3.
Penaguila, 4.	Ternils, Carcaxent, y Cugullada, 5.
Polop, 2.	Villafermosa, 8.
Parcent, 2.	Villamalhur, 2.
Pego, 4.	Villalonga, 3.
Pobla de Rugat, 3.	Villar, 4.
Pedralua, 2.	Vilamarchant, 2.
Quart, 3.	Vallada, 3.
Quatretonda, 2.	Vilajoyosa, 4.
Ribaroja, 2.	Xalo, 1.
Rafelbuñol, 2.	Xixona, 6.
Rahal, 2.	Xabea, 4.
Riola, Poliñà, y Fortaleny, 4.	Xatiua cō sus Iglesias, 15.
	Xarafuel, 2.

Alia

Alia ad Visitatores pertinen-
tia, Vide verbo Patiniferi, nu.
19. Testamentorum iudex, num.
18. Doctrina Christiana, nu. 76.
Templa, num. 8. & Clerus, nu.
44.

V N I O ecclesiarum. Vide
Ecclesia, nu. 4.

16 V S V R A R I O S cōtra- *syno. Prouin. ses.*
ctus qui exercuerit, veluti cū *sto. 5. cap. 17.*
res ratione temporis plus quam
valet venditur; vel quando an-
ticipata pecunia, minoris iusto
aliquid emitur, & alios huius-
modi, infamis habeatur, & pœ-
nis iuris acriter puniatur.

R E G V L A E P R O
Missæ solemnæ ceremoniæ,
ex Missali Romano, & pia
Archiepiscopatus Valē-
tini consuetudine.

*Quas D. D. Ioannes à Ribera Ar-
chiepiscopus, seruandas proposuit
in Synodo à se habita, 25. die
Octobris, anno 1590.*

*De Missa princi-
pali pro defunctis.*

I **M** I S S A M principalem, quæ prima die cuiuscunque mensis, (extra tempus Paschale) non impedita officio duplici, & semiduplici generaliter pro defunctis, sacerdotibus, benefactoribus, & alijs, iuxta Rubricas generales Missalis Romani, iussu felicitis memoriæ Pij Papæ Quinti nuper editi, dicenda est; in Archiepiscopatu Valentino hætenus prætermis-
sam

sam inuenimus; eam igitur de cætero, (vt regulas Missalis exequamur) in altari maiori, loco Missę conuentualis in Metropolitana, & Collegiatis ecclesijs celebrandam fore decernimus; in quibus (ne quidquam ad officij integritatem omittatur) etiã altera de festo simplici, si occurrat, vel de feria, si propriam habeat, aut de præcedenti Dominica resumenda sit, decantetur. Sed in ecclesijs non collegiatis vna tantum Missa de die, cum cõmemoratione generaliter pro defunctis dicatur.

2 In festis duplicib. in quibus Ecclesia vnicam, eamque insignem solemnitatem celebrat, vnicam tantum in Missa, & officio recitetur oratio: nisi cõmemoratio de Dominica, feria, octaua, aut de altero festo fieri debeat; nec tunc addatur illa collecta:

De Oratione in Missa.

lecta: *Et famulos tuos*, quæ pro Ecclesiæ & Regum statu recitari solet. In reliquis autem diebus in Missa conuentuali, & in officio dicatur.

Quando duæ Missæ decantari debent.

3 In ferijs Quadragesimæ; Quatuor tēporum, Rogationū, & vigiliarum, in quibus festum duplex, vel semiduplex, aut octaua occurrit, ecclesia Metropolitana, & Collegiatæ nostræ Diœcesis duas debent decantare Missas; vnā de festo eius diei post Tertiā; alterā de feria post Nonam. Quod si in Rogationibus processionaliter ad aliā ecclesiam, vel monasterium statio facienda sit, secunda Missa de feria in ea statione cantetur.

De fonte ad abluendas manus.

4 Vt tota cæremonialis sacræ Missæ vndique splendeat disciplina, & in rubricis Romani Missalis seruetur ordo dispositus: præcipimus tam in Metropolitana

tanæ, quàm Collegiatarum, & parochialium ecclesiarum sacristijs fontem ad abluendas sacerdotum manus, qui se ad Missam celebrandam accingunt, præparari; qui vel parieti infixus, vel pensilis aquam præbeat cum linostina palla ad extergendum. In capellis autem principalibus ecclesiarum, vbi peculiare sacristiæ existunt, idem seruetur; & in eisdem sacristijs, sacerdotes in proximioribus capellis, vel altaribus celebraturi, sese induant, indeque egrediantur induti: ne super eis, apud quæ celebrant altaria, vestiantur, quod fieri omnino prohibemus; cuius rei executio pro locorum, & ecclesiarum dispositione, ad nostros pertineat Visitatores.

5 Ne presbyteri celebrantes De Missa privata idoneo destituantur ministro, in ministro.

Metropolitana ecclesia Valen-

P tina

tina sex pueros talari veste violacei coloris, & rochetto indutos, qui iuxtà altarium stationes diuerfas adstātes, Missas priuatas celebrantibus inferuiant, cū salario competenti deputandos esse censemus. In reliquis autem ecclesijs, quoad cōmodè fieri poterit, per Capitula in Collegiatis; & n̄ros Visitatores, & Rectores in parochialibus sacro Missę priuatę ministerio prospiciatur.

*Quando sacerdos,
& ministri de sacristia exeunt.*

6 Dum induit sacerdos vestimenta in sacristia, silentium, & attentionē diligenter custodiat, easque orationes, quæ in Missali continentur, ad singula paramenta deuotè recitet: quibus indutus, ex sacristia ad altare, oculis demissis, incessu graui, erecto corpore, & cooperto capite birreto, incedat; ad altare maius caput inclinet, & ad locum sacramenti genuflectat, si eò contingere

tigerit transire: si alicubi sacramentum eleuatur, detecto capite, genuflectat: neminem verò obuiū salutet. Diaconus, & subdiaconus, si solemniter celebrandum sit, idem omnino obseruet. Sed neque sacerdos cum ministris alicui personæ, præterquam Prælato in sua Diœcesi, vel loco iurisdictionis, caput inclinet, aut reuerentiam faciat. Iubemus tamen, vt dū ad altare proceditur, sacerdos vnà cum ministris recitet voce summissa Psalmum, *Deus misereatur nostri*: vel alium Psalmum, iuxta consuetudinem ecclesiæ Valētinæ.

7 Licet in rubricis librū Missale super cussino aperiri debere dicatur, non prohibemus tamen illud super atrili collocari.

8 Si aliquis presbyter coram Cardinale, Patriarcha, Archie-

De cussino, & gradu infimo altaris.

Celebrans coram Prælato.

residentijs, vel loco iurisdictionis solemniter celebrauerit, stās à sinistris Prælati, (si in eadem capella commodius, & altari vicinus assistat) cum eo simul stante faciet confessionem, cæteris ministris interim respōdentibus & genuflexis.

Si verò coram eisdem priuatè celebrauerit, stans ad infimū gradum altaris, non in medio, sed ad latus læuum epistolæ inclinatus expectet, & dato signo à Prælato in eodem loco persistens, versus ad altare faciet cōfessionē: qua finita inclinans se Prælato, veniet ad mediū altaris & facta humiliatione prosequet: *Aufer à nobis, quæsumus Dñe, &c.*

Quando hebdomadarius de choro ad sacristiam va-
dit.

9 In nostra Metropolitana ecclesia Valentina pro more antiquo seruātū est in Choro, quod hebdomadarius celebraturus, cepta hora, quæ proximè ante Missam

sam

ſam conuentualem cantatur, deſcendit ad medium Chori propè altare Crucifixi, vbi cum miniſtris hinc inde verſus altare maius reuerentiam facit, incipienſque Hymnum: *Veni creator Spiritus, &c.* ſubmiſſa voce alternatim ad ſacriſtiam procedit; quem morem de cætero etiam in alijs eccleſijs, vbi commodè fieri poterit, volumus obſervari.

10 Vt in omnibus eccleſijs noſtræ Dioceſis eadem incenſandi forma ſeruetur, & eodem more ab omnibus peragatur, ſtatui-
mus iuxtà ritum, & morem Põ-
tifficalis, vt vbi primum facta
confeſſione celebrans aſcendet
cum miniſtris ad altare, ſtatim
illud ofculetur. Deindè bene-
dicat incenſum oblatum in co-
chleari, miniſtrante diacono na-
uiculam, & thuriferario thuri-

*De forma incen-
ſandi altare.*

bulum, & cochleare exhibente;
 Producat deindè signum crucis, dicens: *Ab illo benedicaris, in cuius honore cremaberis*. Postea diaconus, reddita nauicula thuriferario, accipiet ab eo thuribulum, & dabit celebranti, osculata prius eius manu. Celebras verò facta cruci, vel imagini in medio altaris positæ reuerentia, ipsam crucem, vel imaginem incensabit ter, illi thuribulum ducens: tum facta inclinatione, imaginē, aut reliquias à dextris illius, si fortasse ibi positæ fuerint, bis ante illas thuribulum ducet; & facta iterū cruci, vel imagini reuerentia, incensabit eodem modo imaginē, aut reliquias ad sinistram positas; & facta iterū reuerētia prosequitur ad cornu Epistolæ, incensans imagines, vel earum loco candelabra semel singulis thuribu-

ribulum ducens. Deindè manus inclinans, seu demittens, incensabit posteriùs cornu Epistolæ, bis idem thuribulum ducens: tū eleuans paululum thuribulum, reuertetur versus cornu Euangelij, incensando continuè superiorem partem altaris, scilicet tabulam, seu superficiem altaris; & procedens ante crucem, facta ei reuerentia: incensabit eodem modo alias imagines, seu candelabra in cornu Euangelij, & illius postremam partem altaris inferiorem, & superiorem tabulæ: deindè totam anteriorem, vsque ad extremum altaris, videlicet vsque ad cornu Epistolæ, facta primùm cruci reuerentia, cū ante eam transit: vbi, in cornu scilicet Epistolæ, reddito thuribulo diacono ministranti, & fimbriam vestium deferenti, ab eo ipse solus incensatur.

fatur. Interim dum sacerdos incensat altare, dicet Psalmũ, *Dirigatur Domine oratio mea, usque in finem, cum Gloria Patri, &c.* Sed dum ipse incensatur dicat versiculũ, *Non nobis Domine, non nobis, &c.*

Quando incensantur oblata; ad benedictionem incensi dicat celebrans : *Per intercessionem beati Michaelis archangeli stantis à dextris altaris incensi, & omnium electorum, dignetur Dominus incensum istud benedicere, ut cum odore suavitatis ascendat. In nomine Patris, &c.* Deindè accepto thuribulo incensat oblata, ter ducens thuribulum super calicem, & hostiã simul, in modum crucis, & ter circum calicem, & hostiam, scilicet bis à dextera ad sinistram, & semel à sinistra ad dexteram, dispensans verba in qualibet incensatione hoc modo : In prima,

ma, *Incensum* istud : in secunda, à te *benedictum* : in tertia, *ascendat* ad te Domine : in quarta, & *descendat* super nos : in quinta, & sexta, *miserericordia tua*. Deindè incensat altare vt supra, dicens : *Dirigatur oratio mea Domine*, vsque in finem Psalmi.

II Quando Missa solemniter celebratur pro defunctis coram Cardinale, Patriarcha, Archiepiscopo, vel Episcopo, in locis suæ cuiusque residentia, vel iurisdictionis, cantato Euangelio, liber euangeliorum deferatur deosculandus Prælato.

De Missa defunctorum coram prælato.

12 Celebrans nō incipiat *Credo*, nisi prius deosculato libro Euangeliorum, contraria consuetudine ecclesiæ Valentinae non obstante : & statim post decantatum Euangelium cōcio habeatur, si prædicandum sit : post cōcionē verò statim dicatur *Credo*.

De osculo Missæ
lis post Euangelium.

In

Officium diaconi.

13 In Missa solemni, finito à choro, *Et homo factus est*, diaconus accedit ad abacum, seu credentiam propè altare, pro loci commoditate dispositam, & inde accipiat corporale cum bursa, quam deferat eleuatā, & ambabus manibus vsque ad oculos erectam: & facta altari reuerentia, super illud eam collocet, extrahat, & explicet corporalia.

Officium subdiaconi.

14 Dicto à celebrante *Oremus*, dum legitur Offertorium, Subdiaconus accedet ad abacū, seu credentiam, & accipiet calicem cum patena, & hostia, & palla; quem cooperit velo ab humero pendenti, & sic ad altare procedat; cui primū in medio reuerentia facta, accedat ad cornu Epistolę, & ibi tradet illum diacono, qui calicem amouebit, detegat, dabitque patenam cū hostia celebranti. Subdiaconus vero

rō extergit calicem purificatorio, & diaconus imponet vinum. Subdiaconus interea ampullam aquæ ostendet celebranti, & ab eo benedictionem postulabit.

15 Dicto per celebrantē, Offe- *De patena.*
rimus tibi Domine calicem, &c.

expletoque offertorio, diaconus det patenam subdiacono in dextra manu, quam cooperiet extremitate veli ab eius humero pendentis: qui vadet post celebrantem ante medium altaris, & ibi stabit in loco conuenienti.

16 Post incensata oblata, & al- *De incensatione Chori.*
tare, eo more quo supra dictum est, diaconus cum duobus acolytis, & duobus chori thuriferarijs (qui cappis induuntur, si solemnitas diei exigat) se comitantibus, descendat ad chorum, ibique incenset chori rectores facistorio adstantes; deinde tradens thuribulum alteri ex acolytis;

lytis, eisdem acolytis sociatus redeat ad altare, ibique accepto thuribulo subdiaconum incenset stantem, & tenentem patenā. Et ipse diaconus tradito thuribulo alteri ex thuriferarijs, ab eo incensetur, & ad suum locum iuxtā celebrantem reuertatur; thuriferarius verò stans ad portam capellæ maioris, in medio versus populum, inde populum incenset ter, super eum ducens thuribulum, scilicet ad dextrā, sinistram, & medium. Interim verò statim post discessum diaconi à choro, illi chori thuriferarij, cappis induti, ad incensandum totum chorum procedant, prout moris est: in quo, dum incensantur, stare debent omnes. Qui ritus incensandi chorum, & populum in omnibus ecclesijs Valentinae Diœcesis, quoad fieri poterit, pro cuiusque dispositio-

tio

tionem, & conuenientia, seruetur.

17 Quando Missa solemniter celebratur, præsente in choro, vel capella Archiepiscopo Valentino, diaconus cantaturus Euangelium, librū deferens Euangeliorum, hora competēti, cum acolytis, & virgario dumtaxat præcedentibus, accedet ad Pontificem, vt ab eo accipiat benedictionem: reuersus autē ad altare, stans ante gradus altaris, & facta ei reuerentia, expectabit subdiaconum; qui sumpta cruce de altari, eam manibus completens, & velo à collo pendente, cum ceroferarijs, & luminaribus accensis præcedentibus, descendet de altari, & subsequente diacono omnes ad pulpitum procedant, vbi diaconus dicto Dominus vobiscum, incensat librum Euangelij, & deindè crucem,

Diaconus sine cruce procedat ad petendam benedictionem à Prelato.

cem, quam subdiaconus manibustenet.

De osculo Euangelij per Pontificem.

18 Dicto Euangelio, diaconus, & subdiaconus cum cruce, & luminaribus ad gradus altaris consistent: tunc subdiaconus ad celebrantem ascendet, ei que crucem osculadam offeret; qui dum osculatur, dicat: *Adoramus te Christe, & benedicimus, &c.* eaque in altari reponet. Diaconus autem cum acolytis, & virgario, & libro Euangeliorum aperto supra pectus, facta prius altari reuerentia, veniet ad Pontificem, & stans coram eo, claudet librum brachijs complectens, & ita faciet reuerentiam. Qua facta, librum aperiet, offeretque Pontifici osculandum Euangelium; qui stans, illud osculatur, stante similiter diacono. Deinde diaconus claudet librum, & genuflectet, manumque Pontificis

tificis osculabitur; & facta reuerentia Pontifici, aperiet iterum librum, & reuertatur ad altare, celebrantiq̃ue osculandum offeret.

19 Ad eleuationem corporis, & sanguinis domini nostri Iesu Christi, dum solemniter celebratur Missa conuentualis in ecclesia Metropolitana Valentina, duo ex pueris deputatis, qui candelabra deferre solent, cum superpelliceis exeant de sacristia, duo intortitia alba accensa deferentes; qui ante gradus altaris hinc inde genuflexi assistant dum eleuatur Sacramētum. Qua eleuatione finita, facta profunda reuerentia Sacramento, discedant.

Intortitia ad eleuationem Sacramenti.

20 In eleuatione Sacramenti vnus ex acoltyis, aut, in ecclesia Metropolitana, alter ex capellanis camerarijs, incēset Sa-

Qui incensare debet Sacramentū.

cramentum genuflexus, à cornu epistolæ, & ipsemet incensum ponat in thuribulo.

*Beneficia destinā-
da ad seruitium
altaris.*

21 Vt ministrorum ad officia, & obsequia altaris maior suppetat copia, & certæ sint personæ ad hæc munera destinatæ, aliqua beneficia simplicia in Sede Valentina instituta, iuris patronatus ecclesiasticorum, Archiepiscopi, vel Capituli, videntur designanda, & deputanda. Eapropter beneficia huiusmodi primò vacatura de nostri Capituli cōsensu, ad officia in altari maiori explenda, exercendaque destinamus: videlicet ad deferenda intortitia accensa in elevatione Sacramenti, aliaque munera, quæ magis ad altaris diuini cultum, & ornatum censebuntur opportuna. Interea verò, dum hæc debite executioni mandantur, constitutio, seu caput, quod

quod incipit, Ad eleuationem,
&c. obseruetur.

22 Dum dicitur in Missa solē- *Diaconi officiū.*
ni *Pater noster*, circa finē oratio-
nis subdiaconus reuertitur, seu
accedit ad altare, & genuflexus
in vno gradu altaris offert pate-
nam diacono, qui eam discoo-
perit, & dat celebranti, osculās
eius manum, purificata prius pa-
tena purificatorio.

23 Diaconus accepta pace à *De osculo pacis.*
celebrante, & sacramento in al-
tari adorato, vertit se ad subdia-
conum retro post celebrantem;
qui similiter à diacono accepta
pace, facta prius altari genufle-
xione, comitatus acolytis, & vir-
gario, vadit ad Pontificem, (si
præsens sit Pontifex in choro)
portās imaginem dextera manu
eleuatam, palla etiam ad collum
circumamictus: qui stans coram
Pontifice, recondat imaginem
Q ad

ad pectus, operiens eam summitate pallæ, & sic faciat Pontifici reuerētiam. Tunc discooperiat imaginem, & eleuatam offerat Pontifici osculandam; qua osculata, subdiaconus iterum recondat imaginem, & genuflectat, ac parumper recedat, faciatque reuerentiam Pontifici; postea detecta imagine & eleuata, ad altare reuertetur: acolyti autem à subdiacono pace accepta, dāt omnibus in choro existentibus per ordinem. Si verò non adsit Prælatus, diaconus porrigit pacem subdiacono, subdiaconus autem tradit eam acolytis; qui deferant eam ad chorum.

*Post communionē
quid agendum.*

24 Sumptis ablutionibus, diaconus deferat Missale ad cornu epistolæ; subdiaconus verò vadit ad cornu Euangelij, & purificat calicem, plicat corporalia, & omnia defert ad credentiam, sicut

sicut ex ea ad altare asportauerat.

Finita Missa, celebrans redit ad sacristiam cum ministris, cooperto capite, sicut venerat, dicendo: *Trium puerorum cantemus hymnum.*

25 Finita Missa defunctorum, *In Missa solemni prout in regulis Missalis habetur, si facienda sit absolutio, celebrans retrahit se ad cornu epistolæ, exuitur casulla, & deposito manipulo, accipit pluuiale nigrum. Qui verò defert crucem medius inter duos acolytos, candelabra accensa portantes, procedit, præcedentibus duobus alijs acolytis, vno cum thuribulo & nauicula, altero cum aqua benedicta, & asperforio; & sequitur celebrans, & diaconus à sinistris. Crux verò sistitur in loco parato ad caput, contra altare; celebrans verò ex alia parte*

defunctorum absolute.

te versus altare; & à sinistris diaconus, & alij duo acolyti, deferentes vas aquæ benedictæ, & thuribulum. Interim cantatur Responforiũ. Cũ dicitur *Kyrie eleison*, celebrans ponit incensum in thuribulum, ministrante diacono nauiculam. Cæpto *Pater noster*, accipit asperforium de manu diaconi, & facta altari reuerentia, comitante diacono à dextris, & tenente fimbriam anteriorem pluuiæ, aspergit circumiens locum paratũ: cũ transit crucem profundè inclinat; diaconus verò genuflectit, & rediens ad pristinum locum, de manu eiusdem diaconi accipit thuribulum, & eodem modo quo asperferat, incensat. Postremò, diacono tenente librum, orat iunctis manibus, dicens: *Et ne nos inducas in tentationẽ, &c.* cum alijs; & orationem, *Absol-*

ue quesumus Domine, vt in ordina-
rio : & postea dicens, *Requiem æ-*
ternam, &c. facit crucem manu
dextera super locum paratum,
& dicto per cantores, *Requiescant*
in pace, præcedente cruce, redit
cum alijs ad sacristiam.

26 Missa conuentualis, & so- De hora celebrã-
lemnis, in festis duplicibus, & di Missam.
semiduplicibus, in Dominicis,
& infra octauas, cantetur dicta
in choro hora tertia.

In festis simplicibus, & ferijs
per annũ, cantetur dicta in cho-
ro hora sexta.

In Aduentu, Quadragesima,
Quatuor temporibus, & vigilijs
quæ ieiunantur, cantetur dicta
in choro hora nona.

Missa defunctorum solemnis,
quæ dicitur in anniuersario, cã-
tetur finita in choro hora prima
immediatè.

27 Celebrãs medius inter dia- De ordine sefer=

di, standi, & genuflectēdi in Missa solemni.

conum, & subdiaconum sedere potest à cornu Epistolæ iuxta altare, cū cantatur, *Kyrie eleison: Gloria in excelsis Deo: & Credo:* alio tēpore stet ad altare, & genuflectat quando oportet, vt in regulis Missalis. Item genuflectit quando legitur Euangelium *In principio erat Verbum*, ad illa verba, *Et Verbum caro factum est;* & Euangelium *Cū natus esset Iesus*, ad illa verba, *Et procidentes adorauerunt eum.* Item Euangelium feriæ quartæ post Dñicam iiij. Quadragesimæ, ad illa verba in fine, *Et procidens adorauit eum;* & cū diaconus cantat illa verba, ipse versus librum, celebrans & circumstantes versus altare genuflectant: acolyti candelabra tenentes non genuflectant.

In Missis autem priuatis circumstantes semper genuflexi debent

bent assistere , præterquam ad Euangelium : reliqua vt in Missali obseruentur.

28 Cū Ecclesia Romana quin- *De coloribus , &*
que dumtaxat coloribus vtatur *qualitate para-*
in paramentis altaris, celebran- *mentorum.*
tis, & ministrorū in officio Missæ, iuxta differentiā festorū quæ celebrantur; videlicet albo, rubeo, viridi, violaceo, & nigro, in regulis in Missali Romano dispositis, cuique celebrandorum festorum quis color adhibendus sit, erit videre; quæ omninò obseruentur, & in appensa tabella, in sacristijs conspicienda, omnibus scribantur.

Nigro colore vtitur feria sexta in Parasceue, & in Missis defunctorum.

29 In officio Missæ celebrans *De vestimentis ce-*
semper vtitur planeta super al- *lebrantis, & mi-*
bam. Si autem sit Episcopus, *nistrorum.*
& solēniter celebrat, super dal-
Q 4 mati-

matica, & tunicella.

Pluuiali vtitur in processio-
nibus, & benedictionibus, quæ
fiunt in altari.

Item, in officio Laudum, &
Vesperorum, quando solemni-
ter dicuntur, eodem vtitur assi-
stens celebranti in Missa Ponti-
ficali.

Item, quando celebrans post
Missam defunctorum facit in fi-
ne absolutionem.

Cùm celebrans vtitur pluui-
li, semper deponit manipulum;
& vbi pluuiale haberi nō potest,
in benedictionibus quæ fiunt in
altari, celebrans stat sine plane-
ta, cum alba, & stola.

Dalmatica, & tunicella vtun-
tur diaconus, & subdiaconus in
Missâ solēni, & processionibus,
& benedictionibus, quodocun-
que sacerdoti ministrant.

In diebus verò ieiuniorum,
(præ-

(præterquam in vigilijs Sanctorum) in Dominicis, & ferijs Aduentus, & Quadragesimæ, ac in vigilia Pentecostes, ante Missam, exceptis Dominica *Gaudete*, (etiã si eius Missa infra hebdomadam repetatur) & Dominica *Letare*, vigilia Natiuitatis, Sabbato sancto, in benedictione cerei, & in Missa, ac Quatuor Temporibus Pentecostes, in Cathedralibus, & præcipuis ecclesijs vtuntur planetis plicatis ante pectus: quam planetã diaconus dimittit cùm lecturus est Euangelium; & tunc super finistrum humerum, super stolam, complicatur, aut ponitur aliud genus stolæ latioris, in modum planetæ plicatæ, & facta communione resumit planetam, vt prius. Similiter subdiaconus dimittit eam cùm lecturus est Epistolam, quam legit in alba, & po-

& postea illam resumit, vt prius.
In minoribus autem ecclesijs,
prædictis diebus ieiuniorum, al-
ba tantum amicti ministrent,
subdiaconus cum manipulo, dia-
conus etiam cum stola, humero
sinistro pendente sub dextrum.

*De ordine standi,
sedendi, & genu-
flectendi in cho-
ro.*

30 Dignitates, Canonici, Be-
neficiati, & reliqui omnes qui
choro intersunt dum diuina offi-
cia decantantur, magna animi
deuotione, decoroque corporis
situ, compositione, & modestia
adesse debent, tanquam trium-
phantis ecclesiæ beatorum spi-
rituum imitatores; qui coram
Deo, & agno in throno sedente
sua spiritualia ministeria iugiter
exhibent. Itaque vt certa for-
ma in choro versandi præscriba-
tur, statuimus, vt dum decanta-
tur Missæ introitus, omnes pari-
ter sedeant; & dum dicitur *Glo-
ria Patri*, assurgant; Dum autem
sacer-

sacerdos facit confessionem, omnes in suo loco genuflectant, & confessionem alternatim faciāt. Tempore verò Paschali, stantes faciant confessionem, paululum inclinati. Dum cantatur *Kyrie eleison*, chorus sedeat. In Missis autem defunctorum stet. Sed chori Rectores, cæteri que factorio assistentes cantores, dum cantant stare debebunt.

Cùm à celebrante incipitur *Gloria in excelsis Deo*, totus chorus assurgat, & stans submissa voce totum hymnum absoluat; quo finito sedeat, dum cantores prosequuntur.

Quando celebrans dicit *Dominus vobiscum*, ante orationem chorus assurgat, & stet vsque ad finem orationum, si dicendæ sint plures. In Missis autem de feria, in Aduētu, Quadragesima, & in ferijs Quatuor temporum, & vigilia-

giliarum quæ ieiunantur. In Missis etiam defunctorum, cum dicit celebrans, *Oremus*, omnes genuflectunt, & ad finem usque orationum genuflexi persistant, exceptis Vigilijs Resurrectionis, Pentecostes, & Natiuitatis Domini.

Dum decantantur Epistola, Gradualis, & Alleluia, chorus sedeat.

Cum diaconus ceperit Euangelium decantare, chorus assurgere, & usque in finem Euangelij stare debet.

Quando celebrans incipit fidei symbolum, omnes assurgant, & stantes totum symbolum submissa voce percurrant, quo finito sedeant: & interim, dum alta voce in choro decantatur, *Et incarnatus est*, genuflectunt omnes.

Cum celebrans versus ad populum dicit, *Dominus vobiscum*, &
Ore-

Oremus, ante offertorium, chorus stet, & omnes caput inclinent: dicto verò *Oremus*, sedeat dum cantatur offertorium.

Post dictas orationes secretas, cùm intonat celebrans, *Per omnia secula seculorum*, totus chorus assurgat: sed dum cantatur Præfatio, *Sanctus*, & cætera quæ in Missa peraguntur, vsque ad signum tintinnabuli, ante elevationem corporis domini nostri Iesu Christi, omnes stare debent. Quo signo dato, dum eleuatur corpus, & sanguis, omnes genuflectant, & adorent, & statim consurgant, & stent vsque ad communionem sacramenti.

In Missis autem quæ dicuntur de ferijs Aduentus, Quadragesimæ, Quatuor temporum, & Vigiliarum quæ ieiunantur, & in Missis defunctorum, finita Præfatione à celebrante, cùm cantatur,

tatur *Sanctus*, omnes genuflectūt
 vsquequo sacerdos dicat, *Pax Do-*
mini sit semper vobiscum: quo di-
 cto chorus confurgat, & stet, dū
 cantatur, *Agnus Dei*, quoad vs-
 que celebrans sanguinem sum-
 pserit. Exceptis vigilijs Resur-
 rectionis, Pentecostes, & Nati-
 uitatis domini nostri, in quibus
 omnes stant, sicut in alijs Missis
 dictum est.

A die sancto Paschæ resurre-
 ctionis vsque ad octauam Pen-
 tecostes inclusiue, vetustus ritus
 est in ecclesia Valentina, vt cum
 celebrans inchoauerit in tono,
Præceptis salutaribus moniti, &c.
 ante *Pater noster*, totus chorus as-
 surgat; id omninò de cetero ser-
 uetur, omnesq; sic vsque ad cō-
 munionem consistant.

Dum incensatur, vnusquisque
 in choro stare debet, neque aco-
 lytus alios thurificans, quem-
 quam

quam sedentem, aut genuflexum incenset.

Cùm datur pax, similiter stādo, facta imagini debita reuerentia, per osculum imaginis, & non aliter, recipiatur.

Dum cantatur Postcōmunio, chorus sedeat. Ad Orationes autem stet, postquā celebrans intonauerit, *Dominus vobiscum*, quoad vsque detur benedictio.

In Missis quæ dicuntur de ferijs Aduentus, Quadragesimæ, Quatuor temporum, & vigiliarum quæ ieiunantur, & in Missis defunctorum, dicto *Oremus*, omnes genuflectunt, dum orationes dicuntur, vt supra dictum est.

Genuflectit etiam chorus in Euangelio, *In principio erat Verbum*, ad illa verba, *Et Verbum caro factum est*.

31 In principio, dum Hebdo- In Vesperis:
madarius dato signo dicit secre-

256 *DECRETORVM*

to, *Pater noster*, totus chorus expectans, & stans, sic persistere debet quo vsque dictum sit, *Deus in adiutorium*, &c. & antiphona prima cantata. Qua finita, vel inchoata, si non sit festū duplex, ea pars chori vbi est chorus, & hebdomadarius facit officium, adhuc stet; altera verò pars se-
deat, dū cantatur alternatim pri-
mus psalmus. Et ad *Gloria Patri*,
&c. omnes assurgant, paululūq;
detecta capita inclinent, & stēt,
dum repetitur antiphona, & se-
cunda antiphona cātatur, vel in-
choatur. Incepto verò secundo
Psalmo, illa pars chori, quæ an-
teā steterat, sedeat altera stāte:
& hic modus in decātandis psal-
mis, & añis, alternatiua statio-
ne, & sessione, in omnibus horis
diurnis, & nocturnis seruetur.

Dum dicitur capitulum, et cā-
tatur Hymnus, & reliqua quæ in

ve-

vesperis cantantur, usque in finem, chorus semper stare debet.

In reliquis omnibus horis, videlicet Cōpletorio, Matutinis, & Laudibus, Prima, Tertia, Sexta, & Nona, semper chorus stare debet, præterquam dum Psalmi alternis vicibus cantantur, ut supra dictum est in vesperis, & dū dicuntur lectiones, & responsoria in Matutinis.

Officium minoritatis beatæ Mariæ dum dicitur, in choro semper chorus stet.

Officium defunctorum dū dicitur, in choro semper chorus se deat, præterquā dū dicitur *Pater noster*, in fine nocturni, & dū cantatur *Benedictus*, & Psal. *Misere-re*, & oratio dicitur in laudibus.

Septē Psalmi Pēnitētiales cū litanijis, dum dicuntur in choro, semper genuflexi assistāt omnes.

Quandocūque in choro ad ho-

R ras

ras dicuntur preces feriales in Adventu, Quadragesima, Quatuor temporibus, & vigilijs quę ieiunantur, vel litanix extra horas, genibus flexis dicuntur.

Quandocumque in choro cantatur Psal. *Miserere mei Deus secundum* &c. totus chorus stare debet, preterquam cum dicitur ad preces; tunc enim dicitur genibus flexis.

Quandocumque ad laudes dicitur Psal. *Laudate Dominum omnes gentes*, chorus assurgat.

In omnibus festis principalibus Domini nostri Iesu Christi, & in festis beatissimę Virginis Marię, ad Missam, & omnes horas semper chorus in nostra ecclesia Metropolitana Valentina stare consuevit.

Laus Deo.

TABELLA SYNODORVM

*Quæ in hac Epitome continētur,
& citantur.*

ORDINATIONES Syno-
dales D. Thomæ à Villano-
ua, pro Choro ecclesiarum,
anno 1548.

Synodus Prouincialis sub D. Martino
ab Ayala celebrata anno 1565.

Synodus Dięcesana D. Martini ab Aya-
la, anno 1566.

Tabla de los derechos funerales, hecha
en la mesma Synodo por el mesmo.

Synodus D. Ioannis à Ribera, habita an-
no 1578.

Ordinaciones para el Choro, hechas por
el mesmo en la mesma Synodo.

Synodus Domini Ioannis à Ribera, an-
no 1584.

Synodus eiusdem, anno 1590. 6. Calend.
Iunij. cum appendice quorundā Mo-
tuum priorum Summorum Pon-
tificum.

Synodus eiusdem, habita eodem anno;
25. die Octobris. cum tractatu cere-
moniarum Missæ cantatæ, & in offi-
cijs diuinis.

Synodus eiusdem, anno 1594.

Synodus eiusdem, habita anno 1599.

Synodus vltima à prædicto D. Ioanne à
Ribera congregata, anno 1607.

INDEX VERBORVM.

A		Capitulum.	18
A bsolutiones generales. pa-		Casus reſeruati.	ibid.
gina	1	Caput breue.	19
Adiurationes.	2	Censualia.	ibid.
Administrationes.	ibid.	Ceremonia Miſſæ. 21. & 22.	22
Agnus Dei.	ibid.	Choreæ.	ibid.
Albacea.	ibid.	Chorus.	ibid.
Altaria.	ibid.	Chriſtiani.	33
Aqua benedicta.	3	Claſſulæ teſtamentorū.	ibid.
Archidiaconus.	ibid.	Clerici exteri.	ibid.
Archiepiſcopus.	4	Clerus.	34
Arma.	5	Cœmeterium.	35
Aſtologica figura.	ibid.	Collector.	ibid.
Auditor piarū cauſarū.	ibid.	Comœdiæ.	ibid.
B		Communio.	ibid.
B acineros.	6	conceptio Virginis.	ibid.
Baptiſmus.	ibid.	Concilium Dioceſanum Aya-	
Benedictio nuptialis.	8	læ.	36
Beneficium eccleſiaſticū.	ibid.	Concionator, & concio.	ibid.
Beneficiatus.	12	Confefſio peccatorum.	ibid.
C		Confefſores.	39
C ampane.	16	Confirmatio.	40
Cantiones.	ibid.	Confraternitates.	ibid.
Canonicatus, & Canonici.	ibi.	Coronati.	42
Cantus.	17	Curatus.	44
Capella.	ibid.	Curia eccleſiaſtica.	ibid.

Deci-

I N D E X

D		Excommunicatio.	ibid.
D Ecimæ.	46	Excommunicatus.	96
Defunctus.	48	Expensæ litis.	ibid.
Dies commemorationis fidelium		Extrema Unctio.	97
defunctorum.	70	F	
Dietas de visita.	ibid.	F Esta colenda.	98
Dimissoria literæ.	ibid.	Fiscalis minister.	101
Disciplinantes.	ibid.	Flagellantes se.	ibid.
Distributiones.	ibid.	Fosseros.	102
Doctores insignia, et locus.	75	H	
Doctrina Christiana.	ibid.	H Ebdomadarius.	102
Domini temporales.	76	Heremita, Hermitaño.	
Domus ecclesiastica.	ibid.	pag.	103
Duellum.	77	Horæ canonicæ.	ibid.
Duple.	78	Hospitalia.	ibid.
E		Hospitia.	ibid.
E cclesia Cathedralis.	79	I	
Ecclesia Parochialis.	81	I Magines Sanctorum.	104
Ecclesia.	82. nu. 3	Immunitas ecclesiarum.	105
Ecclesiastici.	85	Immunitas ecclesiasticorum.	
Effossore.	86	ibidem.	
Electiones.	89	Inquisitores.	ibid.
Eleemosynæ.	ibid.	Iudex.	ibid.
Emparedadas.	ibid.	Iudex secularis.	106
Episcopi.	ibid.	Iudex decimarum.	107
Eremitæ. Vide verb. Heremita		Iudex piarum causarum.	ibid.
Eucharistia.	90	Iuramenta.	ibid.
Examinatores.	95	Inspatronatus.	109
		Lectio	

I N D E X

L

N

L Ectio sacrae scripturae. 109

Libri. *ibid.*

Libri cultus diuini. 111

Licentie petendi. 112

Litis expensae. 113

Locorum praecedentia. *ibid.*

Lupanar. *ibid.*

Ludus. *ibid.*

Lusoria mensa. *ibid.*

M

M Ar. penas. Vide

verb. multa.

D. Martini ab Ayala decreta.

pag. 113

Matrimonium. 114

Matrix ecclesia. 117

Matutinum officium. *ibid.*

Media annata. 118

Meretrices. *ibid.*

Missae. 119

Missale. 129. nu. 37

Monasteria. 135

Moniales. 136

Monumenta. 139

Morientes. 140

Mulieres operariae. 141

Multa. *ibid.*

N Ichiles. 143

Notarij. *ibid.*

O

O Blationes, siue offertas.

pag. 144

Obstetrices. *ibid.*

Officiales ecclesiae. *ibid.*

Officia sacra. 145

Operarij ecclesiarum. 147

Opera pia. 149

Oratoria priuata. *ibid.*

Ordinati ordinibus sacris.

pag. 150

Ordinis sacramentum. 157

P

P Arochia propria. 159

Parochialis ecclesia. 160

Parochus. *ibid.*

Patiniferi. 166

Patronus beneficij. 169

Pauperes mendici. *ibid.*

Pauperes verecundi, & infir-

mi. 170. & 171

Peregrini. 172

Pia opera. 173

Præcentor, siue Capiscol. *ibid.*

Prædicatio, & prædicator. 174

Præ-

I N D E X.

Presentatus à Patrono.	176	sise, & impositiones.	ibid.
Prima tonsura.	ibid.	Spectacula publica.	ibid.
Primitia.	ibid.	Subdiaconi.	ibid.
Processiones.	ibid.	Superstitiones.	198
Puerpera.	180	Syndicus Cleri.	ibid.
Punctū ad distributiones.	ibid.	Synodus Prouincialis.	ibid.
		Synodalia statuta.	ibid.

Q uadragesima.	182	Synodales Iudices, & Exami-	
Quarta.	183	natores.	199. & 200
Questores.	190		

		T aurorum ludus.	200
R ationalis parochia.	190	Templum, & He	202
Rectores.	191	Testamenta.	205
Reductio Missarum.	ibid.	Testamenti executor.	206
Verbo Missa.		Testamentorum index.	ibid.
Religiosi.	ibid.	Testis.	208
Reliquie.	194	V espertinum officium.	208
Representationes.	ibid.	Vestes sacræ.	209
Responsoria.	52. & 56	Vestes clericorum.	ibid.

		Vicarius temporalis.	ibid.
S acella.	194	Vicarius Chori.	211
Saltationes.	ibid.	Vidue.	212
Sacramenta.	195	Vigilie publicæ.	213
Scholæ.	ibid.	Virginis Mariæ cōceptio.	ibid.
Scholastici.	ibid.	Visitatio, & visitator.	214
Scholani.	ibid.	Visitationis diætæ.	217
Sepultura.	196	Vnio ecclesiarum.	221
Sigillum paræciæ.	197	Vsurarius.	ibid.

L A V S D E O.

